

ឧស្សាហកម្មនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ស្នេហា ការពារ

- ◆ “យួកទៅសែនឆ្ងាយ”
- ◆ ការលាងទៅរកការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

មាតិកា

♦ “យូតទៅសែនឆ្ងាយ” ១

ផ្នែកឯកសារ

♦ ឈូក ជុន : យុទ្ធសាស្ត្រកម្មវិធី..... ៤

♦ អោម រឹម : ខ្មែរក្រហមពិតជាបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋធំៗ..... ៨

♦ ជីវិតរបស់ អ៊ឹម វ៉ាន់ថា..... ១២

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការស្រាវជ្រាវ

♦ មិនអាចរស់នៅជាមួយជនដៃដល់នៅក្នុងភូមិ ១៤

♦ ក្រោយខ្មែរក្រហមឡើងកាន់កាប់អំណាច ១៦

♦ ស្តាប់ខ្មែរក្រហម ១៧

♦ ការប្រជុំជាមួយក្រុមជនជាតិភាគតិចនៅកម្ពុជា ២០

ផ្នែកច្បាប់

♦ ការចោទប្រកាន់អំពីការអនុវត្តផ្នែកសុខាភិបាល ៣៣

និងភាពិភាក្សាសាធារណៈ

♦ ការចោទប្រកាន់អំពីប្រល័យពូជសាសន៍ ៤០

♦ ការឈានទៅរកការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម ៤២

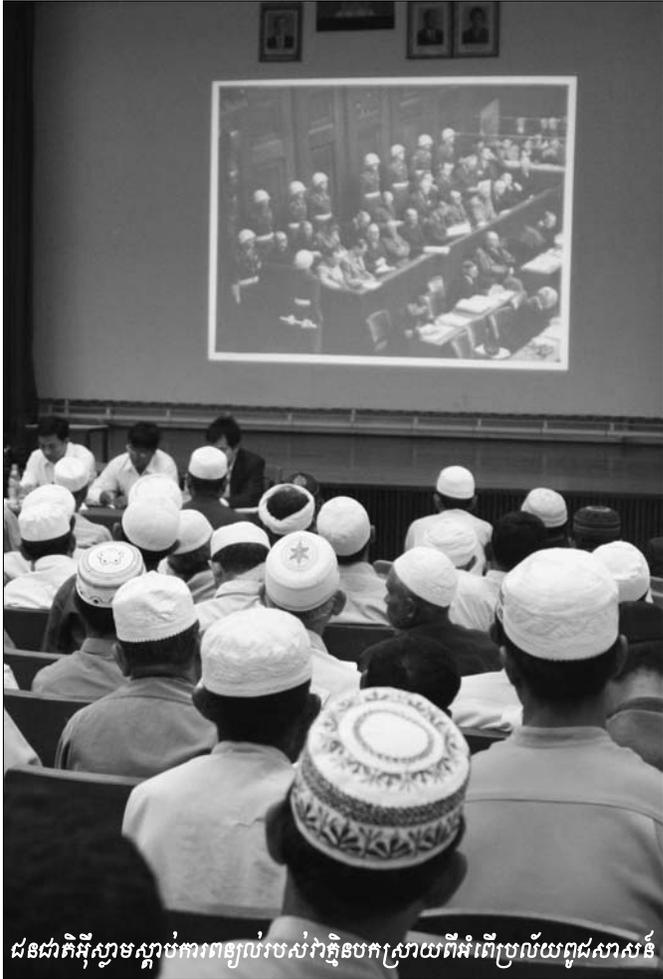
ទំព័រស្រាវជ្រាវនៃកម្រិតសារ

♦ វិញ្ញាណចងចាំ ៤៧

♦ ការឈឺចាប់បានរសាយ ៥៥

♦ ការរួចរស់ជីវិតពីសង្គ្រាម ៥៧

♦ ជីវិតរបស់ខ្ញុំបង្កប់នូវបាបយូនឯង ៦០

ជនជាតិស៊ីហ្គាមស្តាប់ការពន្យល់របស់វាក្នុងបក្សស្រាយពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ

ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រកាសទោសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន

លេខ០២៧១ ពម/៧៧

ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧

រូបថតឯកសារ: មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទ្វេភាគី

សំបុត្រ:

“យួតទៅសែនឆាយ”

អំណាចនៃសេចក្តីស្នេហាចំពោះការស្រឡាញ់សម្រាប់ការផ្សះផ្សា និងការអប់រំ

ក្នុងនាមជាអ្នកនេសាទជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ម្នាក់ ខ្ញុំគាំទ្រទាំងស្រុងនូវខ្សែភាពយន្តដែលដលិតដោយលោក ឆាយ បូរី អំពីរបបខ្មែរក្រហមមានចំណងជើងថា «យួតទៅសែនឆាយ» ។ ខ្សែភាពយន្តនេះបានបង្ហាញពីភាពលំបាកវេទនា ទុក្ខព្រួយ ជីវិតគ្រោតគ្រាតក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែវាពោរពេញទៅដោយទេសភាពស្រស់ស្អាតបំពេញ និងអំណាចនៃសេចក្តីស្នេហាចំពោះការស្រឡាញ់។ អ្នកអាចមើលឃើញទឹកភ្នែករបស់អ្នកនៅពេលដែលអ្នកយំ។ មានមូលហេតុមួយចំនួនដែលធ្វើឱ្យខ្សែភាពយន្តនេះមានលក្ខណៈពិសេស។

ទីមួយ ខ្សែភាពយន្តនេះបានបង្ហាញពីភាពក្លាហាន ទុក្ខវេទនា និងការឈឺចាប់ដែលមិនអាចពិពណ៌នាបានរបស់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហមដោយភាពស្មោះត្រង់ សាមញ្ញ និងអត់ឱន។ ដោយផ្អែកលើរឿងរ៉ាវពិតរបស់ម្តាយក្មេកលោក ឆាយ បូរី ដែលមានឈ្មោះថា លាវ សិលា

អមរា ទៅក្នុងខ្សែភាពយន្តរឿង “យួតទៅសែនឆាយ”

(អមរា) ខ្សែភាពយន្តនេះអាចបង្ហាញពីអារម្មណ៍ពិតដែលកើតឡើងនៅក្នុងរបបនោះដោយប្រើប្រាស់តែម៉ាស៊ីនថតមួយនិងថវិកាសមល្មមប៉ុណ្ណោះ។ ពោរពេញទៅដោយការឈឺចាប់និងការឆ្ពោះទៅមុខ ខ្សែភាពយន្តនេះបានបង្ហាញពីរឿងរ៉ាវរបស់ អមរា និងការតស៊ូរបស់គាត់ដើម្បីរួចផុតពីរបបខ្មែរក្រហមដ៏ព្រៃផ្សៃ។ ដោយមកពីវណ្ណៈកណ្តាលរស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញ អមរា និងគ្រួសាររបស់គាត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមឱ្យឈ្មោះថា «ប្រជាជន១៧មេសា» និងចាត់ទុកថាជាសមាសភាពពុករលួយ ខ្ជិលច្រអូស និងគ្រោះថ្នាក់ដល់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា។ នៅក្នុងខ្សែភាពយន្ត អមរា បានប្រឈមមុខនឹងការឈឺចាប់ដែលបណ្តាលមកពីការស្ទាបស្ទាងរបស់សមាជិកគ្រួសារមួយចំនួនរបស់គាត់ កូនរបស់គាត់ និងស្ត្រីចំណាស់

ម្នាក់ដែលគាត់បានរាប់អាននៅក្នុងរបបនោះ។ ទោះបីជាគាត់បានជួបប្រទះនូវការឈឺចាប់ដោយសារការបាត់បង់ក៏ដោយ ក៏គាត់អាចធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅមុខនៅក្នុងជីវិតដែរ។ តាមរយៈរឿងរ៉ាវរបស់ អមរា ខ្សែភាពយន្តនេះបានបង្ហាញពីភាពក្លាហាន និងភាពរឹងមាំរបស់អ្នកនេសាទជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ «យួតទៅសែនឆាយ» គឺជាខ្សែភាពយន្តអំពីអ្នកជាទីស្រឡាញ់របស់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់។

ទីពីរ ខ្សែភាពយន្តនេះបានផ្តល់សំឡេង និងការលើកទឹកចិត្តដល់អ្នកដែលនេសាទជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ហើយដែលមិនអាច ឬមានការលំបាកក្នុងការនិយាយអំពីអ្វីដែលបានកើតឡើងចំពោះខ្លួន។ ទោះបីជាជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហមមានចំនួនរាប់លាននាក់ក៏ដោយ ក៏មនុស្សជាច្រើននៅតែមានអារម្មណ៍ថាខ្លួនរងទុក្ខ និងមានការឈឺចាប់តែម្នាក់ឯង។ វាក៏ជាលទ្ធផលនៃភាពស្ងប់ស្ងាត់អស់រយៈពេល

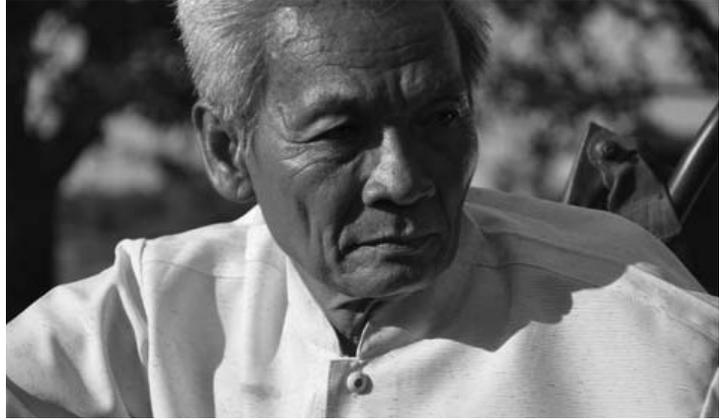
ជាច្រើនទសវត្សរ៍ ពោលគឺភាពស្ងប់ស្ងាត់ដែលជាគោលនយោបាយផ្លូវការមួយ ហើយត្រូវបានសន្តិមរក្សាទុក។ នៅកម្រិតជាតិក៏មិនមានការចែករំលែកការឈឺចាប់ ឬនិយាយបើកចំហនូវរឿងរ៉ាវសោកនាដកម្មរបស់នរណាម្នាក់ឡើយ។ ខ្ញុំយល់ថា ប្រជាជនកម្ពុជាមានការមមាញឹកក្នុងដំណើរជីវិតដែលមិនមានពេលតស៊ូក្នុងការធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅមុខ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងនិងផ្សះផ្សា។ បន្ទាប់ពីការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហមនៅឆ្នាំ១៩៧៧ ប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវដោះស្រាយនឹងសង្គ្រាមស៊ីវិល ការប្តោលទោសពីអន្តរជាតិ អំពើហិង្សាសង្គម ការបោះឆ្នោត និងការតស៊ូក្នុងជីវិតថ្មី។ នៅមានប្រជាជនជាច្រើនរស់នៅក្រោមបន្ទាត់ភាពក្រីក្រ។ ការចិញ្ចឹមបីចាប់និងថែទាំខ្លួនឯងនិងគ្រួសារ គឺជាអត្ថិភាពចម្បងមុននឹងដំណើរការ

ប្រឈមមុខនឹងអតីតកាលដ៏អាក្រក់របស់ខ្លួន ។ បទពិសោធន៍ដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងខ្សែភាពយន្តមមាន ភាពអត់ឃ្នាន ការនឿយហត់ ការបំបែកចេញពីគ្រួសារនិងការបាត់បង់សមាជិកគ្រួសារបានកើតឡើងចំពោះជនរងគ្រោះគ្រប់រូប ។ ខ្សែភាពយន្តនេះបានផ្តល់ចន្លោះទំនេរមួយដល់ប្រជាជនឲ្យចងចាំ ចាប់ផ្តើមមានអារម្មណ៍យល់និងស្រឡាញ់យកបទពិសោធន៍នៃសោកនាដកម្មរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ទស្សនៈនេះកើតចេញដោយផ្ទាល់ពីបេះដូង និងដួងវិញ្ញាណរបស់អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ដូច្នេះវាមានលទ្ធភាពអាចបង្ហាញចេញមកក្រៅ ។ អាស្រ័យហេតុនេះអ្នកដែលនៅរស់រានជីវិតដែលពិបាកនឹងប្រឈមមុខនឹងអតីតកាលអាចមើលខ្សែភាពយន្តនេះ ហើយបង្កើតអារម្មណ៍សាមគ្គីរួមរួមពីការផ្សះផ្សាគ្នា ។ ជាងនេះទៅទៀត បន្ទាប់ពីមើលខ្សែភាពយន្តនេះអ្នកទាំងនោះនឹងដឹងថា វាមានសារសំខាន់ក្នុងការចងចាំ ហើយការសម្រក់ទឹកភ្នែកគឺជារឿងធម្មតា ។ ទាំងនេះគឺជាមធ្យោបាយដែលអាចជួយដល់ប្រជាជនដោះស្រាយនឹងអតីតកាលបាន ។

ទីបី «យូតទៅសែនឆ្ងាយ» អាចដើរតួនាទីមួយក្នុងការ

អប់រំយុវជនកម្ពុជាជំនាន់ក្រោយអំពីរបបខ្មែរក្រហមដែលធ្វើឲ្យអ្នកទាំងនោះអាចយល់ និងជឿទៅលើបទពិសោធន៍របស់ឪពុកម្តាយព្រមទាំងសិក្សាពីផ្នែកសំខាន់មួយនៃប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសខ្លួន ។ ដូច្នេះ ខ្សែភាពយន្តនេះនឹងបន្តបេសកកម្មដ៏សំខាន់ក្នុងការអប់រំយុវជនដែលកើតក្រោយរបបខ្មែរក្រហមមិនឲ្យប្រព្រឹត្តដូចអតីតកាលម្តងទៀត ។ ទោះបីជាយុវជនខ្លះនៅតែមិនព្រមជឿក៏ដោយ អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតត្រូវតែបន្តអប់រំយុវជនទាំងអស់នោះបន្តទៀត ។ លោក ឆាយ បូរ៉ា បាននិយាយថា អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមមិនត្រូវបណ្តោយទៅតាមការមិនជឿរបស់យុវជនជំនាន់ក្រោយទេ ។ អ្នកដែលនៅរស់រានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមមិនត្រូវបាក់ទឹកចិត្តនឹងការមិនជឿរបស់យុវជនជំនាន់ក្រោយឡើយ ដូចទៅវិញការមិនជឿនេះត្រូវតែជំរុញឲ្យអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមកាន់តែបន្តប្រាប់ពីរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមថែមទៀត ។

ជាងនេះទៅទៀត ខ្សែភាពយន្តនេះក៏អាចជួយជំរុញឲ្យមានការយល់ដឹង ការយល់ចិត្ត និងការផ្សះផ្សាររបស់យុវជន

កម្ពុជាដែលកំពុងមានបញ្ហាក្នុងសង្គម ។ សារសំខាន់របស់វា គឺមានលក្ខណៈសាមញ្ញ ប៉ុន្តែពោរពេញដោយអំណាច : ទោះបីជា បទពិសោធន៍នៃរបបខ្មែរក្រហមគួរឲ្យរន្ធត់ដល់កម្រិតណាក៏ដោយ ក៏យើងត្រូវតែដឹង និងចងចាំដើម្បីការចងចាំ យុត្តិធម៌ និងសន្តិភាព នៅអនាគត ។ យុវជនកម្ពុជាជំនាន់ក្រោយត្រូវតែពូសារនេះ ។ យុវជនត្រូវតែមានទំនាក់ទំនងខ្លាំងជាមួយឪពុកម្តាយ និងអ្នកដែល នៅរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមផ្សេងទៀត ។ ហេតុផល មួយចំនួនដូចជា ភាពក្រីក្រ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ប្រព័ន្ធអប់រំ ខ្សោយ ភាពជាកុមារកំព្រា ការរំលោភ វប្បធម៌នៃអំពើពុករលួយ ភាពបែកបាក់នៃស្នេហាយុវជន កំរុំអាក្រក់ក្នុងសង្គមផ្សេងទៀត បានធ្វើឲ្យយុវជនកម្ពុជាមិនមានការទទួលខុសត្រូវ មិនត្រូវបានគេ ឲ្យតម្លៃ ញៀនប្តាំ ប្រព្រឹត្តបទល្មើសហិង្សា ឬបោះបង់ការ សិក្សា ។ ខ្សែភាពយន្ត «យួតទៅសែនឆ្ងាយ» អាចជួយដល់ យុវជនដែលមានបញ្ហាទាំងនេះ ពីព្រោះវាអាចបង្ហាញថា ទោះបី ជាឪពុកម្តាយ និងដីដូនជីតារបស់ខ្លួនបានឆ្លងកាត់ការលំបាក ជាច្រើនយ៉ាងណាក៏ដោយ កាត់នៅតែមានភាពក្លាហានយកល្អៗ

ទៅលើអ្វីដែលបានកើតឡើងជានិច្ច ។ ខ្សែភាពយន្តនេះមិនអាច ជួយដោះស្រាយគ្រប់បញ្ហាទេ ប៉ុន្តែវាមានសក្តានុពលអាចបង្កើត ទំនាក់ទំនងដែលត្រូវតែមានរវាងយុវជនដែលកំពុងមានបញ្ហាក្នុង សង្គម និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិត ជាពិសេសគឺឪពុកម្តាយ និងដីដូនជីតារបស់ខ្លួន ។

ខណៈពេលដែលខ្សែភាពយន្ត «យួតទៅសែនឆ្ងាយ» គឺជាផលិតកម្មសាមញ្ញមួយ វាបានផ្តល់ជាសារមួយដែលពោរ ពេញដោយអំណាចនិងអារម្មណ៍ស្មោះត្រង់ ។ ពីជននៃគ្រោះម្នាក់ ទៅជននៃគ្រោះម្នាក់ ខ្សែភាពយន្តនេះអាចជួយបង្កើតការចែក រំលែកការឈឺចាប់ ការរស់នៅនិងភាពខ្លាំង ។ វាអាចជួយដល់អ្នក ដែលនៅរស់រានមានជីវិតមានបញ្ហាមិនអាចប្រឈមមុខនឹងអតីត កាលដែលកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងអប់រំយុវជនដែល កើតនៅក្រោយរបបនោះអំពីផ្នែកដ៏សំខាន់មួយរបស់ឪពុកម្តាយ និងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសខ្លួន ។ ខ្សែភាពយន្តនេះគួរតែយក ទៅបង្ហាញនៅគ្រប់សាលារៀន និងភូមិ-ស្រុកទាំងអស់នៅទូទាំង ប្រទេសកម្ពុជា ។ **នាំ យុ**

ឈូក ដុន យុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការគ្រប់គ្រង

ឈូក ដុន

នៅក្នុងរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ យុទ្ធសាស្ត្រ គ្រប់រូបមានតួនាទីសំខាន់ ណាស់ ក្នុងការកសាង ប្រទេស និងប្រយុទ្ធការពារ បូរណភាពទឹកដីរបស់ កម្ពុជា។ ក្រោយពេល ខ្មែរក្រហមមានទំនាស់ បញ្ហាព្រំដែនភាគខាងកើត

ជាមួយនឹងប្រទេសវៀតណាម មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តយុទ្ធសាស្ត្រនេះទៅប្រយុទ្ធប្តូរផ្តាច់ជាមួយនឹង កងទ័ពវៀតណាមបណ្តាលឲ្យយុទ្ធសាស្ត្រនេះស្លាប់និងរលាយស្ទើរច្រើន នៅសមរម្យ។ ចំណែកអ្នកនៅរស់ជីវិតខ្លះបានក្លាយជាជនរង គ្រោះ ដោយសារមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមសង្ស័យថា «បានទាក់ទង និងរាយការណ៍ទៅវៀតណាម» និងចោទថា «ក្បាលយួនខ្លះខ្មែរ» ហើយក្រោយមកយុទ្ធសាស្ត្រនេះត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងសម្រាប់ ចោលម្តងទៀត។ ជាក់ស្តែង ដុន បានចូលបដិវត្តន៍កំណើតឆ្នាំ ១៩៧៦ នៅឃុំពង្រម្ពិល ដោយគាត់មានតួនាទីយាមការពារ ភូមិ។ ក្រោយមកខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូន ដុន ឲ្យទៅវាយជាមួយ នឹងកងទ័ពវៀតណាមនៅសមរម្យក្នុងស្រុករំដួល ខេត្តស្វាយរៀង រហូតរលាយស្ថាប័នដើម្បី និងស្ទើរតែបាត់បង់ជីវិតថែមទៀត។

ឈូក ដុន អាយុ៥៥ឆ្នាំ កើតនៅភូមិបឹង ឃុំពង្រម្ពិល ស្រុករំដួល ខេត្តស្វាយរៀង។ ដុន ចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សា ទួលព្រះ ដែលមានអគារបីខ្នង និងប្រាំបួនបន្ទប់ ដោយទទួលសិស្ស មកពីគ្រប់ភូមិក្នុងឃុំបឹងឲ្យចូលរៀន។ ចំណែកគ្រូបង្រៀនភាគ ច្រើនមកពីក្រុងស្វាយរៀង និងមកពីខេត្តសៀមរាប។ ដុន រៀន បានគ្រឹមថ្នាក់ទី១ (គ្រូតថ្នាក់) ក៏ឈប់រៀន ព្រោះមានកម្លាំងតស៊ូ ចូលមកបំផុសប្រជាជនក្នុងភូមិ ម្យ៉ាងទៀតឲ្យកម្ពុជាគាត់មាន

លទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង់ថ្លៃសាលា និងទិញសម្ភារៈត្រូវការ សិក្សាផង។ ទោះបី ដុន រៀននៅសាលារយៈពេលតែពីរឆ្នាំ ក៏ដោយ ក៏គាត់អាចអានអក្សរបានខ្លះៗដែរ ព្រោះជំនាន់នោះ គាត់រៀនពីរវេន (ព្រឹកនិងល្ងាច)។ ក្រោយពីឈប់រៀន ដុន បានមកជួយធ្វើស្រែចម្ការឪពុកម្តាយ។

ដុន រៀបរាប់ថា នៅឆ្នាំ១៩៧១ កងទ័ពវៀតកុងដែលមាន កាន់អាវុធគ្រប់ដៃបានចូលមកក្នុងភូមិ រួចហើយសុំផ្ទះប្រជាជន ដើម្បីបែងចែកកម្លាំងទ័ពរបស់គេឲ្យរស់នៅជាមួយ។ កងទ័ពវៀត កុងខ្លះចេះនិយាយភាសាខ្មែរ ចំណែកអ្នកដែលមិនចេះនិយាយ ភាសាខ្មែរបានប្រើកាយវិការដើម្បីទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកភូមិ។ កងទ័ពវៀតកុងបានជ្រើសរើសផ្ទះប្រជាជនណាដែលមានទីធ្លា ធំទូលាយសម្រាប់ជួបប្រជុំនិងហូបបាយរួម។ ប៉ុន្តែកងទ័ពទាំង នោះស្នាក់នៅជាមួយប្រជាជនក្នុងភូមិបានរយៈពេលតែមួយឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ ក៏ដកចេញទៅវិញអស់។ ក្រោយមក ទើប ដុន ដឹងតាម រយៈពេលៗក្នុងភូមិប្រាប់គាត់ថា កងទ័ពវៀតកុងទាំងនោះមក វាយ លន់ នល់។ ដុន បន្តថា ដោយសារភូមិដែលគាត់រស់នៅ ឆ្ងាយពីក្រុងស្វាយរៀង ទើបកងកម្លាំង លន់ នល់ ចូលទៅមិនដល់ ហើយគាត់ក៏ពុំដឹងថាកម្លាំងខាងណាមកគ្រប់គ្រងច្បាស់លាស់ ដែរ។

រហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៧៣ កម្លាំងតស៊ូខ្មែរក្រហមបានចូល មកក្នុងភូមិកាន់តែច្រើន រួចហើយដើរឈោសនាតាមផ្ទះប្រជាជនឲ្យ ចូលរួមជាមួយចលនាបដិវត្តន៍របស់គេ។ នៅពេលនោះខ្មែរក្រហម បានជ្រើសរើសភូមិចាស់ៗដែលមានម្លប់ឈើធំជាទីតាំងប្រឹក្សា ពិភាក្សារបស់ខ្លួន។ ក្រោយមក ខ្មែរក្រហមបានជ្រើសរើសប្រុសៗ ជាអ្នកភូមិឲ្យចូលប្រឹក្សាគ្រប់គ្រងដែរ។ នៅក្នុងភូមិ ខ្មែរក្រហម តែងតែរាក់ទាក់ និងនិយាយពាក្យរួមជាមួយអ្នកភូមិថា ពួកយើង បងប្អូនជានិច្ច រហូតធ្វើឲ្យអ្នកភូមិខ្លះជួយទប់តម្កល់ស្បៀងអាហារ ស្រូវ អង្ករដល់ចលនាតស៊ូនោះទៀតផង។ ប៉ុន្តែមួយរយៈក្រោយ

មក ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមវិវត្តន៍ការធ្វើដំណើររបស់ប្រជាជន ពីតំបន់រំដោះដែលខ្លួនគ្រប់គ្រងចូលទៅក្នុងតំបន់ដែល លន់ នល់ គ្រប់គ្រងដូចជា ផ្សារកំពង់ចក (ស្ថិតក្នុងទីរួមស្រុករំដួល) និងក្រុង ស្វាយរៀងជាដើម ។ នៅពេលនោះ គ្រូបង្រៀនម្នាក់ដែលរស់នៅ ក្នុងភូមិបានជូនកូនស្រីទៅជួបប្តីដែលធ្វើការនៅក្រុងស្វាយរៀង គ្រូវាយប្រែខ្មែរក្រហមដេញតាមបាញ់ពីក្រោយ ប៉ុន្តែសំណាង ល្អមិនត្រូវចំគាត់ ។ ជារៀងៗ ដុន បានព្យាបាលរោគរាវយប្រយុទ្ធគ្នា រវាងកងទ័ពខ្មែរក្រហម និងកងទ័ព លន់ នល់ នៅក្បែរទីរួមខេត្ត ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ មេឃុំកំពង់អម្ពិល (ខ្មែរក្រហមទើបជ្រើស តាំងថ្មី) បានជ្រើសរើស ដុន និងក្មេងៗក្នុងភូមិប្រមាណជា១០នាក់ ទៀតឲ្យចូលបម្រើបដិវត្តន៍ ដោយប្រាប់គាត់ថា «ទៅធ្វើឈ្នួល ការពារភូមិ» ។ ទៅដល់ឃុំដំបូង មេឃុំមិនបានប្រើ ដុន ឲ្យធ្វើ ការងារអ្វីទេ គឺឲ្យគាត់ដើររកត្រីមកផ្គត់ផ្គង់អង្គភាពឃុំដែលមាន សមាជិកសរុបទាំងអស់ប្រមាណជា២០នាក់ ។ ក្រោយមក ដុន បានរៀនបាញ់កាំភ្លើង ដោះកាំភ្លើង និងលាងកាំភ្លើងជាមួយ ឈ្នួលឃុំ ប៉ុន្តែគាត់មិនបានរៀនក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រអ្វីផ្សេងទៀតទេ ។ តមកទៀត ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូល ដុន ទៅក្នុងកង «គ២» ដែល មានទាហានសរុបទាំងអស់ចំនួន១២០នាក់ ក្រោមការគ្រប់គ្រង របស់លោក ព្រី គិន (អតីតអភិបាលខេត្តពោធិ៍សាត់) ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ដុន ទទួលដំណឹងតាមវិទ្យុផ្សាយថា កងទ័ព ខ្មែរក្រហមទទួលជ័យជម្នះហើយ ។ មួយរយៈក្រោយមក ដុន ឃើញខ្មែរក្រហមជម្លៀសប្រជាជនពីទីក្រុងស្វាយរៀង និងផ្សារ កំពង់ចករាប់រយនាក់មកដាក់នៅក្នុងវត្តមួយ (ស្ថិតក្នុងភូមិរបស់ គាត់) រួចហើយបែងចែកប្រជាជនទាំងនោះទៅលើភ្នំស្រែ និង ជីកប្រឡាយ ។ ចំណែកប្រជាជនខ្លះទៀតត្រូវកងសន្តិសុខចង បណ្តើរមួយលើកៗ ប្រមាណជា២០នាក់យកចេញទៅបាត់ ។

រហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្មែរក្រហមបានចោទរឿងណាម ថា «ឈ្មួញពានទឹកដឹកម្តុជ» ហើយបានបញ្ជូន ដុន ឲ្យទៅវាយជា មួយនឹងរឿងណាម ។ ប៉ុន្តែក្រោយមក ដោយសារ ដុន មានវ័យ ក្មេងជាន់គេ ទើបមេបញ្ជាការដកឲ្យមកនៅក្នុងកងជញ្ជូនបាយសម្រាប់ កងទ័ពវិញ ។ ដុន បន្តថា នៅពេលវាយប្រយុទ្ធគ្នានោះបណ្តាលឲ្យ ទាហានខ្មែរក្រហមស្លាប់រាប់រយនាក់ ហើយសាកសពទាំងអស់

ត្រូវខ្មែរក្រហមដឹកមកកប់នៅគោកស្រម៍ និងនៅខាងកើតព្រះ វិហារវត្តទួលសាលា ។ ពេលនោះ ទោះបីមានទាហានស្លាប់ច្រើនយ៉ាង ណាក៏ដោយ ក៏ខ្មែរក្រហមនៅតែបញ្ជូនកងទ័ពទៅវាយជាមួយ រឿងណាមដែរ ហើយពេលខ្លះខ្មែរក្រហមវាយចូលដល់ខេត្តរោង ដីក្នុងទឹកដីរឿងណាមទៀតផង ។ ប៉ុន្តែរយៈពេលពីរបីថ្ងៃក្រោយ មក ក៏ត្រូវកងទ័ពរឿងណាមវាយប្រយុទ្ធប្រឆាំងទាហានខ្មែរក្រហមមក ដល់ព្រំដែនខ្មែរវិញ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ពេលកងទ័ពរឿងណាមចូលមក ដុន និង ទាហានខ្មែរក្រហមពីរនាក់ទៀតបានរត់ចូលក្នុងរណ្តៅត្រង់សេ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមក ដុន សម្រេចចិត្តរត់គេចខ្លួនទៅទិសខាងជើង វិញ ប៉ុន្តែត្រូវមិត្តភក្តិទៅទីនោះយាត់ឲ្យរត់ចាកសិន ។ ខណៈនោះ ស្រាប់តែកងទ័ពរឿងណាមផ្លាស់ចូលមកត្រូវលេណង្គានដែល ដុន ពួនកំបណ្តាលឲ្យ ដុន បាក់ជើង មិត្តភក្តិម្នាក់ដែលរស់នៅក្នុងឃុំ ស្វាយចេកបានស្លាប់ ចំណែកម្នាក់ទៀតដែលនៅក្រៅលេណង្គាន បានរួចផុតពីគ្រោះថ្នាក់នេះ ។ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូន ដុន មកមន្ទីរ ពេទ្យស្រុកសំរោងស្ថិតក្នុងវត្តស្វាយចេក (បច្ចុប្បន្ន ឃុំស្វាយចេក ស្រុករំដួល) ទើបបញ្ជូនបន្តទៅមន្ទីរពេទ្យតំបន់២៣ សព្វថ្ងៃ មន្ទីរ ពេទ្យបង្អែកស្វាយរៀង) ក្នុងក្រុងស្វាយរៀង ។ មកដល់ដំបូង ដុន ឃើញប្រជាជន និងទាហានដែលត្រូវរូបសម្រាប់ច្រើនចូលមកព្យាបាល នៅមន្ទីរពេទ្យនេះដែរ ប៉ុន្តែពេលនោះពេទ្យបានបែងចែកអ្នកជំងឺ ស៊ីវិល និងទាហានទៅដាច់ពីគ្នា ។ ចំណែកម្តាយ និង បងស្រី ដុន ក្រោយពីដឹងថា ដុន នៅមន្ទីរពេទ្យ គាត់ក៏ធ្វើដំណើរមកសួរសុខទុក្ខ ដុន ប៉ុន្តែមកដល់ភូមិព្រៃគាត់ក៏ត្រូវកងទ័ពខ្មែរក្រហមយាត់ ។ ពេលនោះ ដោយសារនឹកអាណិតកូននិងប្អូន ម្តាយនិងបងស្រី ដុន បានជិះកង់គេចតាមផ្លូវវាងរហូតបានមកជួប ដុន នៅមន្ទីរពេទ្យ រយៈពេលតែមួយម៉ោងប៉ុណ្ណោះក៏ត្រូវត្រូវពេទ្យឲ្យត្រឡប់ទៅផ្ទះ វិញ ។ នៅទីនោះ ទោះបីគ្មានបងប្អូននៅថែទាំក៏ដោយ ក៏ពេទ្យបាន យកចិត្តទុកដាក់ព្យាបាលជំងឺ ដុន ដែរ ប៉ុន្តែរយៈពេលមួយខែក្រោយ មកដោយសារជើងរបស់គាត់នៅតែហើមធំ ទើបពេទ្យបញ្ជូនគាត់ ជាមួយនឹងអ្នកជំងឺធ្ងន់៤នាក់ទៀតមករះកាត់នៅមន្ទីរពេទ្យ៧ មេសា (បច្ចុប្បន្ន មន្ទីរពេទ្យរុស្ស៊ី) ក្រុងភ្នំពេញ ។

បន្ទាប់ពី ដុន បានផ្ទេរស្បើយទើបពេទ្យបញ្ជូនទៅស្នាក់

នៅមន្ទីរពេទ្យ១៧ មេសា (បច្ចុប្បន្ន មន្ទីរពេទ្យកាល់ម៉ែត្រ) ។ នៅទីនោះ ដុន ឃើញមានក្រុមពេទ្យជនជាតិចិននៅចាំព្យាបាលអ្នកជំងឺដែលសុទ្ធសឹងជាកងទ័ព ។ នៅពេលមានការវះកាត់អ្នករូបសង្ខារ គ្លីនិកទើប ដុន ឃើញ អៀង ធីរិទ្ធ និងដុកទ័រ ដុន ជឿន ចូលមកពិនិត្យ និងរៀបចំវះកាត់អ្នកជំងឺ ។ ប៉ុន្តែបើ ដុកទ័រ ដុន ជឿន អវត្តមាន ត្រូវតែពេទ្យចិនមកវះកាត់ជំងឺសរីរាង្គ ។ ដុន បានបន្តថា នៅទីនោះអ្នកជំងឺអាចនិយាយពីរឿងវាយខ្មាំង និងសមរម្យមិ ប្រយុទ្ធជា ប៉ុន្តែមិនត្រូវនិយាយឲ្យប៉ះពាល់ដល់អង្គការទេ ព្រោះមានអ្នកចាំតាមដានជានិច្ច ។ ក្រោយមក ដុន ឃើញខ្មែរក្រហមយកឡានមកដឹកអ្នកជំងឺម្នាក់ចេញទៅបាត់ ពេលនោះ ដុន ក៏លួចសួរពេទ្យនៅទីនោះ ទើបគេប្រាប់ថា «អ្នកជំងឺនោះអង្គការយកទៅកសាង» ហើយ ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ដុន ចាប់ផ្តើមមានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាច ហើយម្យ៉ាងទៀតដោយសារមិនចង់ឃើញអ្នកជំងឺដែលពេទ្យដឹកជញ្ជូនចូលមករាល់ថ្ងៃ ទើបគាត់សុំសុំបុត្រពេទ្យត្រឡប់ទៅស្រុកវិញ ។

ពេទ្យបានដុន ដុន និងអ្នកជំងឺប្រមាណជា២០ នាក់ទៅដាក់នៅ ផ្សារស្នងរយៈពេលមួយសប្តាហ៍ក្រោយ ទើប ដុន សុំទេះសេះជិះបន្តមកខេត្តស្វាយរៀងទៀត ប៉ុន្តែ ដុន មិនបានទៅចូលបម្រើកងទ័ពទេ គឺគាត់គេចមករស់នៅក្នុងភូមិវិញ ។ មកដល់ដូះ ដុន បានជួបតែបងស្រីទីបីនិងទីបួនមួយប៉ុណ្ណោះ ចំណែកបងទីពីរបានស្លាប់និងបងទី១ ធ្វើទាហាន លន់ នល់ និងក្រសួរនៅភ្នំពេញបានបាត់ដំណឹងចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥ ម៉្លោះ ។ ក្រោយមក ប្រធានភូមិបានចាត់តាំង ដុន ឲ្យទៅដឹកព្រែក និងលើកទំបន់ជាមួយនឹងប្រជាជនជាច្រើននាក់ទៀត ។

រហូតមកដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូន ដុន និងទីពុកមួយឲ្យទៅរស់នៅ និងធ្វើការងារដកស្ទូងនៅស្រុកព្រះស្តេច តំបន់២៤ ខេត្តព្រៃវែង ។ ក្រោយដកស្ទូងរួចរាល់ហើយ ខ្មែរក្រហមក៏បញ្ជូនក្រសួរកាត់ និងអ្នកជម្លៀសផ្សេងទៀតឲ្យទៅរស់នៅខេត្តពោធិ៍សាត់ ដោយឃោសនាថា តំបន់នោះសម្បូរស្បៀងអាហារ ។ នៅទីនោះ ខ្មែរក្រហមបានបែងចែកទីពុកមួយ ដុន ឲ្យទៅរស់នៅភូមិឈើពាលខ្ពស់ (នៅខាងត្បូងទីរួមស្រុកក្រករ) ចំណែក ដុន ទៅរស់នៅភូមិបឹងប្រីមានចម្ងាយប្រមាណ៥០

គីឡូម៉ែត្រពីម្តាយគាត់) ។ នៅទីនោះ ខ្មែរក្រហមបែងចែកមនុស្សជាបីប្រភេទ គឺក្រុមមនុស្សចាស់ត្រូវប្រតិបត្តិការនៅក្នុងភូមិ មនុស្សពេញវ័យ (ប្តូរចល័ត) ត្រូវចេញទៅលើកទំបន់ ដឹកប្រឡាយ និងកុមារ ប្រមូលដី និងកាប់ទ្រទ្រង់ខែត្រ ហើយ ដុន ត្រូវទៅកងចល័ត ។ កន្លះខែក្រោយមក ប្រធានកងបញ្ជូន ដុន ឲ្យទៅបររទេះដឹកកណ្តាប់ ប៉ុន្តែបើធ្វើឲ្យខូចខាតកណ្តាប់ ប្រធានកងនឹងចោទអ្នកបររទេះថាជាខ្មាំង ។ ថ្ងៃមួយ ដោយសារ ដុន មិនចេះវិធីប្រើប្រាស់គោ ទើបគោទាញរទេះឡើងលើទួលហៀបនឹងក្រឡាប់ធ្វើឲ្យប្រធានសេដ្ឋកិច្ចមកឃើញក៏សួរទៅដុន ។ ប៉ុន្តែ ដុន បានឆ្លើយថាបណ្តាលមកពីគោមិនស្តាប់បញ្ជាទើបគាត់បានរួចខ្លួន ។

នៅក្រោយពេលត្រឡប់មកពីធ្វើការវិញ ដុន បានពឹងពាក់នារីម្នាក់ដែលនៅក្នុងកងជាមួយឲ្យជួយប៉ះអាវរហែករបស់គាត់ ។ ពេលរួចរាល់ហើយ នារីនោះនិយាយប្រាប់អ្នកនៅក្នុងកងជាមួយថា ដុន លួចស្រឡាញ់ខ្លួន ។ ក្រោយពីឮរឿងនេះ ប្រធានកងបានហៅ ដុន ទៅសួរ រួចហើយគាត់សារភាព អង្គការនឹងរៀបការឲ្យ ។ ប៉ុន្តែពេលនោះ ដុន បានបដិសេធដោយលើកឡើងថា «គាត់គ្រាន់តែរាប់អាននារីនោះជាមិត្តភក្តិប៉ុណ្ណោះ» ។ នៅយប់ថ្ងៃមួយពេល ដុន កំពុងអង្គុយដង្ហែងបើង ស្រាប់តែយុវជនម្នាក់ដែលអង្គុយជិតគាត់បានយកកណ្តាប់បោះទៅពន្លត់ភ្លើងចន្លោះនៅក្បែរនារីម្នាក់ ។ នារីនោះក៏ ស្រែក សួរថាណាពន្លត់ភ្លើង? រួចហើយនិយាយបន្តថា ប្រុសធ្វើការងារចាញ់ស្រីៗ ។ យុវជនផ្សេងទៀតនៅក្បែរនោះនិយាយលេងថា «ចាញ់តែពេលថ្ងៃ យប់មិនចាញ់ទេ» ហើយ ដុន ក៏និយាយបន្តតាមក្រោយ ។ ក្រោយពីស្តាប់ពាក្យនេះ នារីនោះបានទៅប្រាប់ប្រធានកងឲ្យហៅ ដុន ទៅសាកសួរ ។ ប៉ុន្តែ ដុន បានសារភាពថា គាត់គ្រាន់តែនិយាយតាមគេប៉ុណ្ណោះ ទើបរួចផុតពីការដាក់ទោស ។ ដុន រៀបរាប់ថា នៅទីនោះយុវជនម្នាក់ដែលជម្លៀសមកពីស្រុកពាមរក ខេត្តព្រៃវែង បានមូរដៃអាវនៅពេលវាយបំបែកដុំថ្ម ពេលនោះឈ្មួញខ្មែរក្រហមមកឃើញ ក៏ហៅគាត់យកទៅបាត់ ដោយចោទថា «អង្គការចែកអាវឲ្យពាក់ ហើយមើលឆាយអង្គការទៀត» ។ ហើយចាប់តាំងពីពេលនោះមក ដុន មិនដែលឃើញយុវជននោះទេ ។

ក្រោយពីធ្វើការបានមួយរយៈ ដើររបស់ ដុន ចាប់ផ្តើម

ហើមខ្លាំង ចំណែកឪពុកម្តាយកាត់ក៏មិនបានដឹងរឿងនេះដែរ ព្រោះចាប់តាំងពីទៅនៅកម្ពុជាប្រើ ដុន មិនដែលបានទៅជួបកាត់ទេ។ នៅពេលនោះ ដុន បានសុំអនុញ្ញាតប្រធានកងទ័ពព្យាបាលជំងឺ នៅមន្ទីរមួយកន្លែងនៅអូរភ្លោះ ។ ប៉ុន្តែស្នាក់នៅបានមួយរយៈ កងទ័ពរៀនណាមកវាយចូលដល់ទើប ដុន ត្រឡប់មកកម្ពុជាកំណើត ។ ដុន ត្រូវរដ្ឋអំណាចជ្រើសរើសឲ្យធ្វើជាប្រធានយុវជនកម្ពុជាហើយ ក្រោយមកកាត់ឡើងធ្វើជាប្រធានកម្ម ។ សព្វថ្ងៃ ដុន មានកូនទាំង អស់ប្រាំមួយនាក់ និងប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែ ។

ចុនក្រោយ ដុន បានបញ្ជាក់ថា ទោះបីកាត់ចាប់ចូលបម្រើ បដិវត្តន៍របស់ខ្មែរក្រហមក៏ដោយ ក៏កាត់ចង់ឲ្យមានការកាត់ទោស មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដែរ ព្រោះរបបនេះបានធ្វើឲ្យប្រជាជនទុក្ខ លំបាកទៅទណាស់ ។ ដុន បន្តថា កាត់ចង់ឲ្យចាស់ៗ និយាយឡើង

វិញពីអតីតកាលរបស់កាត់ដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបនោះ ដើម្បីឲ្យ ក្មេងៗ ជំនាន់ក្រោយ បានដឹងព្រឹត្តិការណ៍និងរៀនសូត្រទប់ស្កាត់កុំឲ្យរបប នេះកើតឡើងម្តងទៀត ។ **សោម ម៉ិនថង**

កម្មវិធីអប់រំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
វិទ្យុផ្សាយសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិកជាភាសាខ្មែរនឹងធ្វើការចាក់ ផ្សាយកម្មវិធីអំពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ» ដែល និពន្ធដោយ ឌី ខាំបូលី ដែលអ្នកទាំងអស់គ្នាអាចស្តាប់ថត ចម្លងនិងអានសាច់រឿងដែលមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះតាមរយៈ គេហទំព័រ <http://www.voanews.com/khmer/democratic-kampuchea.cfm> របស់វិទ្យុផ្សាយសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិកជា ភាសាខ្មែរ ។ **បង្គំបណ្ឌិតឯកសារកម្ពុជា**

ដំណើរទស្សនកិច្ចដើម្បីស្វែងយល់ពីការកាត់ទោសរបស់ខ្មែរក្រហម

មកទល់នឹងពេលបច្ចុប្បន្ន គម្រោងឯកសាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានអញ្ជើញប្រជាជនមកចូលរួមស្វែងយល់ ក្នុងដំណើរការស្វែងរកយុត្តិធម៌នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានចំនួនប្រមាណ៦៩០០ នាក់រួចមកហើយ ។ នៅដើម ឆ្នាំ២០០៩ គម្រោងឯកសាររបស់បានឈានមួយជំហានទៀតក្នុងការផ្តល់ឱកាសឲ្យប្រជាជនចូលរួមដោយផ្ទាល់នៅក្នុងដំណើរការកាត់ក្តី មេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។ នៅរៀងរាល់ការបើកសវនាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានឹងអញ្ជើញអ្នក តំណាងមកពីស្រុកកម្ពុជានានាទូទាំងប្រទេសមកយំមើលដំណើរការនេះ ។ បន្ថែមពីលើការចូលរួមស្តាប់សវនាការ អ្នកតំណាងទាំងនោះ នឹងបានចូលរួមក្នុងវគ្គបំពាក់បំប៉នដើម្បីទទួលបានជំនាញផ្សេងៗទាក់ទងទៅនឹងទ្រង់ទ្រាយនៃតុលាការច្បាប់កាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម គួរនាំនៃសហព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រម និងចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ភាពខុសគ្នានៃទម្រង់សវនាការ ព្រមទាំងទស្សនាខ្សែភាពយន្តឯកសារ ទាក់ទងទៅនឹងរបបខ្មែរក្រហម ។

អាស្រ័យហេតុនេះ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានបំណងចូលរួមក្នុងកម្មវិធីអង្កេតមើលសវនាការដំណើរទស្សនកិច្ចដើម្បីស្វែង យល់ពីការកាត់ក្តីមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមសូមទាក់ទង ស៊ីរី សារីណា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ឬ ០១២ ៦៨៨ ០៤៦ ។

ឃ្លាំមើលការវិវឌ្ឍរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាតាមគេហទំព័រ

ដើម្បីឲ្យសាធារណជនទូទៅមានលទ្ធភាពក្នុងការតាមដានមើលការវិវឌ្ឍរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គេហទំព័រ www.cambodiatribunal.org ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសាលាច្បាប់នៃសាកលវិទ្យាល័យ ណឺវេស្ទើន សហរដ្ឋអាមេរិក និងក្រោមសហប្រតិបត្តិការជាមួយ Illinois Holocaust Museum and Educational Center ។ មុននឹងផ្សព្វផ្សាយ គេហទំព័រនេះត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយសាស្ត្រាចារ្យច្បាប់ David Scheffer អតីតឯកអគ្គរដ្ឋទូតគោចររបស់ សហរដ្ឋអាមេរិកទទួលបន្ទុកកិច្ចការទ្រឹក្សកម្មសង្គ្រាមកាលពីជំនាន់រដ្ឋការប្រធានាធិបតី ប៊ីល គ្លីនតុន និងលោក ឆាំង យុ នាយក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ **សូមអរគុណ**

រោង រឹម : ខ្មែរក្រហមពិតជាបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ

អង្គុយនៅក្នុងចំណោមអ្នកភូមិ ក្រុមប្រៀន និង សិស្សានុសិស្សនៅក្នុងវេទិកាអប់រំសាធារណៈមួយរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងបរិវេណវត្តភ្នំភ្នំយ៉ុកពែន ស្រុកកំរវង្ស ខេត្តតាកែវ អោម រឹម គឺ ជាស្ត្រីវ័យចំណាស់អាយុ ៧០ឆ្នាំម្នាក់ដែលមានរូបរាងតូចស្លើង ។

រឹម អង្គុយនៅខាងមុខប្រកបដោយទឹកមុខយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការស្តាប់បន្ទាប់ពីបានឮថាវេទិកានេះនឹងពិភាក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមដែល រឹម ធ្លាប់បានឆ្លងកាត់ដោយផ្ទាល់

អោម រឹម

ប្រកបដោយភាពយឺតយ៉ាវដែលបានដក់ដាប់នៅក្នុងចិត្ត រឹម អស់រយៈពេលជាង៣០ឆ្នាំមកហើយ ។ មុនពេលចាប់ផ្តើមការពិភាក្សាទៅលើសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានដាក់ជាសំណួរមួយថា «តើអំពូមិននឹងប្តូរជឿថាឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរបានកើតឡើងនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមែនឬទេ?» ពួកសំណួរនេះភ្លាម រឹម បានលើកដៃទទួលយកក្បាលមេក្រូពីក្រុមការងារ រួចក្រោកឈរឡើងហើយឆ្លើយថា «ខ្មែរក្រហមពិតជាបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរមែនពីព្រោះប្តីខ្ញុំនិងកូនរបស់ខ្ញុំប្តូរទៅទៀតបានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម» ។ ដោយអួលដើមកមិនអាចនិយាយតទៅទៀតបាន រឹមត្រឡប់ទៅកាន់កន្លែងអង្គុយវិញប្រកបដោយទឹកមុខក្រៀមក្រំ ។

នៅពេលរសៀលខ្ញុំបានចុះទៅជួប រឹម ដល់ផ្ទះដើម្បីសួរនាំអំពីប្រវត្តិរឿងរ៉ាវរបស់ រឹម កាលពីសម័យខ្មែរក្រហម ។ រឹម មានស្រុកកំណើតនៅភូមិវត្តភ្នំ ឃុំកំពែង ស្រុកកំរវង្ស ខេត្តតាកែវ ។

រឹម រៀបការនៅក្នុងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយមជាមួយប្តីដែលជាអ្នកបើកបរឡានដឹកទំនិញ ហើយមានកូនប្អូននាក់ (ប្រុសបីស្រីមួយ) ។ ក្រោយជ័យជម្នះរបស់ខ្មែរក្រហមនៅខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ប្តីរបស់ រឹម ត្រូវខ្មែរក្រហមបញ្ជាឱ្យដឹកអង្ករ ស្បៀងនិងរបស់របរផ្សេងៗទៀតទៅកាន់ខេត្តបាត់ដំបង ។ បន្តិចក្រោយមក រឹម និងកូនប្អូននាក់ត្រូវបានជម្លៀសទៅរស់នៅក្នុងឃុំរំលេច ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ តាមឡានធំមួយដែលផ្ទុកមនុស្សប្រមាណ៧គ្រួសារ ។ ទៅដល់សហករណ៍ឃុំរំលេច រឹម ត្រូវបានដាក់ឱ្យទទួលខុសត្រូវការងារចិញ្ចឹមជ្រូក កាប់ពោត និងដឹកដំឡូង ។ រឹម មិនបានចុះទៅធ្វើស្រែចម្ការឬលើកទំនប់ដឹកប្រឡាយ ដូចអ្នកភូមិផ្សេងទៀតទេ ដោយសារជើងម្នាស់របស់ រឹម ពិការតាំងពីកំណើត ។ រៀងរាល់ពេលទៅដឹកដំឡូង រឹម តែងតែលួចបោះមើមដំឡូងចោលទៅក្នុងព្រៃដើម្បីឱ្យយុវជនដែលធ្វើការងារធ្ងន់ៗ រើសហូប ។ យុវជនមួយចំនួនដែលដឹងរឿងនេះបានលួចអរកុណា រឹម ចំពោះទង្វើរូបរបស់គាត់ ។ ដោយត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអ្នកដែលត្រូវបានជម្លៀសមកពីកន្លែងផ្សេងនិងជាអ្នក១៧មេសា រឹម មិនទទួលបានការទុកចិត្តពីកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនិងទទួលបានរបបអាហារដូចអ្នកមូលដ្ឋានទេ ។ ដោយកូនច្រើនហូបមិនគ្រប់ហើយ យ្វានខ្លាំង រឹម បានទៅលួចដឹកដំឡូងយកមកស្ងោរហូបដោយលាយជាមួយនិងស្លឹកថ្លើងបុកលាយអំបិល ។

ថ្ងៃមួយខណៈពេលកំពុងរស់នៅធ្វើការងារក្នុងសហករណ៍ឃុំរំលេច រឹម បានទទួលដំណឹងថាប្តីរបស់គាត់ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ ។ យ្វាងអង្ករដែលប្តីរបស់ រឹម ដឹកយកទៅស្តុកទុកត្រូវភ្លើងឆេះអស់ ។ ខ្មែរក្រហមបានចោទអ្នកបើកបរឡានដឹកអង្ករទាំងអស់ថាគ្រឿង ហើយយកទៅសម្លាប់ចោលដែលរួមទាំងប្តីរបស់ រឹម ផង ។ សាច់ញាតិរបស់ រឹម ម្នាក់ដែលមានស្រុកកំណើតនៅខេត្តកំពតបាននាំយកដំណឹងនេះមកប្រាប់ រឹម ហើយប្រាប់ឱ្យគាត់ប្រយ័ត្នខ្លួនកុំឱ្យនិយាយអ្វីផ្ដេសផ្ដាសក្រែងលោកយកទៅសម្លាប់

ចោលទាំងពួង ។ ក្រោយពីទទួលបានដំណឹងនេះ រឹម មានការអស់សង្ឃឹមហើយគិតថានឹងបន្តរស់នៅក្នុងសហគមន៍យុវលេចជាមួយកូនបន្តទៀតព្រោះមិនដឹងថានឹងអាចរត់គេចទៅកន្លែងណាបានទៀតទេ ។ មួយរយៈក្រោយមក កូនប្រុសច្បងពីរនាក់របស់ រឹម ម្នាក់ឈ្មោះណុយ និងម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ភាព ត្រូវបានបញ្ជូនទៅនៅសមរក្ខមិមុខក្បែរព្រំដែន ។ មួយថ្ងៃមុនពេលចាកចេញទៅ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានកាប់គោមួយក្បាលដើម្បីជប់លៀនឲ្យយុវជនដែលនឹងត្រូវធ្វើដំណើរទៅកាន់សមរក្ខមិមុខ ។ នៅពេលយប់ បន្ទាប់ពីជប់លៀនរួច កូនទាំងពីររបស់ រឹម បានលួចយកសាច់គោដែលសេសសល់ដាក់ក្នុងកំប៉ុងមកឲ្យ រឹម ហើយប្រាប់ថា «ម៉ែនេះសាច់គោ ខ្ញុំគេបញ្ជូនទៅស្លែកហើយ ម៉ែដឹងហូបចុះ» ។ កូនប្រុសទាំងពីររបស់ រឹម បានបាត់ខ្លួនរហូតមកទល់៧ឆ្នាំនេះមិនដឹងស្លាប់ឬរស់ ។

បន្ទាប់ពីកូនប្រុសទាំងពីរបានចាកចេញទៅ រឹម រស់នៅជាមួយកូនប្រុសម្នាក់និងស្រីពេម្នាក់ទៀតប្រកបដោយភាពភ័យខ្លាច ។ នៅថ្ងៃខ្លះ រឹម បានស្តាប់ពួកសន្តិសុខរបស់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមប្រកបដោយភាពព្រៃព្រួច ។ ថ្ងៃមួយពេល រឹម កំពុងធ្វើការនៅក្នុងសហគមន៍ កម្មាភិបាលបានដៃកង្កាថា «នែ! ថ្ងៃនេះនឹងរះពោះខ្លះហើយណា» ។ យប់ឡើង រឹម ឮសូរសំឡេងចាប់ចងវាយនឹងដំបង និងបាញ់សម្លាប់ដែលរួមទាំងមនុស្សចាស់និងកូនក្មេង ។ រឹម និយាយថាទីតាំងសម្លាប់គឺនៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីសហគមន៍ទេ ហើយគាត់អាចមើលឃើញ ។ រឹម បានឃើញកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដឹកសាកសពអ្នកទោសដែលជាជនជាតិខ្មែរកម្ពុជាក្រោមទាំងរទេះៗយកទៅចាក់ចោលនៅក្នុងរណ្តៅសាកសព ។ មនុស្សមួយចំនួនដែលមិនទាន់អស់ដង្ហើមនៅឡើយបានប្រកាច់កន្ត្រាក់នៅក្នុងរណ្តៅ ។ រឹម បាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំ

ទាំងអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចថា «ក្លាយអើយក្លាយ ស្លាប់ច្រើនណាស់ដូចខ្មោចគោអីចឹងនៅក្នុងព្រៃ វាសាហាវយង់យង់ខ្លាំងណាស់ធ្វើបាបប្រជាជនខ្លាំងណាស់មិនដឹងអ្នកណាអ្នកណាទេឲ្យតែខុស» ។

ថ្ងៃមួយ រឹម បានជួបនឹងអតីតនាយទាហានសម័យ លន់ នល់ ម្នាក់ដែលមានរូបរាងស្អាត ។ អតីតនាយទាហានរូបនេះបានបង្ហាញរូបថតឲ្យ រឹម មើលដែលមានសុទ្ធតែស័ក្តិនិងផ្កាយពេញខ្លួន ។ រឹម បានសុំឲ្យនាយទាហានរូបនោះដុតរូបថតនោះចោលតែគាត់បានបដិសេធ ។ ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមក អតីតនាយទាហានរូបនេះនិងក្រុមគ្រួសារទាំងអស់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ចោល ។ រឹម នៅចាំអ្នកសម្លាប់យ៉ាងច្បាស់គឺសមមិត្ត មាន និងសមមិត្ត ឆៀល ។ រឹម អះអាងថា គាត់រស់នៅក្បែរអ្នកទាំងពីរហើយឃើញមុខគ្នារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ អ្នកទាំងពីរមានមាឌធំហើយខ្មៅ ។ រឹម មានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការរស់នៅក្បែរអ្នកទាំងពីរដែលមានមុខកាចក្តួរខ្លាច ។ រឹម មិនដែលហ៊ាននិយាយលេងឬសម្លឹងមើលមុខអ្នកទាំងពីរទេ ។ រឹម បានសមមិត្ត មាន និង ឆៀល និយាយគ្នាថា «សម្លាប់ពួកឆ្ងាយ ហើយបានសម្លាប់ពួកមូលដ្ឋាន» ។ ព្រឹត្តិការណ៍មួយទៀតដែលធ្វើឲ្យ រឹម នៅ

បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាឡើងបង្រៀនសៀវភៅ «ប្រវត្តិហេតុស្តុកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ» នៅទេក្តាកែវ

តែមានការភ័យភ័យភ័យនៅឡើយគឺការចាប់រំលោភក្មេងស្រីដែល ត្រូវបានជម្លៀសមកពីភូមិភាគបូព៌ា ។ រីម និយាយថា កម្មាភិបាល ខ្មែរក្រហមបានរុំខ្លួនស្រី មួយចំនួនទុកមួយរយៈសិន ។ «វា រំលោភអស់ចិត្តអស់ចង់ហើយបានវាយកទៅសម្លាប់តាមក្រោយ» ។ រីម ដឹងអំពីហេតុការណ៍នេះដោយសារប្រពន្ធរបស់សមមិត្ត មាន និង ភ្ញៀវ មានការប្រថុណហើយអង្គុយរអ៊ូក្រោមផ្ទះ ។ រីម ស្តាប់ព្រឿននេះដោយចៃដន្យ ។ គ្រាន់តែឮដូច្នោះ រីម រត់គេចចេញ ភ្លាមឲ្យឆ្ងាយពីកម្មាភិបាលទាំងនេះខ្លាចខ្មែរក្រហមចោទថា ខ្លួនមក ស៊ើបយកការណ៍ ។ មួយរយៈកន្លងមកទៀត កូនពីរនាក់ដែលរស់ នៅជាមួយ រីម បានធ្លាក់ខ្លួនឈឺហើម ហើយនឹងរកម្ហូបដោយ សារតែខ្វះជាតិប្រូតេអ៊ីន ។ ពេល រីម បានយកកូនទាំងពីរទៅសម្រាក ព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យដែលនៅទីនោះ រីម បានឃើញអ្នកជំងឺដេក ស្លាប់នៅលើគ្រែជាច្រើន ។ អ្នកជំងឺខ្លះទៀតបានស្រែកអន្ទុក រីម សុំបាយដំណើប ដូង ស្ករ ហើយស្រែកថា «ឃ្នានខ្លាំងណាស់» ។ កម្មាភិបាលពេទ្យបានដាក់បាយចោលលើគ្រែឲ្យអ្នកជំងឺហូបដោយ មិនខ្វល់ថាអ្នកជំងឺមានកម្លាំងលើកបាយហូបដោយខ្លួនឯងឬយ៉ាង ណានោះទេ ។ អ្នកជំងឺខ្លះរកដាក់លើគ្រែដោយគ្មានអ្នកសម្អាត

ឬថែទាំអ្វីទាំងអស់ ។

ជារៀងរាល់ល្ងាច រីម តែងតែចូលទៅមើលកូន បន្ទាប់ពី ធ្វើការងាររួចមក ។ រីម មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យសម្រាកនៅ មន្ទីរពេទ្យដើម្បីមើលថែកូននោះទេ ។ មួយសប្តាហ៍ក្រោយមក កូនទាំងពីររបស់ រីម ក៏បានស្លាប់ ។ កម្មាភិបាលពេទ្យបានដឹកសាក សពកូនទាំងពីរដែលដេកស្លូកស្លាំងលើរទេះ ហើយគ្មានសម្លៀក បំពាក់នៅជាប់នឹងខ្លួនយកទៅកប់ចោល ។ រីម គ្រាន់តែបានឈរ មើលកូនពីចម្ងាយប៉ុណ្ណោះហើយលួចសម្រក់ទឹកភ្នែកដោយភ្នំ សោកស្តាយដូចដែលគាត់ឈរសម្លឹងមើលកូនប្រុសច្បងទាំងពីរ ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅសមរម្យមុខដែរ ។ បន្ទាប់ពីកូនទាំងបួន បានចាកចេញនឹងស្លាប់ចោលអស់ រីម មានអារម្មណ៍ថា លែងចង់ រស់នៅតទៅទៀតហើយ ។ រីម បន្តរស់នៅក្នុងសហករណ៍យុវលេច បន្តទៅទៀត ។ នៅពេលនោះ រីម ទទួលបន្ទុកដើរកាច់ពោត ដេញចាបនិងរកចៃឲ្យប្រធានកង ។ ក្នុងពេលរត់ដេញចាប រីម តែងតែលួចរើសស្វាយកែវនិងដូងដែលជ្រុះចោលលើដីយកទៅកប់ លាក់ទុកក្បែរភ្នំស្រែជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ រីម ត្រូវបានបង្ខំឲ្យរៀបការជាលើក

សិស្សានុសិស្សនិងអ្នកកូមចូលរួមនៅក្នុងវេទិកាអប់រំសាធារណៈនៅស្រុកកំរង ខេត្តកោះកុង

ទីពីរ ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម បានប្រាប់ រីម ថា «ស្នែកឲ្យមាន គ្រួសារហើយ អត់មានតវ៉ាអីទេ អង្គការសម្រេចថាឲ្យមានគ្រួសារ ហើយត្រូវសម្រេចតាមផែនការ របស់អង្គការនិងបដិវត្តន៍របស់ កម្ពុជា» ។ រីម មិនពេញចិត្តចំពោះ ការរៀបការរបបនេះទេ ។ រីម ក៏ដូចជានារីដទៃទៀតដែរមិនហ៊ាន តវ៉ា ឬនិយាយមិនពេញចិត្តអ្វី ទាំងអស់ ខ្លាចខ្មែរក្រហមចោទថា បំផុសបំផុលប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ ។ មួយថ្ងៃ មុនពេល រៀបការ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានថែក សម្លៀកបំពាក់ពណ៌ ខ្មៅមួយ

សម្រាប់ ក្រុមមួយនិងស្បែកជើងកង់ឡានមួយក្នុង ។ នៅថ្ងៃរៀបការ បុរសនាវីទាំងអស់បានមកជួបជុំគ្នានៅមន្ទីររបស់សហករណ៍នៅ ពេលព្រឹកដែលមានសមមិត្ត ញ៉ៅ និងសមមិត្តនារី ធាម ធ្វើជា អធិបតីនៅក្នុងពិធីនោះ ។ ពិធីរៀបការរបស់ រឹម មានដប់កូន ។ នៅក្នុងពិធីរៀបមង្គលការ រឹម និងប្តីបានធ្វើការប្តេជ្ញានៅចំពោះ មុខអង្គការ ដែល រឹម នៅចាំ ហើយមានសេចក្តីថា «សូមគោរពអង្គ ប្រជុំ សូមគោរពមេកង ឥឡូវអង្គការរៀបចំឲ្យខ្ញុំ ខ្ញុំសម្រេចចិត្ត ថានឹងយកក្រសួងសាមគ្គីភាពណែនាំដើម្បីជំរុញចលនាឲ្យប្តីខ្ញុំធ្វើការ កុំឲ្យខ្ជិល» ។ កូស្រករទាំងអស់ត្រូវឡើងមកប្តេជ្ញាមង្គលមួយក្នុង ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានរៀបចំបាយដែលមានម្ហូបសាស្ត្រឡាច និងល្អជាមួយសាច់ជ្រូកនិងស្បែកឆែវ ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម បានយកដំឡូងមីកូរលាយជាមួយស្ករធ្វើជាបង្កែមសម្រាប់ដប់ លៀងពិធីរៀបការជារួមនេះ ។ ក្រោយពីរៀបការរួច កម្មាភិបាល ខ្មែរក្រហមបានបែកផ្ទះសង្កមនិយមដែលមានទំហំធំល្មមមួយឲ្យកូ ស្វាមីភរិយាថ្មីមួយក្នុងមួយខ្នង ។ នៅពេលយប់ក្រោយពីរៀបការ រួច ឈូបខ្មែរក្រហមបានមកលបស្តាប់ រឹម ក្រែងលោមាននិយាយ អ្វីដែលប៉ះពាល់ដល់អង្គការខ្មែរក្រហម ។ ប្តីរបស់ រឹម បានដាស់ តឿន រឹម ឲ្យខំសម្លឹងកុំឲ្យនិយាយអ្វីទាំងអស់ ។ ប្តីទីពីររបស់ រឹម ត្រូវជាមិត្តភក្តិប្តីទីមួយរបស់គាត់ដែលជាអ្នកបើកឡានដឹកអង្ករ ដូចគ្នា ។ ក្រោយពីរៀបការបានពីរថ្ងៃ ប្តីរបស់ រឹម ក៏ត្រូវធ្វើ ដំណើរត្រឡប់ទៅសមរក្សមិមុខវិញ ។

ប៉ុន្មានខែក្រោយមក រឹម មានផ្ទៃពោះ (កូនដែលគាត់រស់នៅ ជាមួយសព្វថ្ងៃនេះ) ។ ក្នុងអំឡុងពេលមានផ្ទៃពោះ រឹម ហៅយ៉ាង ខ្លាំងដោយចាញ់កូនផង ។ រឹម បានប្រាប់សមមិត្ត ញ៉ៅ ដែលជា ប្រធានកងនិងដែលមកពីភូមិភាគនិរតីដូចគ្នាថាគាត់ចង់ហូបមាន់ ។ ប្រធានកងបានចាប់មាន់មួយមកស្មោរឲ្យ រឹម ហូប ហើយប្រាប់ រឹម កុំឲ្យចេញមកក្រៅខ្លួនគេចាប់យកទៅសម្លាប់ ។

ក្រោយមក រឹម ឆ្លងទន្លេបានកូស្រីមួយឈ្មោះ រិដ្ឋល ។ ប្តីរបស់ រឹម ក៏បានមកជួយមើលថែ រឹម បានមួយសប្តាហ៍ហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅសមរក្សមិមុខវិញ ។ ឆ្លងទន្លេបានប្រហែលបួនខែ រៀនណាមបានវាយចូលមក ។ រឹម រត់គេចចេញជាមួយខ្មែរ ក្រហម ។ កងទ័ពរៀនណាមដេញតាមខាន់ ហើយបានបញ្ជា រឹម

ឲ្យដើរត្រឡប់មកក្រោយវិញ ។ រឹម បានដើរត្រឡប់មកភូមិ កំណើតហើយបានជួបជុំជាមួយប្តីវិញ ។ ប្តីក្រោយរបស់ រឹម ស្លាប់នៅឆ្នាំ២០០៥ ដោយសារជំងឺគ្រុនចាញ់ ។ សព្វថ្ងៃ រឹម ប្រកបរបរធ្វើស្រែនិងចិញ្ចឹមជ្រូកជាមួយកូនស្រីដែលរៀបការ ហើយមានកូនបួននាក់ ។

ក្នុងអំឡុងពេលរស់នៅក្នុងសហករណ៍យុំរំលេចក្នុងរបប ខ្មែរក្រហម រឹម បានជួបប្រទះនូវការឃើញចាប់ផ្តើមខ្លួននិងបានមើល ឃើញនូវបទឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើន ។ រឹម ស្លាប់ប្តីនិងកូនបួននាក់ ។ ជីវិតរស់នៅពោរពេញដោយភាពភ័យខ្លាច ។ រឹម បានស្តាប់ឮនិង មើលឃើញការសម្លាប់ស្ទើររៀងរាល់ថ្ងៃ ។ បទសម្ភាសន៍របស់ រឹម បានបន្តព្យាបាលឃើញថា រឹម អាចរួចរស់ជីវិតបានដោយសារ ហេតុផលពីរយ៉ាង: ទីមួយប្រធានកងនិងគណៈយុំរំដែលទៅកាន់កាប់ សហករណ៍យុំរំលេចគឺជាកម្មាភិបាលមកពីភូមិភាគនិរតីដែលមាន ដើមកំណើតនៅខេត្តតាកែវដូច រឹម ដែរ និងទីពីរ រឹម មានប្តីដែល មានប្រវត្តិជាកម្មករបើកឡានដឹកទំនិញ ។

ទោះបីជារឿងរ៉ាវទាំងនេះបានកន្លងផុតទៅអស់រយៈពេល ជាង៣០ឆ្នាំហើយក្តី រឹម នៅតែមានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចនិងក្រៀមក្រំ នៅពេលរំពួកដល់បទពិសោធន៍របស់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហមម្តងៗ ។ រឹម និយាយថា ពេលខ្លះពេលគាត់សម្រាកពេលយប់ ហើយនឹក ឃើញដល់រឿងរ៉ាវនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមម្តងៗ គាត់នៅមាន អារម្មណ៍ភ័យខ្លាចនៅឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្រោយពីបានចូលរួមពិភាក្សា ក្នុងវេទិកាអប់រំសាធារណៈដែលរៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជានៅក្នុងភូមិយុំរំរបស់គាត់រួចមក រឹម មានអារម្មណ៍ សប្បាយរីករាយដោយសាររឿងរ៉ាវរបស់គាត់ត្រូវបានអ្នកភូមិ ផ្សេងទៀត ជាពិសេសក្មេងជំនាន់ក្រោយបានដឹងឮ ។ រឹម និយាយ ថាគាត់ចង់បន្តស្តាប់វេទិកានេះបន្តទៀតមិនចង់ឲ្យចប់ឆាប់ពេកទេ ។ នៅពេលទំនេរ រឹម តែងប្រាប់ថាថា «កាលពីជំនាន់ ប៉ុល ពត យាយគ្មានអីហូបទេ ហូបតែបបរលាយជាមួយស្លឹកថ្មី ។ កូនឯង សំណាងហើយដែលមានសៀវភៅមើលជំនាន់យាយគ្មានអីមើល ទេ មានតែធ្វើការនៅតាមវាលស្រែ» ។ រឹម ចង់ឲ្យក្មេងជំនាន់ក្រោយ រៀនសូត្រពីអ្វីដែលគាត់បានជួបប្រទះក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីកុំ ឲ្យក្មេងជំនាន់ក្រោយយកកម្មសារបបនេះទៀត ។ **ឌី ខាំបូលី**

ជីវិតរបស់ អ៊ឹម វ៉ាន់ថា

អ៊ឹម វ៉ាន់ថា

អ៊ឹម វ៉ាន់ថា គឺជាកូន ទីពីរក្នុងចំណោមបងប្អូន ស្រីបង្កើតបួននាក់មាន ស្រុកកំណើតនៅស្រុក ស្រីសន្ធរខេត្តកំពង់ចាម ។ ដោយសារតែការធ្វើរដ្ឋ ប្រហារទម្លាក់សម្តេច សីហនុ ចេញពីតំណែងនិង ការទម្លាក់គ្រាប់បែកជា

ខ្លាំង គ្រួសាររបស់ វ៉ាន់ថា ក៏សម្រេចចិត្តផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅមកនៅ ភ្នំពេញវិញដោយម្តាយរបស់គាត់ប្រកបរបរធ្វើជាជាន់គាត់ដេរ សម្លៀកបំពាក់ ។

មិនយូរប៉ុន្មាន បន្ទាប់ពីកងទ័ពខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ទីក្រុង ភ្នំពេញ គ្រួសាររបស់ វ៉ាន់ថា ក៏ដួចជាអ្នកដទៃទៀតត្រូវបានបង្ខំឲ្យធ្វើ ដំណើរទៅកាន់ទីជនបទ ។ នៅពេលនោះ ឪពុកម្តាយរបស់ វ៉ាន់ថា និងបងប្អូនផ្សេងទៀតបាននាំគ្នាធ្វើដំណើរត្រឡប់មកស្រុកស្រីសន្ធរ ដែលជាកូនកំណើតវិញ ។ ប៉ុន្តែ ពេលមកដល់ភ្នំពេញ ពូម៉ែនព្រមទាំង សាច់ញាតិទាំងប៉ុន្មានរបស់ វ៉ាន់ថា ដែលរួមដំណើរជាមួយគ្នាត្រូវបាន ខ្មែរក្រហមជម្លៀសបន្តទៅស្រុក ឆ្ងាយដោយសារតែអ្នកទាំងនោះ ធ្លាប់មានឋានៈខ្ពស់ក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល (ក្រោយមកក៏ពង្រឹងឈ្មោះ ស្លាប់ទាំង អស់នៅសល់តែក្មេងតូចៗប៉ុណ្ណោះ) ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ក្រោយពី ខ្មែរក្រហមបានរៀបចំជាសហករណ៍ រួចរាល់ វ៉ាន់ថា ដែលមានអាយុទើប

បាន៩ឆ្នាំត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យទៅកើបអាចម៍គោនិងកាប់ទ្រូន ខេត្តលាយជាមួយអាចម៍គោដើម្បីធ្វើដីដាក់ស្រែ ។ វ៉ាន់ថា នៅ ចាំបានថា គាត់ត្រូវក្រោកតាំងពីម៉ោង៤ ព្រឹកទៅកើបអាចម៍គោ ពេលខ្លះត្រូវដណ្តើមគ្នាជាមួយក្មេងដទៃទៀត ពីព្រោះថាប្រសិន បើយើងមិនអាចរកអាចម៍គោតាមចំនួនកំណត់ទេ នោះនឹងគ្មាន បបរហូបទេ ។ ដូច្នោះហើយ ទោះបីជាថ្ងៃខ្លះ វ៉ាន់ថា មានជំងឺស្ទើរ តែក្រោកមិនរួចក៏ដោយ ក៏គាត់ត្រូវតែខិតខំធ្វើការដើម្បីទទួលបាន របបបបរនេះដែរ ។

ចំណែកឪពុកម្តាយរបស់ វ៉ាន់ថា វិញត្រូវបានអង្គការចាត់ តាំងឲ្យធ្វើការនៅកងផ្សេងពីគ្នាដែរ ។ ដូច្នោះហើយ ម្តាយរបស់ វ៉ាន់ថា តែងតែមានការព្រួយបារម្ភពីសុវត្ថិភាពរបស់គាត់ ប៉ុន្តែ កូនជានិច្ចពីព្រោះគាត់តែងតែឃើញកងឈ្នួបចុះមកចាប់មនុស្ស នៅក្នុងភូមិរួចដឹកអ្នកទាំងនោះតាមកងដោយមានរុក្ខិករដឹកយក ចេញទៅ ប៉ុន្តែមិនដែលឃើញត្រឡប់មកវិញឡើយ ។ ក្រោយមក នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៦ នៅរវេលាយប់ស្រាប់តែមានកងឈ្នួបពីរទៅ បីនាក់ចូលមកដល់ក្នុងផ្ទះរបស់ឪពុកម្តាយ វ៉ាន់ថា ដើម្បីចាប់

អ៊ឹម វ៉ាន់ថា ជាមួយបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

កាត់និងប្តឹងយកទៅ។ ដោយសារតែម្តាយរបស់ វ៉ាន់ថា សម្រាក នៅផ្ទះខាងក្រោយបានពង្រឹងឱ្យខ្លាំង ដូច្នោះកាត់ក៏ល្អចប់រួច ប៉ុន្តែ ឪពុករបស់កាត់ដែលសម្រាកនៅផ្ទះតូចខាងមុខត្រូវខ្មែរក្រហម ចាប់យកទៅដាក់កុកដោយមិនដឹងពីមូលហេតុ។ ចាប់តាំងពីខ្មែរ ក្រហមចាប់ឪពុករបស់ វ៉ាន់ថា យកទៅ ម្តាយរបស់កាត់តែងតែ សម្រាកមិនលក់និងទន្ទឹងរង់ចាំប្តីត្រឡប់មកវិញជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ ដោយនៅតែមិនដែលទទួលដំណឹងពីប្តីសោះនៅទីបំផុតម្តាយរបស់ វ៉ាន់ថា បានយកវត្ថុមានតម្លៃមួយចំនួនដែលបានសន្សំទុកកាលពី មុនដូចជា ឆ្នាំកា និងខ្សែកៅស៊ូកមេកងដើម្បីឲ្យគេដោះលែង។

មួយរយៈក្រោយមក ឪពុករបស់ វ៉ាន់ថា ក៏បានត្រឡប់ មកវិញ។ ទោះបីជាឪពុករបស់ វ៉ាន់ថា ត្រូវបានដោះលែងក៏ ដោយ ក៏ប៉ុន្តែឪពុកកាត់មានអាការៈខុសប្លែកពីមុនទាំងស្រុង។ ឪពុករបស់ វ៉ាន់ថា មានរូបរាងស្គមស្គាំង និងស្នាមរមួសពេញខ្លួន ថែមទាំងមិនសូវនិយាយស្តីដូចពីមុន ដោយកាត់តែងតែមាន អារម្មណ៍ភ័យខ្លាចជានិច្ច ជាពិសេសពេលដែលពួកសំឡេងក្រៃប្រាស កាត់ភ័យ បាត់មាត់បាត់ក ជួនកាលរត់ទៅពួននៅក្នុងពាន់ប្តូងដាក់ខោ អារវៀតដង។ វ៉ាន់ថា បានរៀបរាប់ទាំងទឹកមុខស្រងូតស្រងាត់ ថាប្រហែលជាដោយសារការធ្វើទារុណកម្មនៅក្នុងកុកប្តូងធំធេងធ្វើ ការធ្ងន់ហើយទើបកាត់មានសភាពបែបនេះ ដែលរហូតដល់សព្វថ្ងៃ នេះបានបណ្តាលឲ្យកាត់មានជំងឺបេះដូងថែមទៀត។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ដោយសារមិនអាចទ្រាំនឹងភាពអត់ឃ្លាន ការបង្ខំធ្វើការងារធ្ងន់និងមានវ័យចំណាស់ដង យាយការរបស់ វ៉ាន់ថា បានស្លាប់ដោយសារជំងឺហើម។ ក្រោយពីស្ថានភាពជំងឺ

របស់ឪពុក វ៉ាន់ថា មានភាពធ្ងន់ស្បើយនិងខណៈពេលដែលមាន ចលនារើបម្រះប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រហម កាត់ក៏បានស្ម័គ្រចិត្តចូល ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រហមវិញ។ ក្រោយមកដោយសារតែឪពុក វ៉ាន់ថា សិក្សាបានខ្ពស់និងធ្វើសកម្មភាពដឹកនាំបានល្អ កាត់ក៏ត្រូវ បានតែងតាំងឲ្យធ្វើប្រធានមន្ទីរកមនាគមន៍នៅស្រុកស្រីសន្ធរថែម ទាំងទទួលបានការគាំទ្រពីប្រជាជនទៀតផង។ នៅឆ្នាំ១៩៧២ ឪពុក របស់ វ៉ាន់ថា បានសម្រេចចិត្តឈប់ពីការងារជាមន្ត្រីរាជការទៅ រកស៊ីដឹកជញ្ជូនធុរកិច្ចទៅលក់នៅតាមខេត្តផ្សេងៗ និងប្រទេស រៀតណាមវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ បន្ទាប់ពី វ៉ាន់ថា ប្រឡងជាប់សញ្ញាបត្រ ឌីប្លូម ឪពុកម្តាយរបស់ វ៉ាន់ថា បានផ្លាស់កាត់ទៅរៀននៅវិទ្យា ល័យបាក់ទូកក្រុងភ្នំពេញ និងបន្តការសិក្សារហូតបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ និងបានក្លាយជាក្រុមប្រឹក្សានិស្សិតមួយ។ សព្វថ្ងៃ វ៉ាន់ថា ជា ក្រុមប្រឹក្សានិស្សិតស្រីស្រីថ្នាក់ទី១១-១២នៅខេត្តកោះកុង។ វ៉ាន់ថា បានរៀបរាប់ថា ខ្ញុំចូលចិត្តការប្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាខ្លាំង ជាពិសេសប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីព្រោះ វាជារឿងពិតដែលបានកើតឡើងក្នុងប្រទេសកម្ពុជារបស់យើង។

លើសពីនេះទៅទៀត វាក៏ជាបទពិសោធន៍ដែលឪពុកម្តាយ កាត់ រួមទាំងឪពុកម្តាយរបស់សិស្សមួយចំនួនធ្លាប់បានឆ្លងកាត់ ដោយផ្ទាល់ផងដែរ ដែលសិស្សទាំងអស់ត្រូវតែយល់ដឹងឲ្យបាន ច្បាស់ពីការសម្លាប់រង្គាល់និងអំពើឃោរឃៅរបស់ខ្មែរក្រហម មុននឹងស្វែងយល់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេស។

ថា ឆន្ទា

មិនអាចរស់នៅជាមួយជនដែលនៅក្នុងភូមិ

ខៀវ សុផន

ខៀវ សុផន ភេទស្រី អាយុ៦៨ឆ្នាំ ជាកូនកាត់ រៀនណាមមានម្តាយ ឈ្មោះ រ៉េ ជាជនជាតិ រៀនណាមនិងឪពុកឈ្មោះ ដាត ជាជនជាតិខ្មែរ អតីត ទាហានក្រហមនៅសម័យ បារាំង (ក្រោយមកត្រូវ បានខ្មែរក្រហមគប់គ្រាប់

បីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែរយៈពេលបីថ្ងៃបានកន្លងផុតទៅ ជន នៅតែ មិនឃើញប្តីរបស់គាត់ត្រឡប់មកវិញ ។ ដោយសារតែមិនដែល បានទទួលដំណឹងអស់រយៈពេលកន្លះខែមកហើយ ជន ក៏សម្រេចចិត្ត ទៅសួរគណៈកង ។ ប៉ុន្តែ ចម្លើយដែលទទួលបានគឺថា «មិត្តឯង មិនបាច់ដេញដោលច្រើនទេ អ្នកគេទៅមុខ គេចេះតែទៅមុខហើយ យើងនៅខាងក្រោយ គិតតែពីខំកសាងខ្លួនទៅ» ។ ពេលពួកគាត់ ជន មិនហ៊ានឆ្លើយតបតជាមួយនឹងគណៈកងទេ ព្រោះខ្លាចអង្គការ ហៅទៅកសាង ។ បន្ទាប់មក អ្នកនៅក្នុងកងបានជួយល្អនលោម

បែកសម្លាប់) ។ មុនឆ្នាំ១៩៦០ ជន បានរៀបការជាមួយបុរស ជនជាតិខ្មែរម្នាក់ ហើយបានទៅរស់នៅស្រុកខាងប្តីនៅក្នុងឃុំកំពង់ភ្នំ ស្រុកលើកដែក ខេត្តកណ្តាល ។ ក្រោយពីរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ ទៅ ជន បានសម្រេចចិត្តទៅរស់នៅស្រុកកំណើតខាងម្តាយនៅឃុំ កំពង់ហៅ ស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំងវិញ ដោយសារតែមិន អាចទ្រាំនឹងការរស់នៅក្នុងភូមិជាមួយក្រុមគ្រួសារឃាតករដែល បានយកប្តីរបស់គាត់ទៅសម្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ សព្វថ្ងៃ ជន ប្រកបមុខរបរដាំដំឡូង និងដៃឈើហូបដៃ ព្រមទាំងធ្វើនិលក់ ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ។

នៅឆ្នាំ១៩៧១ ដោយសារតែស្ថានភាពនៅក្នុងភូមិចាប់ ផ្តើមមានភាពប្របូកប្របល់ ក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់បានសម្រេច ចិត្តរត់មករស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញវិញ ។ ប៉ុន្តែ ស្ថានភាពនៅក្នុង ទីក្រុងភ្នំពេញក៏មិនខុសពីភូមិប៉ុន្មានដែរ ថែមទាំងមានការចាប់ ទាហានខ្លាំងក្លាទៀតផង ។ ហេតុដូច្នោះហើយ ជន សម្រេចចិត្ត វិលត្រឡប់មករស់នៅស្រុកកំណើតខាងប្តីវិញ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ជន ក៏ត្រឡប់មករស់នៅជួបជុំជាមួយប្តីនៅឃុំកំពង់ភ្នំ ស្រុកលើក ដែក ខេត្តកណ្តាល ។ នៅទីនោះ ជន ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យធ្វើការ ខាងកងដកស្ទូង ចំណែកប្តីនៅកងនេសាទ ។ ចុងឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានស្នើប្តីរបស់ ជន ឲ្យទៅបង់ត្រី ដោយសន្យាទៅតែ

ការបង្រៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទៅដល់សិស្សានុសិស្ស

គាត់ថា «កុំរង់ចាំអី ព្រោះប្តីរបស់ឯងគេយកទៅសម្លាប់ចោល ហើយ» ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ជន ត្រូវបានគណៈកងហៅទៅធ្វើប្រវត្តិរូប ជាច្រើនលើក ដោយក្នុងនោះមានសួរថាតើគាត់ និងប្តីកាល មុនធ្វើអ្វី? ដោយសារតែចម្លើយរបស់ ជន នៅតែដដែល និង មើលឃើញថាគាត់ចេះជំនាញជាច្រើនដែលអាចបម្រើដល់អង្គការ

បានដូចជា ចេះអូសអួន ដួសដុលមង ធ្វើសំណាញ់ គណៈកងក៏
បញ្ជាឲ្យគាត់ទៅធ្វើការនៅកន្លែងនេសាទត្រី ដោយកំណត់មួយថ្ងៃ
រកឲ្យបានត្រី១០០ គីឡូសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់រោងបាយ ។ ដូច្នោះ ដើម្បី
រកត្រីឲ្យបានតាមការកំណត់ ជន ត្រូវក្រោកតាំងពីព្រលឹមម៉ោង
បួនព្រឹកទៅរកត្រី ។ តែទោះជា ជន ខិតខំធ្វើការយ៉ាងណាក៏ដោយ
ក៏គាត់នៅតែត្រូវអង្គការធ្វើបាបដដែល ដោយគាត់ត្រូវបានបន្តឲ្យ
គាត់រៀបកូស្រករថ្មី ។ ដោយសារតែ ជន មានកូនប្រាំមួយនាក់
នៅក្នុងបន្ទុករួចទៅហើយ គាត់បានប្រកែកជាដាច់ខាតមិនព្រម
រៀបការទេ ដោយលើកហេតុដល់ថា «ប្រសិនបើខ្ញុំរៀបការ
ខ្ញុំមិនអាចធ្វើការឲ្យបានល្អដើម្បីបម្រើអង្គការទេ ។ ម្យ៉ាងវិញ
ទៀត ខ្ញុំត្រូវដោះស្រាយយ៉ាងណា ប្រសិនបើប្តីរបស់ខ្ញុំត្រឡប់មក
វិញ ។ ក្រោយមក អង្គការក៏លែងបន្តគាត់ទៀត ។

មិនយូរប៉ុន្មាន សុំ ដែលស្នាក់
នៅក្នុងផ្ទះជាមួយគាត់បានរត់
ទៅនៅជាមួយឪពុកម្តាយវិញ
ដោយមិនផ្តល់ដំណឹងឲ្យគាត់ ឬ
គណៈកងដឹងជាមុនឡើយ រហូត
ធ្វើឲ្យគណៈឃុំចោទប្រកាន់គាត់
ពីបទលាក់បាំងអង្គការបណ្តាល
ឲ្យមនុស្សរត់ចេញពីកង ។ ប៉ុន្តែ
សំណាងល្អ ដោយសារតែ ជន
បកស្រាយបានច្បាស់លាស់ ទើប
គាត់រួចខ្លួន ។ មិនយូរប៉ុន្មាន
គណៈកងដែលប្រណែនគាត់បាន
ចោទប្រកាន់គាត់ថា ជាប្រពន្ធ
ស័ក្តិបីទៀត ។ លើកនេះ ជន

ស្ទើរតែបាត់បង់ជីវិតដោយសារតែនេះជាទោសធ្ងន់មិនអាច
លើកលែងបាន ។ ប៉ុន្តែដោយសារតែ ជន ជាមនុស្សចិត្តល្អ និង
ទទួលបានការទុកចិត្តពីអង្គការជន ទើបគណៈឃុំម្នាក់ទៀតបាន
អះអាងថាបានស្តាប់ប្រវត្តិរបស់គាត់ច្បាស់ ទើបគាត់អាចរួចពី
ការចោទប្រកាន់នេះ ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ ជន
តែងតែព្រួយ បារម្ភពីសុវត្ថិភាពរបស់ខ្លួនជាចិញ្ចិញ ព្រោះគាត់សម្គាល់

ឃើញថា មនុស្សនៅក្នុងក្រុមតែងតែបាត់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ រហូត
ស្ទើរតែគ្មានមនុស្សមកធ្វើការ ។ ជាក់ស្តែង នៅប្រហែលចុងឆ្នាំ
១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមបានរៀបចំគម្រោងយកមនុស្សទៅសម្លាប់
ទាំងអស់ ដោយបានរាយមិននៅជុំវិញកន្លែងប្រជុំ រួមមានភូមិ១
ភូមិ២ ភូមិ៣ និង ភូមិ៤ ប៉ុន្តែដោយសារតែប្រជាជនមកមិនទៀង
ពេល ហើយមិនគ្រប់គ្នា និងដែនការបែកការណ៍ ព្រោះបងប្អូន
ដឹងមួយរបស់គាត់ឈ្មោះ យា ដែលជាគណៈឈូបបាននិយាយ
ប្រាប់ (ក្រោយមក យា ក៏បានស្លាប់ដោយសារតែខ្មែរក្រហមយក
ទៅសម្លាប់) ទើបគម្រោងការនេះបរាជ័យទៅ ។

សព្វថ្ងៃនេះ ទោះបីជារបបខ្មែរក្រហមដួលរលំទៅអស់រយៈ
ពេល៣១ឆ្នាំហើយក៏ដោយ ក៏ ជន មិនដែលត្រឡប់ទៅលេង
ស្រុកកំណើតខាងម្តាយរបស់គាត់ដែរ ។ ការស្លាប់បាត់បង់ជីវិត
របស់ប្តីគាត់ បងប្អូន ព្រមទាំងសាច់ញាតិពិតជាមិនអាចឲ្យគាត់
រសាយពីកំហឹងបានឡើយ ។ រឿងនេះបានក្លាយទៅជាការស្តាប់
ខ្លើម និងមិនចង់ឃើញមុខក្រុមគ្រួសាររបស់ឃាតករទេ ដោយ
គាត់សុខចិត្តជ្រើសរើសយកការចាកចេញពីស្រុកកំណើតវិញ
ប្រសើរជាង ហើយក៏មិនព្រមទៅរស់នៅក្នុងភូមិជាមួយក្រុមគ្រួសារ
របស់ឃាតករដែរ ។

លី សុខចំរើន

កំណាព្យៈ

ទៅធ្វើទ័ពដើម្បីសង្គមឱ្យប្តី

ស្រណោះភ្លេងខ្មែរលេងក្នុងពេលការ អើយ! នៅមុខមេបា
ទទួលពរជ័យ ស្រាប់តែមានមារចង្រៃ ប៉ុល ពត អប្រិយចាប់
ប្តីប្រហារ អូនសុះត្រកងរាងកាយវល័ក្ខណ៍ លោហិតជោក
ពេញប្រាណស្រីថ្ងៃ លោហិតនេះឯងហាក់ដូចសម្តី
ដើម្បីឲ្យស្រីទៅសងសឹកជួស លោកឪពុកអ្នកម្តាយកូនសូមពលី
វេលាកូនត្រូវទៅសងយាមហើយ កូនកាន់អាវុធរត់ឡើង
សមរម្យ ដើម្បីចាប់សត្រូវអារ-ក
ស្រងំយាមយកមកសំលៀងលើដួងប្តីខ្ញុំ ។

ខៀវ សុផន

ក្រោយរបបខ្មែរក្រហម៖ ឡើងកាន់អំណាច

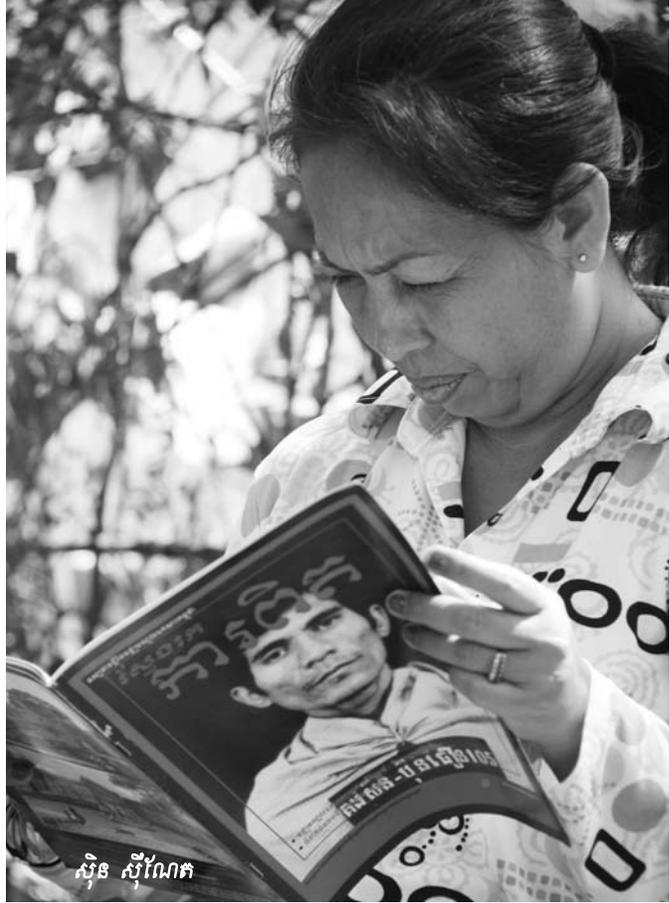
ក្រោយពីបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហមដួលរលំទៅ យ៉ាងហោចណាស់មានប្រជាជនប្រមាណ១.៧លាននាក់បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត។ លទ្ធផលនៃរបបនេះភាគច្រើនបានបន្សល់ទុកស្រ្តី មេម៉ាយ កុមារ កំព្រា និងជនពិការនៅទូទាំងប្រទេស។ អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតមិនត្រឹមតែរស់នៅទិបជាប់នឹងអតីតកាលរបស់ខ្លួនដ៏ក្នួរភ័យខ្លាចប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងត្រូវតស៊ូនឹងជីវិតថ្មីដែលចាប់ផ្តើមពីបាតដៃទទេទៀត ក្នុងយ៉ាងក្រោយពីរបបខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច ជីវិតរបស់ ស៊ុន ស៊ីណៃត ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទាំងស្រុងដោយគាត់បានក្លាយជាក្មេងកំព្រាម្នាក់។

ស៊ុន ស៊ីណៃត ហៅ ស៊ុន មានស្រុកកំណើតនៅសង្កាត់បឹងទំពុន ក្រុងភ្នំពេញ។ ឪពុករបស់ ស៊ីណៃត ឈ្មោះ នី ម្តាយឈ្មោះ សុផុន ចំណែកប្អូនឈ្មោះ លីន (អាយុប្រហែលពីរឆ្នាំ)។ ដោយសារឪពុកម្តាយ ស៊ីណៃត មានការមមាញឹកក្នុងការងារជាក្រុមប្រៀននៅសាលាបឹងត្របែក និងពុំសូវមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់មើលថែកូន អ្នកទាំងពីរក៏សម្រេចចិត្តឲ្យ ស៊ីណៃត ទៅរស់នៅជាមួយជីតាឈ្មោះ ស៊ុន មានមុខរបរជាជំរាមស៊ុននៅរោងចក្រផលិតស្រា (អេស-កា-ដេ) យាយឈ្មោះ ណុប សេន, ពូ វណ្ណី ព្រមទាំងប្រពន្ធរបស់គាត់ឈ្មោះ ដាត។ នៅទីនោះ ជីតារបស់ ស៊ីណៃត បាននាំគាត់ទៅចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សាយ៉ាងលើ។

នៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ពេលដែលខ្មែរក្រហមបានឡើងកាន់អំណាចទូទាំងប្រទេស ស៊ីណៃត រួមទាំងយាយ តា ពូ និងម៉ែដែលសរុបមានសមាជិកប្រាំនាក់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញពីក្រុងភ្នំពេញសោម ដោយមិនបានប្រាប់គោលដៅច្បាស់លាស់ទេ។ ធ្វើដំណើរមកដល់សង្កាត់ព្រៃនប់ ទាំងអស់គ្នាត្រូវបែកបែកឲ្យធ្វើការងារនៅតាមកងតាមការកំណត់របស់អង្គការ។ ដំបូងអង្គការចាត់តាំងឲ្យគ្រួសាររបស់ ស៊ីណៃត ធ្វើកម្រៃ និងធ្វើស្រែចម្ការ ចំណែកគាត់ធ្វើការនៅកងកុមារ ដូចជាងើរប្រមូលដី កើបអាចម៍គោ និងកាប់ទ្រូនខ្មែត្រ។ រយៈពេលប្រមាណពីរ

ខែក្រោយមក នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូនឲ្យមកធ្វើការនៅរោងចក្រកាត់ដេរអូរហ្វូស្ស៊ី ឬ មន្ទីរ «គស» នៅភ្នំពេញវិញ។ នៅទីនោះ យាយរបស់ ស៊ីណៃត ធ្វើជាអ្នកដាំស្ពៃ តា និងពូធ្វើជាជំនាញដៃក ម៉ែ ជាអ្នកដេរសម្លៀកបំពាក់ ចំណែកគាត់ជាជាន់ជួសជុលម៉ាស៊ីនដេរក្នុងកងកុមារប្រចាំមន្ទីរ «គស»។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ យាយតា ពូម៉ែ រួមជាមួយអ្នកធ្វើការនៅក្នុងមន្ទីរផ្សេងទៀតត្រូវបានចាប់ខ្លួន។ ស៊ីណៃត បាននិយាយថា «មានមិត្តម្នាក់នៅមន្ទីរនេះបានប្រាប់ខ្ញុំថា មានឡានទ្រុនពណ៌សបានដឹកគាត់ទាំងប្អូននាក់ និងអ្នកផ្សេងទៀតទៅកសាងខ្លួនបាត់ហើយ»។ គាត់បន្តទៀតថា «កុំប្រាប់ឲ្យគេដឹងថាឯងជាសាច់ញាតិរបស់គាត់ ហើយប្រសិនបើនឹកគាត់ ក៏កុំយំឲ្យគេឃើញដែរ។ ប្រសិនបើយំ ត្រូវកុហកថាយំដោយសារតែឈឺធ្មេញ»។ ចាប់

គាំទ្រពិពាលនោះមក ស៊ីណេត មិនដែលបានទទួលដំណឹងពីគាត់ ទាំងបួននាក់ឡើយ ។ ក្រោយមក ស្ថានភាពនៅក្នុងមន្ទីរកាន់តែ តឹងតែងឡើងៗ ដោយអ្នកធ្វើការនៅក្នុងមន្ទីរចាប់ផ្តើម បាត់ខ្លួនជា បន្តបន្ទាប់ ។

នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៧ អង្គការបានចាត់គាំទ្រ អង្គភាពទាំងអស់ដែលមានទីតាំងនៅក្រុងភ្នំពេញលើកអាជីវករនៅ ម្តុំផ្សារដើមក-បឹងសាឡាវទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ដែលអាជីវករទាំងអស់ មានរាងបួនជ្រុង និងថ្នល់ទំលាក់ម្តុំស្របប្រហែលប្រាំមែត្រ ។ ដើម្បី ធ្វើការទូទាត់តាមផែនការនេះ ប្រធានកងបានបង្ខំឲ្យកម្មករទាំង អស់ធ្វើការសម្រុកទាំងយប់ទាំងថ្ងៃស្ទើរតែគ្មានពេលឈប់សម្រាក ឡើយ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ម្នាក់ៗត្រូវព្រួយបារម្ភខ្លួនអង្គការ យកទៅសម្លាប់ថែមទៀត ដោយសារតែសមាជិកកងតែងតែ បាត់ខ្លួនម្តងមួយៗ ។ នៅទីនោះ ស៊ីណេត នៅទីនឹងរំលឹកមើលដូរ យាយតា ព្រមទាំងពូមីនរបស់គាត់ដែរ ប៉ុន្តែអ្វីៗដូចជាកាន់តែ ឃ្នាតឆ្ងាយទៅៗ ដោយបាត់ដំណឹងសូន្យឈឹង ។

នៅដើមខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ពេលដែល ស៊ីណេត និង អ្នកផ្សេងទៀតកំពុងធ្វើការងារនៅការដ្ឋាន កងទ័ពរៀតណាម បានចូលមកដល់ក្រុងភ្នំពេញ ។ ពេលនោះ ស្ថានភាពច្របូក ច្របល់ជាខ្លាំង ដោយ ស៊ីណេត បានឃើញហេតុការណ៍ខ្មែរ ក្រហមបាញ់មនុស្សយ៉ាងសាហាវព្រៃផ្សៃ ប្រសិនបើមនុស្សម្នាក់ ប្រកែកមិនព្រមទៅ ។ ខ្មែរក្រហមបានកៀរគ្របជាជននៅការដ្ឋាន ឲ្យធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ភ្នំឱរិវាល់ឆ្ពោះទៅស្រុកបរវេល ។ ពេលទៅ ដល់ភ្នំចោលចាប ស៊ីណេត បានឃើញសាកសពមនុស្សជាច្រើន រួមទាំងអ្នកធ្វើដំណើរជាមួយគ្នាក៏ស្លាប់ជាបន្តបន្ទាប់ដែរ ដោយ សារពុំមានទឹក និងអាហារ ជាពិសេសក្មេងៗ ដែលឆ្ងាយឆ្លងជំងឺ បានស្លាប់ច្រើនជាងគេ ។ ក្រោយមក ពេលធ្វើដំណើរទៅដល់ពាក់ កណ្តាលដូរមានអ្នកធំមួយ ស៊ីណេត និងក្រុមស្រ្តីដែលមានកូនកូច ក៏បានសម្រេចចិត្តដើរត្រឡប់មករកភូមិប្រជាជននៅឯខេត្តបាត់ ដំបងវិញ ព្រោះប្រសិនបើអ្នកណាឆ្លងមិនដុតនឹងត្រូវលង់ទឹក ស្លាប់ ។ ពេលមកដល់ស្រុកមោងឫស្សី ស៊ីណេត បានដើរសុំអង្ករ អ្នកភូមិទុកសម្រាប់ហូបតាមដូរដើម្បីបន្តដំណើរទៅខេត្តកំពង់ធំ ។ នៅតាមដូរមានស្រ្តីម្នាក់អាណិតស្រឡាញ់គាត់ ហើយយកគាត់

ទៅរស់នៅជាមួយ ដោយចាត់ទុកគាត់ដូចជាកូន ។ ប៉ុន្តែដោយសារ តែ ស៊ីណេត មានពន់បែកពេញជើងមិនអាចបន្តដំណើរបាន គាត់ ក៏បានបែកគ្នានៅពេលដែលស្រ្តីនោះធ្វើដំណើរទៅខេត្តកំពង់ចាម ។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ ស៊ីណេត បានរស់នៅខេត្តកំពង់ធំជាមួយ ក្រុមគ្រួសារមួយ ។ ដោយសារ ស៊ីណេត ត្រូវទទួលខុសត្រូវមើល ថែផ្ទះសំបែង និងកូនកូចៗរបស់ម្ចាស់ផ្ទះ ដូច្នេះគាត់មិនបានចូល រៀននៅសាលាដូចជាក្មេងដទៃទេ ទោះបីជាគាត់បានសុំទៅរៀន ជាច្រើនលើកច្រើនសារហើយក៏ដោយ ។ ដោយសារតែគិតថា ការរស់នៅក្នុងគ្រួសារនេះនឹងគ្មានអនាគត ស៊ីណេត បានសម្រេច ចិត្តទៅរស់នៅកន្លែងកុមារកំព្រាវិញ ។ ក្រោយមក ស៊ីណេត ត្រូវ បានបញ្ជូនឲ្យចូលរៀនដូចបំណងប្រាថ្នារបស់គាត់ដែលចង់ធ្វើពេទ្យ នៅថ្ងៃអនាគត ។ នៅទីនោះ ក្រៅពីការរៀនសូត្រ គាត់ឆ្លៀត ពេលខ្លះទៅជួយធ្វើការនៅសាលាឃុំដូចជាដាំបាយជាដើម ។ ដោយសារឃើញ ស៊ីណេត ជាមនុស្សទស្សនាវិទ្យាយាម ស្រ្តីម្នាក់ នៅសាលាឃុំបានសុំ ស៊ីណេត ទូរស័ព្ទជាមួយ ។ ប៉ុន្តែនៅមួយ រយៈ ស៊ីណេត បែរជាទទួលបន្ទុកមើលថែទាំងកូនកូចៗរបស់ម្ចាស់ ផ្ទះដូចមុនដែរ ថែមទាំងមិនអនុញ្ញាតឲ្យទៅរៀនទៀត ។ ស៊ីណេត បានរៀបរាប់ថា «គាត់មិនឲ្យទៅរៀនទេ ខ្លាចខ្ញុំមានចំណេះដឹង ខ្ពស់ ហើយលែងបាននៅបម្រើគាត់ទៀត ។ ម៉្យាងទៀត ស្រ្តីនោះ ក៏ប្រចណ្ឌខ្ញុំជាមួយប្តីគាត់ផង» ។ ក្រោយពីចាកចេញពីទីនោះ ស៊ីណេត បានទៅរៀនធ្វើពេទ្យយោធានៅសាលាហ៊ុកហ៊ុន ហើយ ក៏ត្រូវប្រធាននៅទីនោះរៀបចំឲ្យមានគ្រួសារ ។ ស៊ីណេត មាន កូនទី១ជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្តនៅក្នុងភូមិ ដោយជួយផ្សព្វផ្សាយ និងអប់រំ ពីជំងឺទូទៅដែលកើតមានតាមរដូវកាលដូចជាជំងឺគ្រុនឈាម និង គ្រុនចាញ់ ព្រមទាំងអប់រំយេនឌ័រ និងសុខភាពស្រ្តីមានផ្ទៃពោះ និង ជំងឺព្យាបាលក្រោមគ្រួសារទន្លេនៅមណ្ឌលសុខភាពក្នុងភូមិ ។ សព្វថ្ងៃ ស៊ីណេត មានកូន៦ នាក់ (ស្រី២នាក់ ប្រុស៤នាក់) ។

ស៊ីណេត បានរំលឹកថា កាលពីឆ្នាំ១៩៨០ គាត់បានទទួល ដំណឹងពីមិត្តភក្តិរបស់ខ្ញុំពុកមួយគាត់ថាបានឃើញរូបថតដីតាគាត់ ឈ្មោះ សុិន នៅទូលស្ទែង ។ ពេលនោះ ដើម្បីបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់ គាត់បានមកទូលស្ទែងដើម្បីរករូបថតដីតារបស់គាត់ ។ បន្ទាប់ពីរក ឃើញហើយ គាត់ក៏សុំអ្នកយាមដើម្បីថតរូបថតរបស់ដីតាគាត់ទុក

សម្រាប់គោរពបូជាទៅដូច្នោះ ប៉ុន្តែអ្នកយាយនៅទីនោះមិនអនុញ្ញាត ឲ្យថតទេ ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ស៊ីណេត មិនមានឱកាស បាន ទៅភ្នំពេញទេ ។ ក្រោយមកនៅឆ្នាំ២០០៨ ក្រុមការងាររបស់ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានជួប ស៊ីណេត ដោយចៃដន្យ ហើយ ក៏បានរកឃើញប្រវត្តិរូបដ៏សារសំខាន់ឈ្មោះ ភាគ គីម ហៅ ស៊ិន ។ ដូច្នោះ គាត់ក៏បានសម្រេចចិត្តដាក់ពាក្យបណ្តឹងដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីរកយុត្តិធម៌ជូនដីសាររបស់គាត់ដែលបានស្លាប់នៅក្នុងកុក្កូល វ័ស្វ័ន ។

ទោះបីជា ស៊ីណេត មានការមមាញឹកនឹងការងារក៏ដោយ ក៏គាត់មិនដែលអាក់ខានក្នុងការចូលរួមសវនាការកាត់ទោសអតីត ប្រធានមន្ទីរស-២១ ឬ កុក្កូលវ័ស្វ័ន កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ខុច ដែរ ។ ជារៀងរាល់ពេលដែលមានសវនាការ ស៊ីណេត តែងតែ ធ្វើដំណើរទៅកាន់កំពង់ធំមកភ្នំពេញ ។ រយៈពេល៧៧ថ្ងៃនៃ សវនាការកាត់ទោស ខុច ពីបទទ្រង់កម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវចុះថ្ងៃ ទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៤៩ ស៊ីណេត បានចូលរួមដោយផ្ទាល់ នៅក្នុងសាលាក្តីនេះ ។ ស៊ីណេត ក៏ដូចជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដទៃទៀតបានទទួលជំនួយផ្នែកផ្លូវច្បាប់តាមរយៈមេធាវីជាតិ និង អន្តរជាតិ ។

ស៊ីណេត យល់ឃើញថា ការចូលរួមនេះពិតជាមាន សារសំខាន់ណាស់សម្រាប់គាត់ ដើម្បីយល់ដឹងពីដំណាក់កាល របស់ច្បាប់ និងការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី ។ ស៊ីណេត បាន បន្តថា ចាប់តាំងពីថ្ងៃពាក់កណ្តាលដំណើរការសវនាការនៅថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ រហូតមកដល់ថ្ងៃប្រកាសសាលក្រមរបស់ ខុច ថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ គាត់មានក្តីបារម្ភថា តុលាការ អាចនឹងបដិសេធមិនទទួលស្គាល់គាត់ជាចៅស្រីរបស់ ភាគ គីម ហៅ ស៊ិន ដែលស្លាប់នៅក្នុងវ័ស្វ័ន ព្រោះថាមិនមានឯកសារណា ដែលអាចបញ្ជាក់ពីចំណងសាច់ញាតិរវាងគាត់នឹងដីសាររបស់គាត់ នោះទេ ។ រយៈពេលប្រាំបីខែដែលនៅទន្ទឹងរង់ចាំដំណឹងនេះ គាត់ បានរៀបរាប់ថា «ប្រសិនបើតុលាការមិនទទួលស្គាល់ខ្ញុំ ខ្ញុំពិតជា ខកចិត្តខ្លាំងណាស់ ។ ខ្ញុំនឹកស្រណោះចំពោះរឿងកើតឡើងចំពោះ

ខ្ញុំនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំបានចូលរួមក្នុងដំណើរការ នោះតាំងពីដើមដំបូងមក ដល់ទីបំផុតខ្ញុំមិនមានលទ្ធផលអ្វីទាំងអស់ ខ្ញុំខ្លាចខកបំណង និងធ្វើឲ្យខ្ញុំកាន់តែបាក់ទឹកចិត្តថែមទៀត ។ ការ ចូលរួមក្នុងសវនាការរបស់ ខុច បានផ្តល់ឲ្យខ្ញុំនូវយុត្តិធម៌ពេញ លេញ ។ យុត្តិធម៌នេះមានសារសំខាន់ណាស់ ហើយការទទួល ស្គាល់ភាពជាជនរងគ្រោះក្នុងរបបខ្មែរក្រហមពិតជាមានអត្ថន័យធំ ធេងណាស់ ។ ប៉ុន្តែសំណាងល្អ គាត់មានក្រុមគ្រួសារនិងមជ្ឈមណ្ឌល បានជំរុញនិងលើកទឹកចិត្តកុំឲ្យគាត់បារម្ភ ដរាបណាសាលក្រម នៅមិនទាន់ត្រូវបានប្រកាសនៅឡើយនោះ ។

ជាចុងក្រោយថ្វីត្បិតតែសាលក្រមកាត់ទោស ខុច បាន បន្តបន្ថយទោសពី៣៥ឆ្នាំមក១៩ឆ្នាំ ដែលធ្វើឲ្យជនរងគ្រោះ ភាគច្រើនមិនពេញចិត្តទាំងស្រុងក៏ដោយ ប៉ុន្តែចំពោះ ស៊ីណេត នៅតែមានការពេញចិត្តជាខ្លាំង ។ ស៊ីណេត បញ្ជាក់ថា «ទោះបីជា យុត្តិធម៌មិនបានមួយរយភាគរយ ក៏ខ្ញុំបានអស់ចិត្តខ្លះដែរ ព្រោះ ខ្ញុំជឿថាតុលាការធ្វើនេះពីដំបូងទៅលើច្បាប់» : ១) គាត់ត្រូវ បានទទួលស្គាល់ថាជាចៅស្រីរបស់ ភាគ គីម តាមផ្លូវច្បាប់ ។ ២) គាត់បានចូលរួមដោយផ្ទាល់នៅក្នុងដំណើរការកាត់ ទោស ខុច ជា ពិសេសបានស្តាប់រឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងនៅមន្ទីរស-២១ ។ ៣) គាត់ទទួលបានការជួយជ្រោមជ្រែងពីសំណាក់មេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានពន្យល់អំពីដំណើរការផ្លូវច្បាប់នៅក្នុង អង្គជំនុំជម្រះ ។ និងទី៤) គាត់បានធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចនៅ សារមន្ទីរទ្រង់កម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ទួលវ័ស្វ័ន និងវាលពិឃាត ជើងឯកជាច្រើនលើកច្រើនសារល់ពេលដែលមានសវនាការ របស់ ខុច ព្រមទាំងបានធ្វើបុណ្យទុទ្ទិសកុសលដល់លោកតានៅ កុក្កូលវ័ស្វ័ន ។ ចុងក្រោយ ស៊ីណេត មានប្រសាសន៍ថា «ខ្ញុំមាន អារម្មណ៍ស្រឡះក្នុងខ្លួនច្រើន ក្រោយពីប្រកាសសាលក្រមរបស់ ខុច ។ ខ្ញុំក៏សូមអរគុណដល់តុលាការដែលផ្តល់ឱកាសដល់ជនរង គ្រោះបានចូលរួមក្នុងដំណើរការសវនាការនេះដែរ» ។ ទោះជា យ៉ាងណាក៏ ស៊ីណេតមានការសោកស្តាយចំពោះដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីផ្សេងទៀតដែលមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយតុលាការ ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីកាត់ទោសអតីតប្រធានកុក្កូលវ័ស្វ័ន ។

សេចក្តី

ស្នេហាខ្មែរក្រហម

សាក៏ បូរី មានស្រុកកំណើតនៅខេត្តព្រៃវែង និងជាក្រុមប្រឹក្សាប្រវត្តិវិទ្យានៅវិទ្យាល័យភ្នំស្រុកខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ។ ទោះបីជា បូរី កើតក្រោយរបបខ្មែរក្រហមក៏ដោយ ប៉ុន្តែរឿងខ្មែរក្រហមបានធ្វើឲ្យដក់ដាប់នៅក្នុងគំនិតរបស់គាត់ជាច្រើនជាពិសេសអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចនិងស្អប់ខ្មែរក្រហម ។ បូរី នៅចាំបានថា កាលពីនៅតូច នៅពេលដែលពួកគាត់នៅក្នុងភូមិឬទីពុកម្តាយរបស់គាត់រៀបរាប់អំពីរបបខ្មែរក្រហម ជាពិសេសការកាប់សម្លាប់ប្រជាជនយ៉ាងសាហាវព្រៃផ្សៃបានបណ្តុះគំនិតរបស់គាត់ឲ្យស្អប់ខ្មែរក្រហមជាខ្លាំង ទោះបីជាគាត់មិនដឹងថាខ្មែរក្រហមជានរណាក៏ដោយ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ថ្ងៃមួយ គ្រាន់តែពួកគាត់នៅក្នុងភូមិឈាសនាថា «បើកូនសិស្សមិនទៅរៀន ឈ្នួបនឹងមកចាប់យកទៅឲ្យវាយជាមួយអាពុក» ពេលនោះ បូរី ស្រាប់តែមានអារម្មណ៍កាន់តែស្អប់ ខ្មែរក្រហមថែមទៀត ។

ប៉ុន្តែ អារម្មណ៍ទាំងនេះបានផ្លាស់ប្តូរចិត្តម្តងៗតាមរយៈការសិក្សានិងស្រាវជ្រាវបន្ថែមទៀត ដោយ បូរី ចាប់ផ្តើមដឹងថាប្រជាជនមានទស្សនៈយល់ឃើញផ្សេងៗគ្នាចំពោះរបបខ្មែរក្រហម ។ បូរី បានរៀបរាប់ឲ្យដឹងថា ទោះបីជារបបនេះសម្លាប់មនុស្សយ៉ាងសាហាវឃោរឃៅយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប៉ុន្តែនៅតែមានប្រជាជនមួយចំនួនស្រឡាញ់និងគាំទ្រខ្មែរក្រហមដែរ ។ ជាក់ស្តែង អ៊ីស្រាឺយ៉ាដែលរស់នៅភូមិភាស ឃុំសារង្កី ស្រុកស្វាយចេក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ តែងតែលើកសរសើរពីរបបខ្មែរក្រហមរហូតដល់ពេលដែលរបបនេះដួលរលំទៅ ក៏គាត់នៅតែដួលស្បើងដើម្បីគាំទ្រខ្មែរក្រហមទៀត ព្រោះគាត់យល់ថាដោយសារតែពេលដែលរៀនសូត្រលមករំដោះបែរជាកងទ័ពទាំងនេះធ្វើបាបប្រជាជនទៅវិញនិងយករបបរបបប្រជាជនហូបដោយគ្មានការអនុញ្ញាតឡើយ ។

អ៊ីស្រាឺនោះបានរៀបរាប់ឲ្យដឹងទៀតថានៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមគាត់មានជីវភាពរស់នៅស្រួល ដោយគាត់ធ្វើការនៅក្នុង

កងនាវីមួយក្រុមមានគ្នាចំនួន១០ នាក់ ។ ដោយសារតែក្រុមរបស់គាត់ជាក្រុមឆ្នើម ដូច្នោះគាត់មានរបបហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ហើយថែមទាំងអាចបើកយករបបនោះមកធ្វើស្រាវជ្រាវរបស់គាត់និងអាចមកលេងដូរបានទៀតផង ។ លើសពីនេះទៅទៀត ការរស់នៅមិនដែលមានការភ័យខ្លាចទេ ព្រោះខ្មែរក្រហមមិនបានសម្លាប់មនុស្សហើយមួយសប្តាហ៍ម្តងថែមទាំងមានធ្វើនិរន្តរ៍មួយប្រជាជនហូបថែមទៀត ។ ដោយសារតែការស្រឡាញ់និងគាំទ្រកងទ័ពខ្មែរក្រហមបែបនេះ ទោះបីជារៀនសូត្រលមករំដោះនិងខំប្រយុទ្ធដើម្បីឲ្យខ្លាំងចេញពីភូមិក៏ដោយ ក៏គាត់នៅតែជួយទប់ទល់ជាអង្គរទៅឲ្យខ្មែរក្រហមដែរ ។ ប៉ុន្តែ គាត់ក៏មិនដឹងសេចក្តីរឿងដែលប្រជាជនស្អប់ខ្មែរក្រហមនិងប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាលដែលវាយខ្មែរក្រហមឲ្យដួលរលំដែរ ។ ហេតុដូច្នោះហើយ នៅក្នុងពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់កូនគាត់ ភ្ញៀវដែលចូលរួមមានទាំងទាហានខ្មែរក្រហមនិងកងទ័ពរបស់រដ្ឋាភិបាលបានមកហូបនៅក្នុងរោងតែមួយ ។

បូរី មានការឆ្លើយតបជាខ្លាំងថាហេតុអ្វីបានអ៊ីស្រាឺនេះគាំទ្រខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែបែរជាប្រជាជននៅក្នុងស្រុកភ្នំស្រុក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យស្អប់ខ្មែរក្រហមទៅវិញ ហើយមិនចង់ឲ្យរបបនេះកើតឡើងជាលើកទីពីរទៀត ព្រោះខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឲ្យធ្វើការជាទម្ងន់ និងឲ្យហូបតែបបរវាវប៉ុណ្ណោះ ជាពិសេសសម្លាប់មនុស្សយ៉ាងសាហាវឃោរឃៅបំផុត ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ បូរី មិនចង់ឲ្យរបបនេះកើតឡើងជាលើកទីពីរទៀតទេ ។ ហេតុដូច្នោះហើយ ការប្រឡងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនេះពិតជាល្អប្រសើរខ្លាំងណាស់ ព្រោះធ្វើឲ្យលោកក្រុម-អ្នកក្រុម យល់កាន់តែច្បាស់ថែមទៀត ដើម្បីយកទស្សនៈនេះទៅសាបព្រោះដល់កូនសិស្សឲ្យកាន់តែជឿជាក់ និងយល់ថាមិនមែនជាការនិយាយបន្ទាចនោះទេ ហើយត្រូវនាំគ្នាសិក្សារៀនសូត្រដើម្បីធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិកាន់តែមានភាពរុងរឿងទៅមុខ ។ **តាត លក្ខិណា**

ការប្រជុំជាមួយក្រុមជនជាតិភាគតិចនៅកម្ពុជា យល់ដឹងពីអំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍ : ការពិត ការចងចាំ និង យុត្តិធម៌ ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម បួននាក់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ជាដួវការដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជាពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ ទ្រង់ទ្រាយធំ មនុស្សជាតិ ទ្រង់ទ្រាយធំ និងការរំលោភបំពានលើច្បាប់ កម្ពុជា ដែលបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ ជាពិសេស បានទទួលការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង ។ ទោះបីជាប្រជាពលរដ្ឋ កម្ពុជាប្រើពាក្យ «ប្រល័យពូជសាសន៍» ជាយូរមកហើយដើម្បី ពិពណ៌នាការសម្លាប់ដោយរបបខ្មែរក្រហមក៏ដោយ ប៉ុន្តែប្រជា ពលរដ្ឋកម្ពុជាមិនបានយល់ស្របទៅលើអត្ថន័យរបស់ពាក្យនោះឬ ថាប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាមានការយល់ដឹងច្បាស់លាស់អំពីនិយមន័យ របស់ពាក្យនេះតាមដួវច្បាប់និងប្រវត្តិសាស្ត្រយ៉ាងណាទេ ។

ដោយទទួលស្គាល់ការយល់ច្រឡំយ៉ាងខ្លាំងពីបទចោទលើ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានរៀបចំការប្រជុំធំៗពីរជាមួយ ក្រុមជនជាតិភាគតិចនៅកម្ពុជា ។ ការប្រជុំលើកទី១ធ្វើឡើងនៅ ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០ នៅវិទ្យាស្ថានបច្ចេកវិទ្យាកម្ពុជា ដោយបង្ហាញដូនអ្នកចូលរួមពីការប្រើប្រាស់ពាក្យប្រល័យពូជ សាសន៍និងប្រវត្តិ នៃពាក្យដោយស្របតាមច្បាប់ក្នុងស្រុកនិង អន្តរជាតិ ក៏ដូចជាវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមនិងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ។ ការ ប្រជុំក៏បញ្ចូលសកម្មភាពមួយចំនួនដើម្បីផ្តល់កិត្តិយសដល់ជនរង គ្រោះ និងជំរុញឲ្យមានការសន្ទនាជុំវិញប្រធានបទទាំងឡាយដែល បានលើកឡើង ។

បន្ថែមទៅលើការបកស្រាយពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ និងជួយឲ្យប្រជាពលរដ្ឋចូលរួមក្នុងដំណើររបស់តុលាការ ការ ប្រជុំនេះមានគោលបំណងដើម្បីរៀបចំឲ្យប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យកាន់តែពេញលេញតាមរយៈការប្រមូលសាច់ រឿងរបស់អ្នកចូលរួម ការពិភាក្សា និងការចូលរួមក្នុងដំណើរ

ការស្នងរកការពិត ។

១) អ្នកចូលរួម

អ្នកចូលរួមនៅក្នុងវេទិកាពិភាក្សា

តំណាងក្រុមជនជាតិភាគតិចប្រហែល២០០ នាក់ បាន ចូលរួមក្នុងការប្រជុំថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០ ។ អ្នកចូលរួម ទាំងនេះរួមមាន ជនជាតិចាម (ស្រ្តីនិងអ្នកដឹកនាំសហគមន៍) សមាជិកខ្មែរកម្ពុជាក្រោម សមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀត ណាម ព្រះសង្ឃ បព្វជិត និងសមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចតំបន់ ភ្នំ ។

ក្រុមជនជាតិភាគតិចទាំងនេះបានរងគ្រោះយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។ ជនជាតិចាមចំនួនមួយសែនទៅបួន សែននាក់ និងជនជាតិភាគតិចវៀតណាមប្រហែលបីសែននាក់ បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតដោយសារគោលនយោបាយខ្មែរក្រហម ។

ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមជាច្រើនត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា មាន «ក្បាលយួនខ្លួនខ្មែរ» ហើយត្រូវបានជម្លៀសចេញ ធ្វើឱ្យរណកម្ម និងសម្លាប់។ ព្រះសង្ឃត្រូវបានបង្ខំឱ្យសឹក និងធ្វើការនៅតាមវាលស្រែ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអញ្ជើញតំណាងក្រុមជនជាតិភាគតិចមកចូលរួមការប្រជុំរួមជាមួយគ្នា។ ការប្រជុំតម្រូវឱ្យមានការរៀបចំទុកជាមុននិងការសម្របសម្រួលយ៉ាងខ្លាំង ហើយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានរៀបចំការដឹកជញ្ជូន កន្លែងស្នាក់នៅ ម្ហូបអាហារ និងសេវាហ៊ុយធ្វើដំណើរពីលំនៅដ្ឋានរបស់អ្នកចូលរួមមកទីក្រុងភ្នំពេញ។

២) កម្មវិធីពេលព្រឹក : ប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងបរិបទច្បាប់ និងវប្បធម៌

នៅពេលដែលអ្នកចូលរួម វាក្នុង អ្នកសារព័ត៌មាន និងអ្នកអង្កេតបានជួបជុំគ្នានៅក្នុងសាលប្រជុំនៅម៉ោង៨ព្រឹក ថ្ងៃទី២៥ កញ្ញា សូ ហ្វារីណា ដែលជាប្រធានកម្រោងប្រវត្តិសាស្ត្រតាមរយៈការសួរនាំក្នុងសហគមន៍ចាមរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកកម្មវិធីប្រជុំជាមួយសុន្ទរកថាស្វាគមន៍ និងសេចក្តីសង្ខេបកម្មវិធីប្រជុំ។

បន្ទាប់មក កញ្ញា ហ្វារីណា បានស្នើឱ្យអ្នកចូលរួមបំពេញតារាងស្ទង់មតិដើម្បីស្ទាបស្ទង់មើលការយល់ដឹងនិងទស្សនៈវិស័យទៅលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ សំណួរនៅក្នុងតារាង

ស្ទង់មតិរួមមាន សមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានបាត់បង់ក្រោមរបបខ្មែរក្រហម មុនដំបូងអ្នកចូលរួមពាក្យ «ប្រល័យពូជសាសន៍» ហេតុផលដែលសាលាក្តីមិនធ្វើការចោទប្រកាន់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមក្នុងការប្រព្រឹត្តិអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទៅលើក្រុមជនជាតិភាគតិចផ្សេងទៀតក្រៅពីជនជាតិភាគតិចចាម និងជនជាតិភាគតិចវៀតណាម។

នៅពេលដែលអ្នកចូលរួមទទួលបានក្រដាសស្ទង់មតិសាលប្រជុំមានសភាពស្ងាត់ជ្រងំមួយស្របក់ ដោយសារអ្នកចូលរួមកំពុងតែគិតពីចម្លើយយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន។ មានតែសំឡេងខ្សឹបៗ របស់បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដែលបានជួយដល់អ្នកចូលរួមដែលមិនចេះសរសេរ។ កញ្ញា ហ្វារីណា បានពន្យល់សំណួរទាំងឡាយ ហើយទុកពេលវេលាឱ្យអ្នកចូលរួមបំពេញវិញ។ បន្ទាប់ពីដល់ពេលវេលាអស់មួយស្របក់មក កញ្ញា ហ្វារីណា បានសុំឱ្យអ្នកចូលរួមប្រគល់តារាងស្ទង់មតិមកឱ្យក្រុមការងារ។ បន្ទាប់មកទៀត កញ្ញា ហ្វារីណា បានជម្រាបឈ្មោះវាក្នុងកិច្ចការដែលនឹងធ្វើបទបង្ហាញនៅក្នុងការប្រជុំ ដែលវាក្នុងដំបូងគឺលោក អេនឌ្រូ ខេលី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។

ក) និយមន័យប្រល័យពូជសាសន៍តាមផ្លូវច្បាប់និងប្រវត្តិអនុសញ្ញាការពារអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដោយលោក អេនឌ្រូ ខេលី និងតំណាងរបស់លោកស្រី ជា លាង

ការប្រជុំពិភាក្សាអំពីប្រល័យពូជសាសន៍

លោក អេនឌ្រូ ចាប់ផ្តើមសុន្ទរកថារបស់គាត់ដោយការទទួលស្គាល់ថាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺជាពាក្យពិបាកកំណត់ ហើយមេធាវីជាច្រើនមានការលំបាកក្នុងការស្វែងរកការពន្យល់ពាក្យនេះតាមផ្លូវច្បាប់ឱ្យបានសមស្រប។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ មុនពេលចូលដល់ការពិភាក្សាពីការវិវត្តនៃនិយមន័យពាក្យនេះ គាត់យកពេលខ្លះពិភាក្សាបទចោទប្រកាន់លើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម។ គាត់បានផ្តល់យោបល់ដល់អ្នកចូលរួមមិនឱ្យសង្កត់ធ្ងន់ហួសហេតុពេកទៅ

លើការចោទពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ នៅពេលគិតទៅដល់បទ
ចោទទូទៅផ្សេងៗទៀតលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម ។
ខណៈពេលដែលអំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺជាទម្រង់កម្មវិធីធ្ងន់ធ្ងរ
នៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ មានទម្រង់កម្មវិធីធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើនទៀតនៅ
ក្រោមច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិដែលមេដឹកនាំទាំងបួននាក់ត្រូវបាន
ចោទប្រកាន់ ។

បទបញ្ជាទូទៅរបស់លោក អេនឌ្រូ បានចាប់ផ្តើមពីការ
ពិពណ៌នាហេតុការណ៍ទាំងឡាយដែលនាំឲ្យកើតមានច្បាប់និងបញ្ញត្តិ
ប្រល័យពូជសាសន៍ ការពិភាក្សាពីក្របខណ្ឌច្បាប់បច្ចុប្បន្ន ការ
អនុវត្តច្បាប់លើអង្គហេតុក្នុងសំណុំរឿង០០២ ការឲ្យយោបល់
ជាថ្មីម្តងទៀតដល់អ្នកចូលរួមដោយមិនឲ្យគិតថាមានតែទម្រង់កម្ម
ប្រល័យពូជសាសន៍ជាទម្រង់កម្មយង់ឃ្នងជាន់គេនៅក្នុងបទចោទ
ទៅលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម ។

អ្នកចូលរួមប្រុងប្រៀបស្តាប់ដោយមានការប្រុងប្រយ័ត្ន
ជាពិសេសនៅពេលដែលលោក អេនឌ្រូ បកស្រាយអំពីសំណុំរឿង
០០២ ។ គាត់បានប្រាប់ថា ការិយាល័យរបស់គាត់កំពុងតែធ្វើ
ការឆរឈរទៅមុខ ចេញពីការបញ្ជាក់ថាខ្មែរក្រហមបានផ្សិត
និងសម្លាប់ព្រះសង្ឃដែលជាទម្រង់កម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិយ៉ាង
ច្បាស់ក្រឡែត រហូតដល់ការបញ្ជាក់ថា ខ្មែរក្រហមបំបែកនិង
សម្លាប់ជនជាតិចាម ដែលនេះជាទម្រង់កម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ
និងប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ក្នុងការគោរពដល់ជនជាតិភាគតិច

រៀតរៀម លោក អេនឌ្រូ បានបញ្ជាក់ថា
ភ័ស្តុតាងនៃការបញ្ជូនចេញពីភូមិភាគបូព៌ា
ភូមិភាគកណ្តាល និងភូមិភាគនិរតីត្រូវតែអាច
ប្រើដើម្បីបញ្ជាក់ពីបទចោទពីអំពើប្រល័យ
ពូជសាសន៍ទៅលើជនជាតិរៀតរៀម ។ អ្នក
ចូលរួមរក្សាភាពស្ងៀមស្ងាត់ជាសញ្ញានៃការ
ទទួលយកនូវអ្វីដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបាន
រៀបរាប់ ។

លោក អេនឌ្រូ បញ្ចប់សុន្ទរកថា
របស់គាត់ ហើយប្រគល់នាទីឲ្យលោក ចាន់
តារាស្សី សហព្រះរាជអាជ្ញាជន្លកម្ពុជា ។

លោកបានថ្លែងអំណរគុណដល់លោក អេនឌ្រូ ចំពោះការបក
ស្រាយយ៉ាងក្លាយ ហើយក៏បន្តស្តាប់យ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់
ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ។ គាត់កត់សម្គាល់ថា ខ្មែរក្រហម «បំផ្លាញ»
ចំនួនប្រជាជនតាមមធ្យោបាយជាច្រើន ហើយអស់រយៈកាលជា
ច្រើនឆ្នាំបន្ទាប់ពីរបបនេះត្រូវបានដួលរំលំ ដោយធ្វើឲ្យខូចខាត
ដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់ប្រទេស និងពន្លឺតការអភិវឌ្ឍយ៉ាង
ខ្លាំង ។ អ្នកចូលរួមយល់ស្របនឹងការលើកឡើងនេះដោយសំឡេង
ខ្លីប្រាប់ ហើយក្រោយមកក៏ទះដៃយ៉ាងខ្លាំងបន្ទាប់ពីគាត់បញ្ចប់
សុន្ទរកថា ។

កញ្ញា ហ្វារីណា បានថ្លែងអំណរគុណដល់វាក្ខន៍ទាំងពីររូប
ហើយប្រកាសប្រាប់អ្នកចូលរួមថា គាត់អាចមានឱកាសសួរ
សំណួរទៅកាន់សហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរ ប៉ុន្តែជាដំបូងទទួលស្គាល់
ថា ទស្សនៈច្បាប់មានភាពស្មុគស្មាញនិងលំបាកយល់បំផុត ហើយ
សុំឲ្យអ្នកចូលរួមប្រើប្រាស់ឱកាសនេះដើម្បីសួរនូវអ្វីដែលមិនទាន់
យល់ ។ អ្នកចូលរួមពីរ-បីនាក់បានសួរសំណួរ រួមទាំងបុរសម្នាក់
ដែលចង់ដឹងអំពីទោសទណ្ឌដែលខ្ពស់បំផុតសម្រាប់អ្នកដែលជាប់
ទោស ហើយម្នាក់ទៀតសួរថាហេតុអ្វីបានជាប្រទេសដែលរួម
ចំណែកមានដើម្បីនៅកម្ពុជាមិនត្រូវបានកាត់ទោស ។ សម្រាប់
សំណួរចុងក្រោយ លោក អេនឌ្រូ ឆ្លើយថា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ
ក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានយុត្តាធិការដ៏ជំនុំជម្រះតែបុគ្គលដែលប្រព្រឹត្ត
កំហុស មិនអាចកាត់ទោសប្រទេសទេ ដែលចម្លើយនេះហាក់ដូចជា

វាក្ខន៍បកស្រាយអំពីនិយម័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

ធ្វើឲ្យអ្នកចូលរួមបី-បួននាក់ មិនសូវសប្បាយចិត្ត ។

១) ការរំព្យកនិងការពង្រឹងក្រុមជនជាតិភាគតិច

ដោយសម្រាកបន្តិចពីការធ្វើបទបង្ហាញនិង បានពិភាក្សា ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ លោក អេនឌ្រូ ខេលី លោក ឆាន់ យូ និងតំណាងរបស់លោកស្រី ជា លាង បានជូនដំណឹងចំណារដល់ តំណាងក្រុមជនជាតិភាគតិចដែលចូលរួមក្នុងកម្មវិធីប្រជុំ ។ នេះ ជាឱកាសមួយប្រកបដោយភាពឱឡារិកនិងមានអត្ថន័យបំផុត សម្រាប់អ្នកចូលរួម ។

ខ្លឹមសារដែលបង្កប់នៅក្នុងដំណើរការសម្រាប់ក្រុមទាំង ប្រាំរួមមាន :

សម្រាប់ជនជាតិចាម :

ពិធីប្រគល់ដូនដូនដំណើរការដល់ជនជាតិចាម

« ចំណារនេះធ្វើឡើងដើម្បីរំព្យកនូវការឈឺចាប់និងការ សម្រាប់របស់ជនជាតិចាមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ ។ ចំណារនេះក៏បង្ហាញឲ្យឃើញនូវសេចក្តីសង្ឃឹម ដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ និងកំណត់ថាយុត្តិធម៌នឹងកើតមានឡើង ហើយ ហេតុការណ៍ទាំងឡាយពីអតីតកាលនឹងមិនកើតឡើងជាថ្មីម្តងទៀត ទេ ទោះបីជានៅកន្លែងណាក៏ដោយ ។ សម្រាប់អ្នកដែលអាន ចំណារនេះនៅពេលអនាគតនឹងមិនបំភ្លេចនូវអ្វីដែលបានកើតឡើង ចំពោះជនជាតិឡើយ ។ សូមសម្តែងនូវការគោរពនិងរាប់អានគ្នា ទៅវិញទៅមកជារៀងរាល់ថ្ងៃក្នុងជីវិតរស់នៅរបស់អ្នក ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ : ការពិត ការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ ។ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

អេនឌ្រូ ខេលី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៃអង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា សម្រាប់ជនជាតិភាគតិចតំបន់ភ្នំ :

ពិធីប្រគល់ដូនដូនដំណើរការដល់ជនជាតិភាគតិចតំបន់ភ្នំ

« ចំណារនេះរំព្យកឡើងវិញប្រកបដោយក្តីស្រឡាញ់និង មេត្តាករុណាចំពោះសមាជិកជនជាតិភាគតិចទាំងឡាយនៅក្នុងប្រទេស កម្ពុជាដែលបានទទួលរងទុរណកម្មនិងស្លាប់បាត់បង់ជីវិតក្នុងអំឡុង ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ សូមចងចាំថា ទោះបីយើងមាន ភាពខុសគ្នាក៏ដោយ ចំណង់រួមជាមួយរដ្ឋានរបស់មនុស្ស គឺយើង រស់នៅក្នុងភពដ៏តូចមួយនេះជាមួយគ្នា ។ យើងដកដង្ហើមដោយ ប្រើខ្យល់តែមួយប្រភេទ ។ យើងទាំងអស់គ្នាឲ្យតម្លៃទៅលើ អនាគតកូនចៅរបស់យើង ។ យើងទាំងអស់គ្នាមិនមែនអមតៈទេ ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ : ការពិត ការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ ។ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

អេនឌ្រូ ខេលី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៃអង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា សម្រាប់ព្រះសង្ឃ :

« ក្នុងការចងចាំព្រះសង្ឃប្រកបដោយសេចក្តីគោរពដែល បានសុកតនិងទទួលរងដោយសារជំនឿនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា អំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ យកឈ្នះកំហឹងដោយក្តី ស្រឡាញ់ យកឈ្នះកំហុសដោយធ្វើអំពើល្អ យកឈ្នះមនុស្ស ចិត្តអាក្រក់ដោយស្មារតីសប្បុរស និងយកឈ្នះមនុស្សកុហក ដោយការពិត ។

ពិធីប្រគល់ដូនដំណែងដល់ព្រះសង្ឃ

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ : ការពិត ការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ ។
ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

អនុជ្ជ ខេលី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៃអង្គជំនុំ
ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

សម្រាប់បុព្វជិត :

«ការរំពួកឡើងវិញនូវជីវិតនិងជំនឿរបស់បុព្វជិតដែល
ត្រូវបានសម្លាប់និងស៊ូទ្រាំនឹងការលំបាកក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥
ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ សេចក្តីស្រឡាញ់និងមេត្តាករុណាជាភាព
ចាំបាច់របស់យើង មិនមែនភាពល្អប្រណីតនោះទេ ។ ប្រសិនបើ
គ្មានសេចក្តីស្រឡាញ់និងមេត្តាករុណាទេនោះ មនុស្សជាតិមិនអាច
រស់រានបានឡើយ ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ : ការពិត ការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ ។

ពិធីប្រគល់ដូនដំណែងដល់បុព្វជិត

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

អនុជ្ជ ខេលី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៃអង្គជំនុំ
ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
សម្រាប់ជនជាតិភាគតិចរៀតណាម :

ពិធីប្រគល់ដូនដំណែងដល់ជនជាតិភាគតិចរៀតណាម

«សម្រាប់ជនជាតិភាគតិចរៀតណាមដែលត្រូវបាន
សម្លាប់ និងធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយខ្មែរក្រហមសូមឲ្យយុត្តិធម៌
កើតមានឡើងចំពោះអ្នកដែលបានទទួលរងនឹងស្លាប់បាត់បង់ជីវិត
ហើយសូមឲ្យព្រលឹងរបស់អ្នកដែលបានបែកខ្ចាត់ទៅកាន់សុភក្តិភព ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ : ការពិត ការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ ។
ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

អនុជ្ជ ខេលី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៃអង្គជំនុំ
ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

នៅពេលដែលចំណារចុងក្រោយ (ដែលមានបង្កប់ទាំង
អក្សរខ្មែរនិងអង់គ្លេស) ត្រូវបានប្រគល់ដូនដល់តំណាងអ្នក
ចូលរួម លោក ឆាន់ យុ បានលើកដំរីរូបថតរបស់អ្នកក្រុំ ខុន
សារិន ឡើងលើ ហើយប្រគល់ឲ្យលោក អនុជ្ជ ខេលី បន្ទាប់មក

លោក អេនឌ្រូ បានជូនរូបថតនេះទៅអ្នកក្រុម សារិន ដោយសួរ គាត់ថា តើគាត់នៅចង់ចាំការប្រជុំនៅឃុំរំលេចកាលពីខែមិថុនា កន្លងទៅដែរឬអត់? លោក អេនឌ្រូ និយាយថា អ្នកក្រុមបានប្រាប់ គាត់អំពីសាច់រឿងរបស់ឪពុកខ្លួនដែលបានលះបង់ជីវិតដើម្បីជួយ ប្រោសស្រីជីវិតរបស់អ្នកក្រុម ហើយថាគាត់មានការរំដើបរំជួល នៅពេលដែលពួកគេនេះ។ នៅពេលដែលគាត់បានឃើញរូបថត របស់អ្នកក្រុម សារិន ដែលថតដោយ កញ្ញា ស្រីនី មកពី អង្គការឆ្ពោះទៅរកយុត្តិធម៌នៅអាស៊ី គាត់ចង់ពង្រីករូប និងដាក់ ស៊ុមជូនដល់អ្នកក្រុម។ អ្នកក្រុម សារិន ឈរក្បែរលោក អេនឌ្រូ ដែលកំពុងអានខ្លឹមសារដែលយកចេញពីកម្មវិធីអាននិងកម្មវិធី សាសនាគ្រិស្តសាសនានៅខាងក្រោមរូបថត : «អ្នកណាដែលសង្រ្គោះ ជីវិតមួយនេះចាត់ទុកថាអ្នកនោះបានសង្រ្គោះពិភពលោកទាំង មូល។ អ្នកណាដែលបំផ្លាញជីវិតមួយហាក់ដូចជាអ្នកនោះបំផ្លាញ ពិភពលោកទាំងមូល» ។

ក) អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងបរិបទវប្បធម៌

ការប្រជុំនេះបន្តជាមួយការធ្វើបទបង្ហាញរបស់វាក្លិនប៊ី នាក់ដែលនិយាយអំពីនិយមន័យប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងបរិបទ

ច្បាប់និងអក្សរសាស្ត្រ។ ដំបូង លោកសាស្ត្រាចារ្យ ជួរ ភារី ប្រធាននាយកដ្ឋានខេមរនិយកម្ម វប្បធម៌ និងបកប្រែនៅ រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ពិភាក្សានិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៅក្នុងបរិបទអក្សរសាស្ត្រនិងវប្បធម៌។ គាត់បានពន្យល់ថា ការ ពិតពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍តាមអក្សរសាស្ត្រខ្មែររួមមានធាតុផ្សំ បីខុសៗគ្នាគឺពាក្យ «ប្រល័យ» «ពូជ» និង «សាសន៍» និង «វប្បធម៌ ជាមូលដ្ឋានរបស់មនុស្ស»។ លោកសាស្ត្រាចារ្យបានសង្ខេបពាក្យ នេះដោយនិយាយថាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺជាអំពើបំផ្លាញ ក្រុមជាក់លាក់ណាមួយ ទោះបីជាក្រុមនោះមានវប្បធម៌ដូចគ្នា ឬ ខុសគ្នាក៏ដោយ។

លោក ស៊ីវី ធួន ជាវាក្លិនទីពីរ និងជាក្រុមប្រៀនថ្នាក់ជាតិ ក្នុងគម្រោងអប់រំអំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាបានពិភាក្សាពាក្យទាំងពីរនេះ ដោយភ្ជាប់ជាមួយ ពាក្យខ្មែរក្រហម មានដូចជាពាក្យ «ការសម្លាប់បំផុតពូជ» និង «ដក ទាំងបួស»។ លោកសាស្ត្រាចារ្យបានបញ្ជាក់ថា ខ្មែរក្រហមជឿថា គេត្រូវតែបំផ្លាញក្រុមឬជីកទាំងបួសនូវក្រុមជាក់លាក់ទាំងនេះ។ គាត់បានបញ្ជាក់ថា ខ្មែរក្រហមមិនបានជ្រើសរើសដោយផ្អែក

ពិធីប្រគល់ជូនផ្លូវដំណើរដល់ខ្មែរក្រហម

លើអ្វីដែលគេគិតថាជាក្រុមដែលត្រូវតែបំផ្លាញចោល គេសូម
ស្វែងបំផ្លាញក្រុមគ្រួសារ ជាតិសាសន៍ និងសមាជិកក្រុមទាំង
ស្រុងដែលជាក្រុមឆ្ងាយស្រួលធ្វើការកំណត់អត្តសញ្ញាណតាម
រយៈពេលរបបនៃការរស់នៅនិងវប្បធម៌របស់គេ ។

វាក្មេងទីបីដែលត្រូវនិយាយគឺលោក អេង កុកថាយ
នាយករងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ គាត់បានលើកឡើងថា
គាត់យល់ស្របនឹងការបកស្រាយនិយមន័យប្រល័យពូជសាសន៍
តាមអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ហើយចង់ភ្ជាប់និយមន័យនោះទៅនឹងវិទ្យា
សាស្ត្រសង្គម ។ ដោយប្រើអត្ថបទរបស់លោកសាស្ត្រាចារ្យផ្នែក
សិទ្ធិមនុស្សដ៏ល្បីល្បាញ គឺលោក វីលៀម សាបាស ធ្វើជាមូលដ្ឋាន
លោក អេង កុកថាយ បានពិនិត្យមើលពីទំនាក់ទំនងរវាងទស្សនៈ
ស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍តាមទស្សនវិជ្ជាច្បាប់និងសង្គមវិទ្យា ។

គួរបញ្ជាក់ថា ការបកស្រាយនិយមន័យប្រល័យពូជ
សាសន៍របស់វាក្មេងទាំងបីខាងលើនេះមានភាពខុសគ្នាបន្តិចពីការ
បកស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់របស់លោក អេនឌ្រូ សហព្រះរាជអាជ្ញា
អន្តរជាតិ ។ លោក អេនឌ្រូ បានសង្កត់ធ្ងន់ថា អំពើប្រល័យ
ពូជសាសន៍គឺជាចេតនាសម្រាប់សមាជិកជាតិ ពូជសាសន៍ ជាតិពន្ធុ
និងសាសនាទាំងស្រុងឬដោយផ្នែក ហើយថាដូចជាក្នុងករណីសំណុំ
រឿង០០២ ខ្មែរក្រហមត្រូវបានរកឃើញថា មានចេតនាបំបាត់
ពូជសាសន៍ចាមនិងវៀតណាម ។ បើតាមការបកស្រាយរបស់
លោកសាស្ត្រាចារ្យ ជួរ ភារី និង ស៊ីវ ធួន វិញឃើញថា ខ្មែរ
ក្រហមប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើជនជាតិទាំងអស់ដែល
រស់នៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ខ្មែរ
ក្រហម) ។ ប៉ុន្តែលោកសាស្ត្រាចារ្យទាំងពីរក៏ទទួលស្គាល់ថា ការ
បកស្រាយនេះវាទូលំទូលាយ ហើយថាទាក់ទងនឹងទោសទណ្ឌ និង
ការចោទប្រកាន់កិច្ចស្រីយលើអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ
កម្ពុជា និងច្បាប់អ្នកកំណត់ ។

នៅពេលវាក្មេងទាំងបីនាក់បញ្ចប់ការធ្វើបទបង្ហាញរបស់
ខ្លួន កញ្ញា ហារីណា បានអនុញ្ញាតឲ្យមានការសួរសំណួរ ។ ស្ត្រី
ម្នាក់ដែលមកពីខេត្តមណ្ឌលគិរីបានសួរអំពីដំណើរការនៃការសង
សំណងដែលដាក់ចេញដោយតុលាការ ។ សំណួររបស់គាត់បាន
ជំរុញឲ្យបុរសចាមម្នាក់ទៀតមកពីខេត្តព្រះសីហនុសួរសំណួរដែរ ។

អ្នកចូលរួមអន្ទះសាចង់ដឹងអំពីមូលនិធិនៃការសងសំណង ព្រមទាំង
ទំនាក់ទំនងរវាងសំណងនិងការដាក់ទោសដែលកំណត់ដោយ
តុលាការ ។

៤) អាហារថ្ងៃត្រង់របស់អ្នកចូលរួម

ការប្រជុំនេះបានសម្រាកសម្រាប់អាហារថ្ងៃត្រង់និង
ការថ្វាយបង្គំរបស់ជនជាតិចាម ។ អ្នកចូលរួមមានឱកាសអង្គុយ
ពិសាអាហារតាមបែបប្រពៃណីរួមគ្នា ។ នៅឯតុអាហារ អ្នកចូល
រួមអង្គុយចម្រុះគ្នា ដែលក្នុងនោះភ្ញៀវអន្តរជាតិរបស់មជ្ឈមណ្ឌល
ឯកសារកម្ពុជាអង្គុយពិសាអាហារជាមួយស្ត្រីចាមមកពីខេត្តពោធិ៍
សាត់ ហើយខ្មែរកម្ពុជាក្រោមអង្គុយពិសាជាមួយអ្នកចូលរួមដែល
ជាជនជាតិភាគតិចតំបន់ភ្នំ ។

**៥) ការប្រជុំពេលរសៀល ការបញ្ជាក់ខ្សែភាពយន្តរឿង «ហ្វាត
ទៅសែនឆាយ» គម្រោងប្រវត្តិសាស្ត្រតាមរយៈការសួរនាំក្នុង
សហកម្មនិចាម និងសុន្ទរកថារបស់លោក ឆាំង យុ នាយកមជ្ឈ
មណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា**

ក) ការសុន្ទរកថាអំពីខ្សែភាពយន្តនិងគម្រោងប្រវត្តិសាស្ត្រ
នៅពេលជួបប្រជុំឡើងវិញ ក្រុមអ្នកចូលរួមបានទស្សនា
ខ្សែភាពយន្តដែលដលិតដោយលោក ឆាយ បូរ៉ា មានចំណង
ជើងថា «ហ្វាតទៅសែនឆាយ» ដែលរឿងនេះបង្ហាញជូនដោយ
ដលិតករផ្ទាល់ ។ បន្ទាប់ពីរឿងរ៉ាវដ៏ត្រូវឲ្យព្រឹត្តិប្រព័ន្ធដែលនិយាយពី
ការបាត់បង់សមាជិកគ្រួសារនិងការរស់រានមានជីវិតពីរបបនោះ
ខ្សែភាពយន្តរបស់លោក ឆាយ បូរ៉ា រៀបរាប់ពីបទពិសោធន៍ដ៏

ដូចតំបន់មួយក្នុងក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។

នៅដើមរឿង ខ្សែភាពយន្តនេះបានទាញការចាប់អារម្មណ៍ ទស្សនិកជនយ៉ាងខ្លាំង ។ បុរសក៏ដូចជាស្ត្រីដែរបានឈ្លាកទៅខាង មុខដែលនេះស្តែងឲ្យឃើញពីភាពប្រុងប្រយ័ត្នកុំឲ្យបាត់ពាក្យពេចន៍ ឬសកម្មភាពណាមួយរបស់ខ្សែរឿង ។ ទស្សនិកជនមានប្រតិកម្ម តបរាល់ឈុតឆាកនីមួយៗ ដែលឈុតឆាកខ្លះត្រូវនឹងសាច់រឿង របស់គាត់ដែរ ។ ជាពិសេសនៅក្នុងឈុតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការ ស្ទាប ឬការនិរសព្រាត់ប្រាសកូនចេញពីទុក្ខមួយ ទស្សនិកជន ភាគច្រើនបានដួតទឹកភ្នែក ខណៈដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ បានដើរចុះឡើងក្នុងបន្ទប់ប្រជុំដើម្បីផ្តល់ជំនួយចាំបាច់ ។

នៅពេល ការ បញ្ចាំងចប់ កញ្ញា ហ្វារីណា បាននិយាយទៅកាន់អ្នក ចូលរួមទាំងនោះ ។ ដោយ ទទួលស្គាល់ថាខ្សែភាពយន្ត នេះ បានបង្ហាញពីបទ ពិសោធន៍ដល់បាត់បង់ច្រើន កញ្ញា ហ្វារីណា បានស្នើឲ្យ អ្នកចូលរួមធ្វើការសម្រាក មួយរយៈ ដើម្បីធ្វើឲ្យ អារម្មណ៍ បានត្រូវស្រាល

បន្តិច ។ ទោះបីជាមានភាពរំលឹបរំជួលនិងលំបាកតាំងអារម្មណ៍ពី សំណាក់អ្នកចូលរួមយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្សែភាពយន្តនេះបានបម្រើ ឲ្យគោលបំណងសំខាន់មួយចំនួន ។ ទី១ ខ្សែភាពយន្តនេះនាំមកនូវ ការពិភាក្សាទៅលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដោយផ្សារភ្ជាប់ ជាមួយសាច់រឿងរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលនេះជួយឲ្យមានការ យល់ដឹងទៅលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងទុក្ខក្នុងប្រវត្តិ មនុស្សជាតិកាន់តែច្បាស់និងទូលំទូលាយជាងមុន ។ ខ្សែភាពយន្ត នេះក៏ជួយឲ្យអ្នកចូលរួមមួយចំនួនមានការត្រូវស្រាលផងដែរ ។ ចុងក្រោយ ខ្សែភាពយន្តនេះក៏បង្កើតទិកាសផ្សេងៗ សម្រាប់ ទស្សនិកជនដើម្បីស្គាល់គ្នានិងបន្តការទាក់ទងជាមួយគ្នា ។ អ្នក ចូលរួមមួយចំនួនជួយល្អនិងលោមបញ្ជាសអង្រែលម្អៗ អ្នកអង្គុយ

នៅក្បែរខាងរបស់គេ នៅពេលដែលពួកគេយំ ឬសម្លឹងគ្នាទៅវិញ ទៅមកដោយការយល់ចិត្ត ។

ខាងក្រោមនេះគឺជាប្រតិកម្មនិងយោបល់ផ្សេងពីអ្នកចូល រួមទៅលើខ្សែភាពយន្តនិងការប្រជុំទាំងមូល :

១) ឡាច ត្រី

ខ្ញុំឈ្មោះ ឡាច ត្រី ដែលជាប្អូនប្រុសរបស់ ឡាច នី រស់ នៅភូមិពោធិចិនដំរី ឃុំពោធិចិនដំរី ស្រុកស្វាយអន្ទរ ខេត្តព្រៃវែង ។ ខ្ញុំយល់ស្របជាមួយនឹងខ្សែភាពយន្តឯកសារនេះពីព្រោះវាស្រដៀង គ្នាជាមួយនឹងបទពិសោធន៍របស់ខ្ញុំក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។ នៅក្នុង ខ្សែភាពយន្ត ក្នុងកស្រីស្ទើរតែបាត់បង់សមាជិកគ្រួសាររបស់

គាត់ទាំងអស់ ។ មានតែ ខ្លួនគាត់និងកូនពីរនាក់ ប៉ុណ្ណោះដែលអាចវិល ត្រឡប់មកស្រុកកំណើត នៅភ្នំពេញវិញ ។ ចំណែក ខ្ញុំបាត់បង់សមាជិកគ្រួសារ ១៧នាក់នៅក្រោមរបប ខ្មែរក្រហម ។ សូមអរគុណ ។

២) ម៉ាត់ ហ៊ឹម

ខ្ញុំសូមគោរពដល់ លោក ឆាយ បូរ៉ា និងអ្នក ចូលរួមទាំងអស់ ។ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅដល់អ្នក ទប់ត្រូវការប្រជុំនេះ ។ ខ្ញុំឈ្មោះ ម៉ាត់ ហ៊ឹម មកពីឃុំត្រពាំងរពៅ ស្រុកកំពង់បាយ ខេត្តកំពត ។ ខ្ញុំសូមអរគុណយ៉ាងខ្លាំងដល់ខ្សែ ភាពយន្តនេះ ពីព្រោះវាជួយរំលឹកយើងទាំងអស់គ្នាអំពីរបបខ្មែរ ក្រហមដែលហាក់ដូចជានៅថ្មីៗ ។ វាក៏ជាវិធីមួយដើម្បីទប់ស្កាត់ អំពើទុក្ខដ៏មិនឲ្យកើតឡើងសាជាថ្មីទៀត ។ ដូចដែលលោក បូរ៉ា បកស្រាយម្តងហើយថា គាត់មិនអាចបញ្ចូលអ្វីៗទាំងអស់ទៅក្នុង ខ្សែភាពយន្តនេះទេដោយសារតែថវិកានិងពេលវេលាមានកម្រិត ។

ខ្ញុំសូមសួរពីរសំណួរ ។ ទី១ តើទឹកជ្រោះនៅក្នុងខ្សែភាព យន្តនេះថតនៅកន្លែងណា? ទី២ ទោះបីជាខ្ញុំបានរៀនសូត្រពី លោកសហព្រះរាជអាជ្ញានិងអ្នកជំនាញអក្សរសាស្ត្រខ្មែរកាលពី

ព្រឹកមិញទាក់ទងនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក៏ដោយ ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែ
ឆ្ងល់ ។ ការពិត អំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានកើតឡើងរវាងឆ្នាំ
១៩៣៣ ដល់ឆ្នាំ១៩៤៥ ហើយអនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍
ត្រូវបានអនុម័តនៅឆ្នាំ១៩៤៨ ។ ខ្ញុំឆ្ងល់ថា តើប្រទេសកម្ពុជា
ក្លាយជាសមាជិកអនុសញ្ញានោះដែរឬទេនៅពេលនោះ? ហើយ
ប្រសិនបើជាសមាជិកហេតុអ្វីបានជាអង្គការសហប្រជាជាតិមិន
អាចជួយទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា?

ប្អូន :

សូមអរគុណចំពោះសំណួររបស់លោក ។ ខ្ញុំសូមបក
ស្រាយសំណួរទី១ ។ ទីតាំងទីក្រុងនេះថតនៅក្នុង ខេត្តកោះកុង ។
យើងមានការលំបាកណាស់ក្នុងការថតទីតាំងនេះពីព្រោះវាត្រូវ
បានលក់ទៅឲ្យក្រុមហ៊ុនឯកជន ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ
យើងបានព្យាយាមអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីថតយកទីក្រុងនោះ ។

៣) រីម មូសា :

ខ្ញុំឈ្មោះ រីម មូសា មកពីភូមិយុំព្រែកទួល ស្រុកព្រៃស្រី
ខេត្តព្រះសីហនុ ។ ខ្ញុំមកចូលរួមកម្មវិធីប្រជុំជាមួយម្តាយខ្ញុំ «ដែល
យំឡើងខ្លួននៅពេលតាមដានខ្សែភាពយន្តរបស់លោក» ។ ខ្ញុំសូម
ហៅលោកថា «បង» ដើម្បីឲ្យកាន់តែជិតស្និទ្ធ ។ នៅពេលដែលបង
ដលិតខ្សែភាពយន្តនេះឡើងហាក់ដូចជាបងបានសហការជាមួយខ្ញុំ
អីចឹង «សើច» ។ ចំណុចដែលដូចគ្នានឹងរឿងរបស់ខ្ញុំខ្លាំងជាងគេក៏
នៅត្រង់ឈុតមួយដែលម្តាយរបស់ខ្ញុំវាយខ្ញុំជាមួយនឹងមែកដ៏ធ្ងន់
ប្រហែល៧ដើម នៅពេលដែលមែកនៃរបស់ខ្ញុំហៅខ្ញុំឲ្យរិលក្រឡប់

ទៅក្នុងកុមារវិញ ។ ខ្ញុំទទួលស្គាល់ថា ខ្សែភាពយន្តនេះមិនដូចសាច់
រឿងដូចរបស់យើងទាំងស្រុងទេដោយសារការកែសម្រួលខ្លះៗ ។
ប៉ុន្តែវាបានធ្វើឲ្យយើងចងចាំឡើងវិញ ។ នេះគឺជាការពិត ។

ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដល់បង ប្អូន ដែលបានខិតខំប្រឹង
ប្រែងដលិតកូននេះឡើង ។ ប្រសិនបើបងដលិតខ្សែភាពយន្ត
លើកក្រោយទៀតខ្ញុំស្ម័គ្រចិត្តដើរតួដើម្បីបង្ហាញពីអារម្មណ៍រំដើប
រំជួលផ្សេងគ្នា «សួរទះដៃ» និងថា តើជនជាតិចាមបានតស៊ូយ៉ាង
ដូចម្តេចដើម្បីរស់ដោយធុរកិច្ចរបស់ជាមួយសាសនា វប្បធម៌ និង
អាហារ ។ល។ សូមឲ្យបងលោកនាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសហការីមានសុខភាពល្អ និងទទួលជោគជ័យគ្រប់ការកិច្ច ។

ប្អូន :

សូមអរគុណ មូសា ។ ខ្ញុំសូមជម្រាបថា ខ្ញុំមានគម្រោង
ដលិតខ្សែភាពយន្តមួយទៀតស្តីពីជនភៀសខ្លួនខ្មែរនៅតាមព្រំដែន
កម្ពុជា-ថៃនៅក្រោយនិងក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីថត
យកការរស់នៅក្រោមវាលពិឃាតមួយទៅវាលពិឃាតមួយ ។
នៅពេលខ្ញុំបានមើលខ្សែភាពយន្តដែលដលិតឡើងដោយជនជាតិ
ព្យាប្បឡើងអំពីក្រុមគ្រួសារខ្មែរដែលរស់នៅតាមបណ្តោយព្រំដែន
វាប៉ះពាល់ដល់អារម្មណ៍របស់ខ្ញុំខ្លាំង ។ ក្រុមគ្រួសារនោះមាន
បំណងស្វែងរកការជួយពីអង្គការសហប្រជាជាតិ ប៉ុន្តែជា
ជំនួសមកវិញ គេទទួលបានបទពិសោធន៍ដ៏ជូនចិត្ត ។ បុរសដែលជា
មេគ្រួសារត្រូវបានប្រាប់ថា កាត់នឹងត្រូវបញ្ជូនទៅប្រទេសទីបី
ប៉ុន្តែនៅពេលកាត់ទៅដល់ព្រំដែន កាត់បែរជាស្ថិតក្នុងភាពងងឹត
នៅពេលកាត់បើកបង្អួចឡើង ។ ជោគវាសនារបស់ក្រុមគ្រួសារ
នោះបញ្ចប់ដោយភាពជូនចិត្ត ។

ខ្សែភាពយន្តថ្មីនេះមិនជំរុញឲ្យមានការសន្តិសុខដុំរុញ
ឲ្យមានការយល់ឃើញអវិជ្ជមានទៅលើប្រទេសជិតខាងឡើយ
ដោយសារតែនៅទីនោះក៏មានមនុស្សល្អជាច្រើនដែរ ។

សម្រាប់រូបខ្ញុំ នៅពេលដែលអ្នកសារព័ត៌មានសួរខ្ញុំថា
តើខ្ញុំខឹងនឹង អៀង សារី ដែរឬអត់ ខ្ញុំឆ្លើយថា «បាទ» ប៉ុន្តែខ្ញុំមិន
ចង់សន្តិសុខទេ ដោយសារតែហេតុការណ៍ទាំងឡាយបានកើត
ឡើងជាង៣០ឆ្នាំមកហើយ ។ ខ្ញុំគិតថា វាល្មមគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់
ជនជាតិខ្មែរដែលត្រូវបញ្ឈប់ការចងក្តិនិងសម្លាប់គ្នាទៀតហើយ ។

៤) ពៅ ស៊ីន្ទ :

ខ្ញុំមកពីយុវលោក ស្រុកបារាយន ខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ ខ្ញុំរំភើប និងរំជួលចិត្តនៅពេលដែលបានទស្សនាខ្សែភាពយន្តនេះ ។ ខ្ញុំក៏ដូចជាអ្នកចូលរួមផ្សេងទៀតដែរ សូមថ្លែងអំណរគុណដល់ការខិតខំ ប្រឹងប្រែងក្នុងការផលិតរឿងនេះឡើង ។ ខ្ញុំមិនដែលឃើញខ្សែ ភាពយន្តណាដែលវែងដូចនេះឡើយលើកលែងតែខ្សែវីដេអូខ្លីៗ ស្តីអំពីជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃក្រោមរបបខ្មែរក្រហមចាប់តាំងពី របបនេះដួលរលំ ។

ខ្ញុំសូមសំណូមពរឲ្យមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាធ្វើយ៉ាង ណាចាក់ដូរយុវខ្សែភាពយន្តនេះតាមកញ្ចក់ទូរទស្សន៍ឲ្យបានពីរដង ក្នុងមួយឆ្នាំដើម្បីពុំកន្ត្រៃនិងបង្រៀនក្មេងជំនាន់ក្រោយឲ្យដឹងពីការ ឈឺចាប់ ដើម្បីឲ្យគេចេះជួយអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិ ។ ចុងក្រោយ ខ្ញុំសូមប្រសិទ្ធពរដល់អ្នកចូលរួមនិងអ្នករៀបចំកម្មវិធីរួមប្រទះ តែសេចក្តីសុខនិងជោគជ័យនៅក្របការងារទាំងអស់ ។

៥) ឡាច ស៊ីថា :

ខ្ញុំមកពីយុវជន ស្រុកអូររាំង ខេត្តមណ្ឌលគិរី ។ សូម អភ័យទោសខ្ញុំដល់ប្រសិនបើមានកំហុសខុសឆ្គង ។ ខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ ទៅលើខ្សែភាពយន្តយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះវាជាការពិត ។ យើងខ្លះខាត សព្វបែបយ៉ាងតាំងពីទ្រង់និងម្តាយអាហារនៅក្រោមរបប ខ្មែរក្រហម ។ នៅពេលយើងប្រាប់ក្មេងជំនាន់ក្រោយអំពីការឈឺ ចាប់របស់យើង គេមិនជឿ ។ គេសួរយើងថា «ប្រសិនបើរបប ខ្មែរក្រហមលំបាកអីចឹង ហេតុអ្វីបានជាយើងមិនរត់?» ខ្សែភាព យន្តនេះជួយពុំឲ្យឡើងវិញនិងអប់រំឲ្យដឹងពីការឈឺចាប់របស់យើង ។

បូរី :

ខ្ញុំនឹងព្យាយាមបំពេញតាមសំណូមពររបស់បងៗ «ប្រាប់តាមត្រង់ទៅចុះ» ខ្ញុំក៏ជួបប្រទះដូចជាបងៗដែរ ។ ខ្ញុំឈឺចាប់ យ៉ាងខ្លាំងនៅពេល «កូនសិស្សរបស់ខ្ញុំនិងក្មេងជំនាន់ក្រោយ» មិនជឿការឈឺចាប់របស់យើងនៅពេលយើងនិយាយប្រាប់វា ។ មន្ត្រីម្នាក់ដែលជាមិត្តភក្តិរបស់ខ្ញុំបានម្តងម្កាលខ្ញុំក្រែងលោខ្សែ ភាពយន្តនេះមិនអាចទាក់ទាញក្មេងជំនាន់ក្រោយដោយសារគេ ចាប់អារម្មណ៍ខ្សែភាពយន្តផ្សេងទៀត ដូចជា រឿងខ្មោច ឬ រឿង ស្នេហាច្រើនជាង ។ ទោះបីយ៉ាងនេះក៏ដោយ ប្រសិនបើយើងដក

ថយយើងនឹងបរាជ័យ ។ យើងត្រូវតែបន្តអប់រំក្មេងជំនាន់ក្រោយ ថែមទៀត ។ ដូចបង យុ «អាន យុ» បានលើកឡើងថា ប្រសិន បើយើងភ្លេចប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់យើង នោះហាក់ដូចជាយើងសម្លាប់ អត្តសញ្ញាណជាតិរបស់យើង ។ ដូចជានៅប្រទេសអាមេរិក ប្រជាជន របស់គេត្រូវបានជំរុញឲ្យនិយាយអំពីហុឡូឡូសន៍ដើម្បីឲ្យដឹងពីការ ពិតគ្រាន់តែទូលំទូលាយ ហើយដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង របស់ក្មេងជំនាន់ក្រោយកុំឲ្យយកកម្ពុជា ។ គ្មាននរណាដឹងថា ក្មេងជំនាន់ក្រោយនឹងមិនប្រព្រឹត្តអំពើបែបនេះទេប្រសិនបើក្មេង ជំនាន់ក្រោយនេះក្លាយជាអ្នកដឹកនាំនៅពេលអនាគតដោយសារ តែមិនដឹងពីវិបាកនិងមូលហេតុដែលនាំឲ្យកើតអំពើនេះ ។

ដូចជាលោកនាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាលើក ឡើងអីចឹង យើងត្រូវតែយកឈ្នះទប់សក្តានុពល ។ ការនិយាយ ពីបទពិសោធន៍អតីតកាលមិនត្រឹមតែបម្រើឲ្យប្រវត្តិសាស្ត្រប្រល័យ ពូជសាសន៍ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជួយឲ្យក្មេងជំនាន់ក្រោយ មានការអាណិតអាសូរចំពោះឪពុកម្តាយគេ ក្រុមគ្រួសារនិងមនុស្ស ជំនាន់មុនទាំងមូល ។ ខ្ញុំសុំទោស ខ្ញុំនិយាយច្រើនបន្តិចហើយ ។ ប្រសិនបើអ្វីម្តងមានសំណួរឬយោបល់អ្វីសូមសួរមកចុះ ។

៦) លី សារី :

ខ្ញុំមកពីយុវត្រី ស្រុកកំពត ខេត្តកំពត ។ អ្នកចូលរួម មានសំណួរជាច្រើនអំពីខ្សែភាពយន្តដែលទាំងអស់នេះជារឿងពិត ។ នេះវាគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ប្រសិនបើខ្សែភាពយន្តនេះកាន់តែឈឺ ចាប់ជាងនេះ ខ្ញុំប្រហែលជាមិនអាចទ្រាំមើលបានទេ ។ វាប្រហែល ជាបង្កឲ្យអ្នកដែលមានជំងឺបេះដូងកាន់តែលំបាកថែមទៀត ។

ខ្ញុំសូមចូលរួមក្នុងការពិភាក្សានេះ ។ តាមដែលខ្ញុំដឹង អង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័តលើអនុសញ្ញាការពារអំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍តាំងពីឆ្នាំ១៩៤៨ ប៉ុន្តែអង្គការសហប្រជាជាតិ មិនជឿឬមិនចាប់អារម្មណ៍នឹងរឿងនេះទេ តើយើងចង់ឲ្យក្មេងជំនាន់ ក្រោយជឿយ៉ាងម៉េចទៅ? វាលំបាកជឿណាស់ ។ ទោះបីយ៉ាង ណាក៏ដោយ ខ្ញុំសង្កេតឃើញថា បន្ទាប់ពីអង្គការសហប្រជាជាតិ ដឹង ពួកគេចាប់អារម្មណ៍ជាងយើងទៅទៀត ហើយកំពុងធ្វើការ យ៉ាងសកម្ម ។

និយាយដល់និយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ យើង

បានរៀនសូត្រអំពីពាក្យនេះពីសហព្រះរាជអាជ្ញានិងអ្នកជំនាញ
អក្សរសាស្ត្រខ្មែរកាលពីពេលព្រឹកមិញ ។ តាមដែលខ្ញុំយល់ ពាក្យ
នេះមកពីបន្ទុករវាង «ប្រល័យពូជសាសន៍» មានន័យថា លុបបំបាត់
ពូជដោយគ្មានគិតពីពារណា ។ ចុងក្រោយនេះ សូមឲ្យបង (បូរ៉ា)
បន្តទិត្យប្រើប្រាស់ប្រែប្រួលយ៉ាងណាឲ្យប្រជាជនជឿថាមានអំពើប្រល័យ
ពូជសាសន៍ ។ ខ្ញុំសូមស្នើសុំសេរីការទិត្យប្រើប្រាស់របស់
បងយ៉ាងខ្លាំង ។

បូរ៉ា :

ខ្ញុំសូមអរគុណយ៉ាងខ្លាំងដល់វត្តមាននិងយោបល់របស់
អ៊ីពូម៉ិនទាំងអស់គ្នា ។ ខ្ញុំមិនដែលគិតថាយើងខុសគ្នានោះទេ ហើយ
មិនដែលចាត់ទុកថាបងប្អូនមួយខុសពីបងប្អូនខ្មែរប្រជាជនជាតិដទៃ
ឡើយ ។ ខ្ញុំសប្បាយរីករាយណាស់ដោយនេះជាលើកទី១ហើយ
ដែលខ្ញុំឈរនៅចំមុខអ៊ីពូម៉ិនទាំងអស់គ្នាដែលជាអ្នកកាន់សាសនា
អ៊ីស្លាមជាច្រើនរយនាក់ ។ អតីតកាលធ្វើឲ្យយើងឈឺចាប់ ហើយ
ម្នាក់ៗមានមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិត ប៉ុន្តែសូមកុំអស់សង្ឃឹម យើងត្រូវ
តែបន្តការទិត្យប្រើប្រាស់ទៅទៀត ។

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការពិភាក្សាទៅលើខ្សែភាពយន្តរួចមក
កញ្ញា ហ្សារីណា បានជម្រាបជូនដោយសង្ខេបអំពីគម្រោងប្រវត្តិ-
សាស្ត្រតាមរយៈការសួរនាំក្នុងសហគមន៍ចាម ដោយជំរុញឲ្យអ្នក
ចូលរួមបែកបែកសេចក្តីសោធន៍របស់ខ្លួន ។ ហ្សារីណា ក៏បាន
អនុញ្ញាតឲ្យមានការសួរនាំអំពីគម្រោងខ្សែភាពយន្តនិងសុំឲ្យ
មានការសន្ទនាអំពីបទពិសោធន៍នៅក្នុងការប្រជុំ ព្រមទាំងបន្តការ

សហការចងក្រងសាច់រឿងក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។ អ្នកចូល
រួមទាំងអស់គ្នាបានបន្តិសំឡេងនិងកាយវិការយល់ព្រមនឹងការ
លើកឡើងរបស់ ហ្សារីណា ។ ជនជាតិចាមពីរនាក់បានសួរសំណួរ
ទាក់ទងនឹងភ្នំនាទីរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដែលបរាជ័យក្នុង
ការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅឆ្នាំ១៩៧៨-៧៩ ។
លោកនាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារបានឆ្លើយតបទៅវិញ ប៉ុន្តែ
ជំរុញឲ្យពួកគាត់សួរអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ លោក
បាន គីមូន ដែលនឹងមកធ្វើទស្សនកិច្ចនៅកម្ពុជានៅថ្ងៃទី២៨
ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០ ដោយផ្ទាល់ ។

**១) ប្រសាសន៍របស់លោក ឆាំង យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌល
ឯកសារ**

លោក ឆាំង យុ បានសង្ខេបសុំនូវកថារបស់លោក
ប្រកបដោយអត្ថន័យស្តីពីបុសគល់ដែលបណ្តាលឲ្យមានអំពើប្រល័យ
ពូជសាសន៍និងវិធីទប់ស្កាត់អំពើនេះ ។ លោកបានបញ្ជាក់ថា
ការរំលោភបំពានទាំងឡាយដូចជាការមិនគោរពភាពខុសគ្នានិងមិន
ចេះអត់ឱនឲ្យគ្នាអាចប៉ះពាល់ដល់ប្រជាជនគេយូរ ។ លោកបាន
និយាយថា «ទោះបីជាយើងមានជំនឿដូចគ្នា ប៉ុន្តែយើងមិនដូចគ្នា
បេះបិទទេ ទោះបីយ៉ាងណា ក៏យើងមិនខុសគ្នាដែរ ។ យើងទាំង
អស់គ្នាចូលរួមចំណែកកសាងប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងពិភពលោក» ។
លោកបានសន្តិភ័យនូវថា «នេះជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់យើង ។ សូម
បន្តការសហការ ដើម្បីសម្រេចឲ្យបានគោលដៅ» ។

៦) ការវាយតម្លៃកម្មវិធីប្រជុំនិងប្លុកសរុបលទ្ធផល

មុនពេលចាកចេញពីបន្ទប់ប្រជុំ អ្នកចូលរួមបានបំពេញ
ភារកិច្ចវាយតម្លៃកម្មវិធីប្រជុំ ។ ជាលទ្ធផល៧៧ភាគរយនៃអ្នក
ចូលរួមបានសរសេរថា ពេញចិត្តនឹងការប្រជុំយ៉ាងខ្លាំង ហើយពា
ភាគរយទៀតសម្តែងការពេញចិត្តនឹងការប្រជុំ ការរៀបចំនិងកិច្ច
ស្វាគមន៍រាក់ទាក់របស់បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ អ្នក
ចូលរួមជាច្រើនបានស្នើសុំឲ្យមជ្ឈមណ្ឌលឯកសាររៀបចំកម្មវិធី
បែបនេះធ្វើយ៉ាងណាឲ្យបានមួយឆ្នាំម្តងដើម្បីពួកឡើងវិញនិង
បង្កើនការយល់ដឹងទៅលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ តំណាង
ជនជាតិចាមមួយចំនួនបានប្រគល់រូបថតវិហារនិងស្ថិតិភូមិដល់
ក្រុមការងារសម្រាប់ចុះផ្សាយក្នុងប្រព័ន្ធគេហទំព័រចាមដែល

រៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាវាយតម្លៃកម្មវិធីប្រជុំផ្នែកលើការវាយតម្លៃនេះ ការអង្កេត និងការពិភាក្សានៅក្នុងការប្រជុំដើម្បីកំណត់ថា តើការប្រជុំនេះត្រូវតាមគោលដៅដែលចង់បានឬអត់ ។

ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងទាំងនេះ ការប្រជុំបានពង្រឹងការយល់ដឹងទៅលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍តាមផ្លូវច្បាប់និងសង្គមរបស់អ្នកចូលរួម ក៏ដូចជាតាមផ្លូវវប្បធម៌និងអក្សរសាស្ត្រ ។ ការប្រជុំនេះបានផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងខ្លាំងដល់បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានធ្វើការកត់ត្រានូវសាច់រឿងរបស់អ្នកចូលរួមនិងអ្វីដែលពួកគេកត់ត្រានិងរៀនសូត្រនៅក្នុងកម្មវិធីប្រជុំ ។ នេះជាឱកាសមួយដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអាចឆ្លើយតបនឹងសំណូមពររបស់អ៊ីម៉ា ខេត្តព្រះសីហនុ ហើយចូលរួមជាវិភាគទាននូវទឹកប្រាក់១៥០ដុល្លារ ដើម្បីជួសជុលវិហារអាណាមូខលីហ្គាន់នៅភូមិអូរសំអាត សង្កាត់៣ ខេត្តព្រះសីហនុ ហើយការចូលរួមចំណែកនេះអាចជួយថែរក្សាវប្បធម៌

និងសាសនារបស់សហគមន៍ចាម ។

បើទោះបីជាការប្រជុំរួមប្រទះទប់សកម្មភាពចំនួន ដោយផ្អែកទៅលើលទ្ធផលខាងលើ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចាត់ទុកការប្រជុំលើកទី១ ជាមួយជនជាតិភាគតិចស្តីពីការយល់ដឹងទៅលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាជោគជ័យមួយ ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារនឹងរៀបចំការប្រជុំលើកទី២នៅថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ទៀត ។

សាច់រឿងរូបសំ ខុន សារិន

នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំជាមួយអ្នកនេសាទដែលជាខ្មែរក្រោមនៅខេត្តពោធិ៍សាត់ ខុន សារិន ដែលជាគ្រូបង្រៀននៅសាលាបឋមសិក្សាឃុំស្វាយដូនកែវ បានរំលឹកពីការឈឺចាប់ដែលគាត់រស់នៅក្នុងឃុំរំលេចកាលពីសម័យខ្មែរក្រហម ។ ទោះបីជារឿងរ៉ាវបានកើតឡើងអស់រយៈពេលជាងបីទសវត្សរ៍មកហើយក៏ដោយក៏ សារិន ដែលបច្ចុប្បន្នមានអាយុជាន់៤០ឆ្នាំបានរៀបរាប់ពីរឿងរ៉ាវរបស់គាត់នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំជាមួយ អេនឌ្រូ ខេលី ដែលជាសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។

លោក ឆាន់ យុ ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងអ្នកកូមដើរចូលសាលាប្រជុំ

រឿងរ៉ាវដែលគាត់មិនអាចបំភ្លេចបានគឺការស្លាប់របស់ ឪពុកគាត់ដែលមានឈ្មោះថា ស៊ុយ ហុង ។ សារិន និងក្រុមសារ ត្រូវជម្លៀសទៅឃុំរំលេចនៅពេលដែលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់ អំណាចនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៥ ។ ប្រហែលជាមួយឆ្នាំបន្ទាប់ ពីការជម្លៀស ម្តាយរបស់គាត់ដែលជាខ្មែរក្រោមក៏មានផ្ទះពោះ និងមានសុខភាពខ្សោយជាលំដាប់ ។ ខ្មែរក្រហមបានចោទប្រកាន់ ម្តាយគាត់ថាពូកែឈឺ ដូច្នេះត្រូវតែសម្លាប់ចោល ។ សារិន នៅ ចាំបានថា នៅពេលដែលគាត់មានអាយុ៦ឆ្នាំ ខ្មែរក្រហមចង់ សម្លាប់ខ្មែរក្រោមទាំងអស់ ពីព្រោះខ្មែរក្រោមត្រូវចោទប្រកាន់ ថាមាន «ខ្លួនក្បាល រៀតណាម» ។ នៅថ្ងៃមួយ ម្តាយរបស់ សារិន ឈឺធ្ងន់ ហើយត្រូវបញ្ជូនទៅមន្ទីរពេទ្យ ។ ក្រោយមក គាត់ឮថា ម្តាយរបស់គាត់ត្រូវគេចាក់ទឹកបញ្ចូលហើយស្លាប់ភ្លាមមួយរំពេច ។ ហុង ដែលត្រូវជាឪពុករបស់ សារិន ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបាន ស៊ីសាច់មនុស្ស ដូច្នេះខ្មែរក្រហមក៏សម្លាប់គាត់នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ។ គាត់មិនមែនជាកូនកាត់ខ្មែររៀតណាមឬកម្ពុជាក្រោមទេ ។ ម្តាយ របស់ សារិន ទើបជាខ្មែរក្រោម ។

នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ហុង ត្រូវអង្គការបញ្ជាទូរដ្ឋក រណ្តៅនិងកប់សាកសព និងធ្វើការងារផ្សេងៗទៀត ។ ថ្ងៃមួយ គាត់ត្រូវបានបញ្ជាទូរទៅកប់សាកសពជាមួយនឹងបុរសពីរបីនាក់ ។ ដោយអស់កម្លាំងពេកនៅថ្ងៃនោះ គាត់មិនបានដឹករណ្តៅទូរជ្រៅ

ល្មមសម្រាប់កប់សាកសពទេ ។ ក្រោយមក ក៏មានភ្នែកព្រៃនិងសត្វ ផ្សេងៗទៀតស៊ីសាច់សាកសពនោះ ។ ដោយហេតុនេះ កម្មាភិបាល ខ្មែរក្រហមក៏ចោទប្រកាន់ ហុង ថាបានស៊ីសាច់សាកសពទាំង នោះ ។ ដូច្នេះ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមពីរនាក់ដែលមានកំបិត ផ្នែកនៅជាប់ខ្លួនបានមកបណ្តើរគាត់ទៅសម្លាប់ទាំងថ្ងៃ ។ នៅពេល ដែលឃើញខ្មែរក្រហមបណ្តើរឪពុករបស់ខ្លួន សារិន ក៏ដើរតាម ពីក្រោយ ។ នៅពេលនោះ ពួរបស់ សារិន ដែលជាអ្នកមូលដ្ឋាន ម្នាក់ និងមានឈ្មោះ ខន ក៏នៅទីនោះដែរ ។ ឃើញដូច្នោះ ឪពុក របស់ សារិន ក៏បានសុំទូររបស់ សារិន ជួយស្រោចស្រង់ជីវិត កូនស្រីរបស់គាត់ផង ។ ពួរបស់ សារិន ក៏សន្យាថានឹងព្យាយាម អស់ពីសមត្ថភាពមិនឲ្យអ្នកណាធ្វើបាប សារិន ឡើយ ។

សារិន នៅចាំបានថានៅ ថ្ងៃមួយគាត់ចង់ទៅជាមួយ មនុស្សមួយក្រុមដែលត្រូវបានអង្គការហៅទូរទៅដាំពោត ប៉ុន្តែ ខន មិនបានអនុញ្ញាតឲ្យ សារិន ទៅជាមួយគេទេ ពីព្រោះគាត់ ដឹងថា ក្រុមនោះនឹងត្រូវគេបញ្ជូនទៅសម្លាប់ ។ នៅក្នុងរបប ខ្មែរក្រហម ការបញ្ជាទូរមនុស្សម្នាក់ប្តូរពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយ ឬទូរទៅដាំដំណាំនៅកន្លែងផ្សេងគឺតែមានន័យថាយកមនុស្ស ទៅសម្លាប់ ។

ក្រោយពីរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំទៅ សារិន ប្រើប្រាស់ នាមត្រកូលរបស់ពួកគាត់គឺ «ខន» ដោយសារ ខន បានជួយជីវិត របស់គាត់ និងដើម្បីបង្ហាញពីការគោរព ស្រឡាញ់ពួរបស់គាត់ផង ។

ដោយសារតែនេះគឺជាការឈឺចាប់ សារិន មិនដែលភ្លេចនូវបទពិសោធន៍នេះ ទេ ។ វានៅដក់ជាប់ក្នុងចិត្តរបស់គាត់ ដូចជារឿងនេះនៅថ្ងៃអ៊ីចឹង ។ គាត់បាន រំពុកពីការស្លាប់របស់ឪពុកគាត់យ៉ាងច្បាស់ ក្រឡែត ។ គាត់បាននិយាយថា «ទោះបី ជានៅពេលនោះ ខ្ញុំគឺជាក្មេងក៏ដោយ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំនៅចាំអ្វីដែលបានកើតឡើងជាច្រើនរួម ទាំងការរងទុក្ខវេទនាផង ។ វាហាក់ដូចជា នៅថ្ងៃ នៅឡើយ» ។ **មេឃុន ខាន**

អ្នកភូមិនៅក្នុងវេទិកាពិភាក្សាពីអំពើប្រល័យជំពូជសាសន៍

ការបោទប្រកាន់អំពីការអនុវត្តផ្នែកសុខាភិបាល របស់ខ្មែរក្រហមថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ

(តប)

យ៉ាងហោចណាស់ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៦មក គណៈមជ្ឈិមបក្សដឹកនាំស្ថានភាពសុខភាពអាក្រក់ដែលកើតឡើងដោយសារគោលនយោបាយរបស់ខ្លួនតាមរយៈប្រភពផ្សេងៗ ប៉ុន្តែបក្សមិនបានធ្វើឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដើម្បីអភិវឌ្ឍផ្នែកសុខាភិបាលដល់ប្រជាជនកម្ពុជាឡើយ ។

ភ័ស្តុតាងទីបីដែលបង្ហាញថាគណៈមជ្ឈិមបក្សដឹកនាំភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃវិបត្តិផ្នែកសុខាភិបាលនៅក្នុងប្រទេសអាប់ត្រូវបានរកឃើញតាមរយៈការនាំចូលសម្ភារៈវេជ្ជសាស្ត្រពីប្រទេសជិតខាង ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ គណៈមជ្ឈិមបានដឹងពីបរាជ័យនៃសារធាតុថ្នាំដែលផលិតនៅក្នុងស្រុកដើម្បីការពារប្រជាជននៅក្នុងប្រទេសមិនឲ្យកើតជំងឺគ្រុនចាញ់ និងការព្យាបាលអ្នកជំងឺ ។ ខណៈពេលដែលថ្នាំការពារ និងព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ដែលត្រូវបាននាំចូលបន្ទាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ ប្រហែលជាអាចព្យាបាលការរាតត្បាតនៃជំងឺគ្រុនចាញ់របស់ប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់បាននោះគ្រោះដោយសារជំងឺនេះនៅក្នុងប្រទេស ។ ជាងនេះទៅទៀត ការនាំចូលថ្នាំការពារជំងឺគ្រុនចាញ់គ្រាន់តែជាយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីបញ្ឈប់និងទប់ស្កាត់ប្រជាជនមិនឲ្យមានជំងឺដែលមិនអាចព្យាបាលបានប៉ុណ្ណោះ ។ មិនមានការប៉ុនប៉ងកែប្រែរចនាសម្ព័ន្ធផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្ររបស់ប្រទេសទេ ដូច្នោះក៏មិនអាចបញ្ឈប់ការស្លាប់និងជំងឺរ៉ាំរ៉ៃដែលពេទ្យក្នុងខ្មែរក្រហមមិនអាចព្យាបាលឲ្យជាបានឡើយ ។

ភ័ស្តុតាងដ៏ច្បាស់លាស់ដែលអាចបញ្ជាក់ថា គណៈមជ្ឈិមបក្សដឹកនាំ និងបដិសេធមិនឲ្យមានការថែទាំសុខភាព និងការប្រើប្រាស់ថ្នាំដែលផលិតនៅក្នុងស្រុកនៅអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺបទពិសោធរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ដែលរស់នៅតាមតំបន់ផ្សេងៗ និងធ្លាប់ជួបបញ្ហាទាក់ទងនឹងការថែទាំសុខភាព ។ ទោះបីជាការចងចាំនេះមិនអាចផ្តល់ជាកំរិតបំផុតទាក់ទងនឹងការថែទាំសុខភាពនៅតាមខេត្តក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហមក៏ដោយ ក៏វា

អាចបង្ហាញថាបុរសនិងស្ត្រីទាំងអស់សុទ្ធតែរងនូវជំងឺ ដែលមិនអាចព្យាបាលបាន និងភាពភ័យខ្លាចទៅលើការចាក់ថ្នាំ និងថ្នាំដែលផលិតដោយខ្លួនឯង ។ មន្ទីរពេទ្យនៅភ្នំពេញត្រូវបានរុះរើដូចជាមន្ទីរពេទ្យនៅបាត់ដំបងដែរ ។ ក្មេងតូចៗត្រូវបានបន្តិចធ្វើជាពេទ្យនៅតាមខេត្ត ហើយទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លី ។ ប្រជាជនកម្ពុជានៅទូទាំងប្រទេសបានហៅថ្នាំដែលផលិតដោយខ្លួនឯងថាជា «ថ្នាំអាចម៍ទន្សាយ» និងទទួលបានការចាក់ថ្នាំប្រកបដោយតែមួយដូចគ្នា ។

នៅពេលដែលអ្នកភៀសខ្លួនកម្ពុជារត់ទៅប្រទេសថៃនៅខែចុងក្រោយនៃរបបខ្មែរក្រហម អ្នកទាំងនោះសុទ្ធតែរំពឹកពីរឿងរ៉ាវស្រដៀងគ្នាទាក់ទងនឹងការស្លាប់ និងជំងឺដែលបណ្តាលមកពីការខ្វះខាតថ្នាំ និងបុគ្គលិកពេទ្យដែលគ្មានជំនាញ ។ បន្ទាប់ពីចងក្រងនូវបទសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកភៀសខ្លួនកម្ពុជាទៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃនៅឆ្នាំ១៩៧៨ អ្នករាយការណ៍ឲ្យសារព័ត៌មាន ញូវយ៉កថែមស៍បានសរសេរអំពីរឿងរ៉ាវដែលគាត់ដឹងពីប្រព័ន្ធសុខាភិបាលនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមថា :

ការព្យាបាលគឺធ្វើឡើងដោយពេទ្យខ្មែរក្រហមដែលត្រូវបានគេនិយាយថាមិនដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកព្យាបាលទេ និងព្យាបាលតែកម្មាភិបាលនិយោជកជាជនប្រជាជន ។ ថ្នាំដែលអាចប្រើប្រាស់បានគឺថ្នាំបុរាណដែលធ្វើពីរុក្ខជាតិ ឬសឈើ និងសំបកឈើ ។ ជនភៀសខ្លួនម្នាក់បាននិយាយថា «អ្នកជំងឺស្នាក់នៅក្នុងខ្វែងចាំតែថ្ងៃស្លាប់ប៉ុណ្ណោះ» ។

ទោះបីជាលេខាភូមិភាគនៅទូទាំងប្រទេសបានអនុម័តឲ្យប្រើប្រាស់ថ្នាំដែលផលិតនៅក្នុងស្រុក និងបញ្ឈប់បុគ្គលិកពេទ្យដែលធ្លាប់ទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រក៏ដោយក៏ទំនេរជាអាចនិយាយបានថាបញ្ហាទាំងនោះគឺចេញមកពីគណៈមជ្ឈិមបក្សដែរ ។ គណៈកម្មាធិការដែលរួមមាន នួន ជា, ខៀវ

សំដែន, អៀង សារី និង អៀង ធីរិទ្ធ អាចត្រូវដាក់ព្រហ្មទណ្ឌខុសត្រូវ ចំពោះការស្លាប់របស់ប្រជាជនរាប់សែននាក់ដែលបណ្តាលមកពី គោលនយោបាយព្យាបាលរបស់អ្នកទាំងនោះ ។

៤) ការពិសោធផ្ទាំ

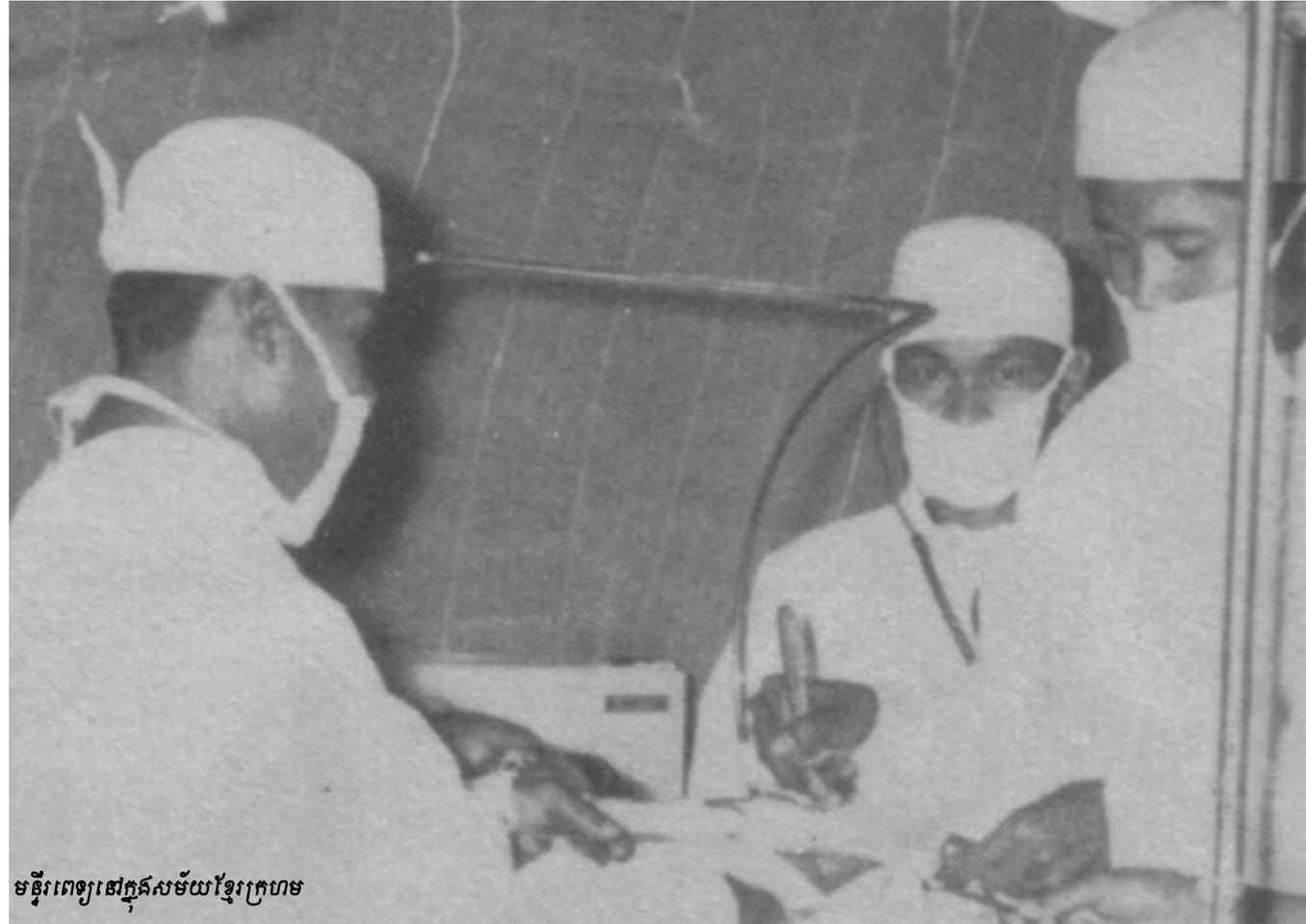
ក) ការពិសោធហៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃផ្ទាំ

បទបញ្ជារបស់ ប៉ូល ពត ត្រូវអនុវត្តការព្យាបាលរបៀប “ម្ចាស់ការលើខ្លួនឯង” មិនត្រឹមតែបង្កឱ្យមានការបោសសម្អាត បុគ្គលិកពេទ្យដែលមានជំនាញនិងការថែទាំសុខភាពប្រជាជនកម្ពុជា តាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រប៉ុណ្ណោះទេ តែថែទាំបណ្តាលឱ្យមានការ ពិសោធហៅលើមនុស្សដើម្បីធ្វើតេស្តផ្ទាំដែលផលិតដោយខ្មែរ ក្រហមនិងការធ្វើការណាមួយនៅមន្ទីរឃុំឃាំងផងដែរ ។ ជាមួយ នឹងការធ្វើពិសោធហៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃផ្ទាំ វាទំនងជាថាការព្យាបាល នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមបានឆ្លងកាត់ការពិសោធក៏ដោយ ពេទ្យខ្មែរ ក្រហមបានឱ្យផ្ទាំអាចម៍ទន្សាយទៅឱ្យអ្នកជំងឺដោយមិនគិតពីរោគ

សញ្ញារបស់អ្នកទាំងនោះឡើយ ពេទ្យបានចាក់ផ្ទាំដែលធ្វើពីទឹកដូង ទៅឱ្យអ្នកជំងឺសម្រាប់ពិសោធហៅលើប្រសិទ្ធភាពរបស់ផ្ទាំនោះនិង មិនបានវាស់វែងទៅលើចំនួននៃការដឹក ឬចំនួននៃសារធាតុធម្មជាតិ ជាក់លាក់នៅក្នុងផ្ទាំដែលផលិតនៅក្នុងស្រុកនោះទេ ។

នៅក្នុងការថែទាំសុខភាពជាតិជំងឺរាគមន៍លើកទីបីរបស់ខ្មែរ ក្រហមនៃទិវាជ័យជម្នះនៅថ្ងៃទី១៧ មេសា ១៩៧៥ ខៀវ សំដែន បានទទួលស្គាល់ជាដួវការនូវដំណើរការពិសោធហៅលើការព្យាបាល នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជាជាន់កាតបរាជ័យនៃការ ព្យាបាល :

នៅក្នុងផ្នែកសុខាភិបាល និងកិច្ចការសង្គម អង្គភាពជាច្រើន បានបំពេញ ឬធ្វើលើសពីតម្រូវការនៃការផលិតផ្ទាំសម្រាប់ ធ្វើឱ្យស្ថានភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនប្រសើរជាងមុន ។ សហការណ៍នីមួយៗមានមន្ទីរពេទ្យ និងកន្លែងផលិតផ្ទាំ ។ យើងបានជំរុញឱ្យគ្រប់កម្មវិធីទាំងអស់ចូលរួមយ៉ាងសកម្ម

មន្ទីរពេទ្យនៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម

នៅក្នុងការផលិតថ្នាំ ។ ទោះបីជាយើងស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលផលិតដោយដៃក៏ដោយ ថ្នាំរបស់យើងបានបំពេញតម្រូវការរបស់ប្រជាជន ហើយប្រសិទ្ធភាពរបស់ថ្នាំមានការកើនឡើងជាលំដាប់ ។ មានតែធ្វើដូច្នោះទេទើបយើងអាចអនុវត្តតាមមតិក្នុងករណី អធិបតេយ្យភាព និងម្ចាស់ការក្នុងការផលិតថ្នាំនិងវិស័យផ្សេងទៀត ។

ការពិសោធន៍ផ្នែកសុខាភិបាលរបស់ខ្មែរក្រហមគឺជាលទ្ធផលនៃការសង្កត់ធ្ងន់របស់បក្សទៅលើភាពម្ចាស់ការលើខ្លួនឯងនិងការដាក់កំហិតទៅលើការប្រើប្រាស់ការថែទាំសុខភាពតាមបែបបស្ចិមប្រទេស ។ ដោយមិនមានលទ្ធភាពក្នុងការដើរតាមការផលិតថ្នាំ ដូច្នោះត្រូវតែមានការពិសោធន៍ទៅលើមនុស្ស ។

បន្ថែមទៅលើការពិសោធន៍ទៅលើអ្នកជំងឺ ពេទ្យខ្មែរក្រហមក៏បានដឹកនាំការពិសោធន៍ទៅលើមនុស្សមានជីវិតដើម្បីសិក្សាពីសារពាង្គកាយ សរីរាង្គមនុស្ស និងថ្នាំ ។ ឧទាហរណ៍ នៅ

មន្ទីរពេទ្យកំពង់ចាម ក្រុមអ្នក «វះកាត់» ត្រូវបានខ្មែរក្រហមណែនាំឲ្យទៅដឹកនាំការសិក្សាពីវិធីដែលកោសិកាភ្ជាប់គ្នាដោយវះពោះមនុស្ស ។ ពោះរៀនតូចរបស់មនុស្សត្រូវបានកាត់ដាច់ហើយតភ្ជាប់ចូលគ្នាវិញ ដែលធ្វើឲ្យពេទ្យអាចសិក្សាពីដំណើរការរបស់ជិតនោះបាន ។ នៅក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ អ្នកជំងឺបានស្លាប់ ដោយសាររចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងពោះ ។ ក្រុមពេទ្យខ្មែរក្រហមទីពីរនៅមន្ទីរពេទ្យដដែលក៏បានវះដើមទ្រូងរបស់អ្នកជំងឺដើម្បីពិនិត្យទៅលើបេះដូងរបស់អ្នកជំងឺនោះដែលបណ្តាលឲ្យអ្នកជំងឺនោះស្លាប់ភ្លាមមួយរំពេច ។ នៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យយោធាជិតខេត្តបាត់ដំបង បុគ្គលិកពេទ្យខ្មែរក្រហមបានដឹកនាំការពិសោធន៍វះប្រមាត់របស់មនុស្សដែលនៅរស់មកប្រៀបធៀបនឹងប្រមាត់របស់អ្នកស្លាប់ ។ ការធ្វើតេស្តនេះមិនបានផ្តល់ប្រយោជន៍អ្វីដល់ការព្យាបាលឡើយ ។

១) ការពិសោធន៍ជាការធ្វើទារុណកម្មមួយនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង : ការសិក្សាទៅលើករណីទូលស្មែង

ពេទ្យខ្មែរក្រហមបានធ្វើការពិសោធន៍ជាបន្តបន្ទាប់ទៅលើអ្នកទោសដែលត្រូវបានឃុំឃាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងប្រទេស ។ ក៏ដូចជាពេទ្យរបបណាហ្ស៊ីដែលធ្វើការនៅជំរំសម្លាប់ដែរ ពេទ្យខ្មែរក្រហមបានធ្វើពិសោធន៍ទៅលើអ្នកទោសនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងក្នុងសណ្ឋានជាការធ្វើទារុណកម្ម និងដើម្បីធ្វើការពិសោធន៍ពីសារពាង្គកាយរបស់មនុស្ស ។ គ្មានកន្លែងធ្វើពិសោធន៍ទៅលើអ្នកទោសណាមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ និងធំជាងនៅទូលស្មែង (ស-២១) ទេ ដែលជាទីបញ្ជាការប៉ូលីសពិសេសជាកន្លែងធ្វើទារុណកម្មនិងសម្លាប់មនុស្សដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាក្បត់នឹងរបបដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។

ស្ថានភាពទូទៅនៃការព្យាបាលនៅទូលស្មែងបានបង្កើតជាឱកាសឲ្យមានការធ្វើពិសោធន៍ទៅលើមនុស្ស ។ អ្នកធ្វើការនៅមន្ទីរឃុំឃាំងត្រូវបានបែងចែកជាបីក្រុម : ក្រុមសួរចម្លើយ ក្រុមឯកសារ និងក្រុមការពារសន្តិសុខ ។ ក្រុមការពារដែលជាក្រុមធំជាងគេនៅ ស-២១ និងដឹកនាំដោយ ឃឹម វ៉ាក ហៅ ហ៊ី គឺជាកងរងដែលមានពេទ្យ១៥ នាក់សម្រាប់ពិនិត្យទៅលើអ្នកស្លាប់ និងផ្តល់សេវាសុខភាពទូទៅដល់អ្នកទោសដែលឈឺ និងមានរបួស ។ យោងទៅតាមចម្លើយសារភាពរបស់ពេទ្យម្នាក់ក្នុងចំណោមពេទ្យ

ទាំងនេះនៅ ស-២១ មានពេទ្យតែបីនាក់ប៉ុណ្ណោះដែលទទួលខុសត្រូវ មើលអ្នកទោសរាប់ពាន់នាក់ ។ បុគ្គលិកពេទ្យជាច្រើនគឺជាក្មេងដែល មិនសូវដឹងពីថ្នាំ ។ ពេទ្យទាំងនេះគ្រាន់តែសួរអ្នកទោសដែលឈឺ និងមានជំងឺសំណួរដដែល បន្ទាប់មកបើកថ្នាំដែលដលិតដោយ ខ្លួនឯងដូចជាថ្នាំអាចម៍ទន្សាយជាដើម ។ ជាលទ្ធផល យោងទៅតាម កំណត់ត្រារបស់អ្នកទោស មានអ្នកទោសរាប់ពាន់នាក់ស្លាប់ដោយ ជំងឺគ្រុនចាញ់ រាក «ឈឺស្កមស្កាំង» «ហត់ឡើយ» និងមិនមានការ ព្យាបាលគ្រឹមត្រូវ ។

ដោយសារតែទទួលបានស្នងការណ៍ជាមន្ទីរឃុំឃាំងសម្ងាត់ ហើយ មានតែគណៈមជ្ឈិមបក្សនិងអ្នកដែលធ្វើការនៅទីនោះប៉ុណ្ណោះ ទើបដឹងពីវត្តមានរបស់ ស-២១ ហេតុដូច្នោះទើបធ្វើឲ្យដឹងថាមាន ការពិសោធន៍លើអ្នកជំងឺតែផ្នែកណាមួយនៃរាងកាយអ្នកទោស ខ្លះ ។ សៀវភៅកំណត់ហេតុស្តីពីការសិក្សាទៅលើការព្យាបាល មួយចំនួន ដែលត្រូវបានកេរកឃើញនៅស-២១ បន្ទាប់ពីមាន ការចូលមកដល់របស់រៀនណាមបានបង្ហាញថា បុគ្គលិកនៅស-២១ បានអនុវត្តការពិសោធដូចជាបង្កើនឈាមអ្នកទោសរហូតស្លាប់ និងថាតើចំណាយពេលប៉ុន្មានដើម្បីធ្វើឲ្យសាកសពដែលស្លាប់ចាប់ អណ្តែតនៅលើផ្ទៃទឹក ។ សៀវភៅកំណត់ហេតុបែបនេះដែលរក ឃើញនៅជិតទទួលបានស្នងការណ៍ដែលសរសេរអំពី «ការ ពិសោធមនុស្ស» និងនិយាយពីលទ្ធផលនៃការពិសោធដប់មួយដង ទៅលើអ្នកទោស១៧នាក់ដែលនៅរស់និងស្លាប់ :

អ្នកទាំងនោះបានចាប់ផ្តើមដោយ ១) ក្មេងស្រីអាយុ១៧ឆ្នាំ ដែលត្រូវបានអារ-ក និងវះពោះ ហើយទម្លាក់ទៅក្នុងទឹកពី ម៉ោង៧:៥៥នាទីយប់ រហូតដល់ម៉ោង៧:២០នាទីព្រឹក ទើបសាកសពចាប់ផ្តើមអណ្តែតឡើងមកលើបន្តិចម្តងៗនៅ ម៉ោង១១ព្រឹក ។ ២) ក្មេងស្រីអាយុ ១៧ឆ្នាំត្រូវបានវាយ រហូតស្លាប់ បន្ទាប់មកយកទៅទម្លាក់ក្នុងទឹកដូចពីមុននិងទុក រយៈពេលដដែល ប៉ុន្តែសាកសពនោះអណ្តែតនៅម៉ោង ១:១៧រសៀល ។ សេចក្តីលម្អិតស្រដៀងគ្នានេះក៏ត្រូវ បានកត់ត្រាទុកដែរថា «ស្ត្រីដែលមានមាត់ត្រូវបានចាក់ក និងវះពោះព្រមទាំងដកគ្រឿងក្នុងចេញ និងក្មេងប្រុសម្នាក់ ដែលត្រូវបានវាយរហូតដល់ស្លាប់ និងក្មេងស្រីបួននាក់

ដែលត្រូវបានចាក់ក និងក្មេងស្រីម្នាក់ដែលនៅរស់បន្ទាប់ពី ត្រូវបានចងដៃ និងទម្លាក់នៅក្នុងទឹក ។

ក៏ស្តុកស្តុកដំបូងសំលាប់ដែលជាបុគ្គលិកពេទ្យនៅទទួលស្នង បានដឹកនាំការពិសោធន៍លើមនុស្សគឺបានមកពីសក្តិកម្មរបស់ កាំង ហ្គេកអារវ៉ា ហៅ (ខុច) ប្រធានមន្ទីរ ស-២១ ពីឆ្នាំ១៩៧៦- ១៩៧៩ ។ នៅក្នុងសក្តិកម្មថ្ងៃទី១៦ មិថុនា ឆ្នាំ២០០៩ ខុច បាន សារភាពថាបានដឹងពីការពិសោធបួនយ៉ាងដែលធ្វើឡើងនៅ ទទួលស្នង :

ទីមួយ អ្នកទោសដែលមានជីវិតត្រូវបានយកទៅវះកាត់ ដើម្បីបង្រៀនហ្វឹកហាត់។ ទីពីរ ក៏មានការបូមឈាមដែរ ហើយនៅតែមានការអនុវត្តវិធីនេះដដែលរហូតដល់ពេល ដែលខ្ញុំចូលមកធ្វើការនៅស-២១នេះ ហើយមានឯកសារ ស-២១ខ្លះដែលខ្ញុំបានណែនាំឲ្យគេធ្វើ ប៉ុន្តែវាក៏ជាបញ្ហា ថ្នាក់លើដែលបញ្ហាឲ្យបូមឈាមដើម្បីព្យាបាលអ្នកដែល ត្រូវការឈាម ។ ដូច្នោះ មានជនរងគ្រោះប្រមាណ១០០ នាក់ បានស្លាប់ដោយការបូមឈាមនេះ ។ វាក៏ជាករណីទី ពីរ ។ ចំពោះករណីទីបី ថ្នាំដែលត្រូវបានរៀបចំតែត្រូវ បានយកទៅពិសោធន៍លើអ្នកទោស ពីព្រោះប្រសិនបើ យកទៅពិសោធន៍លើខ្លួនឯង វាមិនមែនជាវិធីសាស្ត្រទេ ប៉ុន្តែគេពិសោធដូច្នោះលើអ្នកទោស ។ ករណីទីបួន ពួកគេ ជា បានឲ្យថ្នាំខ្លះមកខ្ញុំដើម្បីពិសោធន៍លើអ្នកទោស ទោះបីជា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថាម្សៅនោះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីជំនួសឲ្យ ថ្នាំបំបាត់ការឈឺចាប់តិចតួច) ប៉ុន្តែវា នៅតែត្រូវយកទៅពិសោធន៍លើអ្នកទោស ទោះបីជាវាមិន មានជាតិពុលក៏ដោយ ។ ប៉ុន្តែអ្នកទោសសុទ្ធតែដឹងថា ថ្នាំ នោះគឺជាការពិសោធន៍ ។ ដូច្នោះ នេះគឺជាការពិសោធន៍លើ ការព្យាបាលទាំងបួនដែលធ្វើឡើងនៅស-២១ ។

ការពិសោធន៍ទីមួយដែលជាការវះកាត់ទៅលើអ្នកទោស ដែលនៅរស់និងស្លាប់គឺត្រូវបានដឹកនាំដើម្បីសិក្សាទៅលើសិរីវាត្ត របស់មនុស្ស និងដើម្បីបង្រៀនពេទ្យខ្មែរក្រហមអំពីបច្ចេកទេសវះ កាត់ ។ ការពិសោធន៍លើមនុស្សដែលមានជីវិតត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយយោងទៅតាមហេតុផលនេះ ។ ខុច បានផ្តល់សក្តិកម្មថា

ការសិក្សាទៅលើសិរិវាណ្តរបស់មនុស្សត្រូវបានធ្វើឡើងទៅលើអ្នក
 ទោសដែលមានជីវិត ឬអ្នកទោសដែលត្រូវបានសម្លាប់សម្រាប់
 យកទៅពិសោធ ពីព្រោះអ្នកដែលនៅរស់ឆ្ងាយស្រួលក្នុងការ
 ពិសោធជាជាន់អ្នកដែលស្លាប់ដោយការធ្វើពិសោធកម្មឬមានជំងឺ ។
 ការបូមឈាមដែលជាការពិសោធប្រភេទទីពីរនៅទូលស្ទែនគឺជា
 ការដួចផ្តើមគំនិតរបស់ សុន សេន ដែលជាដួងទ្រូងក្រសួងការពារ
 ជាតិនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ នៅពេលដែលការ
 ដាក់ផ្តល់ឈាមសម្រាប់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលរងរបួសនៅមន្ទីរ
 ពេទ្យដូចជា ពេទ្យ៧៨ និង ពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀតនៅភ្នំពេញ
 និងមានការបូមឈាមពីអ្នកទោសដែលត្រូវបានយំយ៉ាងដើម្បីយក
 ទៅបញ្ចូលឲ្យយុទ្ធជន ។ អ្នកទោសនឹងត្រូវបាននាំទៅបន្ទប់ព្យាបាល
 នៅទូលស្ទែន ហើយដាក់ឲ្យដេកនៅលើគ្រែដោយរុំភ្នែកនិងដាក់
 ខ្នោះ ។ ឈាមត្រូវបានគេបូមចេញតាមម្ជុលនិងបញ្ចូលទៅក្នុង
 ប្លោកមួយ ។

ដំបូងអ្នកទោសមិនត្រូវបានពិនិត្យរកជំងឺមុនពេលបូម
 ឈាមចេញទេ ដូច្នោះយោធាខ្មែរក្រហមដែលទទួលបានឈាមតែង
 តែមានជំងឺស្បែកជានិច្ច ។ ខុច បានអះអាងថា នៅទីបញ្ចប់គាត់បាន
 អនុវត្តដំណើរការពិនិត្យជំងឺដែលគឺជំងឺជំងឺមុន ដូច្នោះមានតែអ្នក
 ទោស «ដែលមានសុខភាពល្អ» ទេ ទើបត្រូវបានគេបូមឈាម ។
 ប៉ុន្តែ ខុច ក៏បានសារភាពថា ដំណើរការបូមឈាមនៅ ស-២១ មិន
 មានភាពទៀងទាត់ទេដែលបណ្តាលឲ្យអ្នកទោសប្រមាណជា១០០
 នាក់ស្លាប់ដោយសារតែ «ឈាមត្រូវបានបូមចេញពីអ្នកទោស
 នោះអស់តែម្តង» ។ ប្រាក់ ខន អតីតអ្នកស្នូរមេឃើយនៅស-២១
 បានផ្តល់ភស្តុតាងបន្ថែមថាដំណើរការនៃការបូមឈាមមិនត្រូវ
 បានគ្រប់គ្រងពិនិត្យត្រឹមត្រូវទេ ។ ប្រាក់ ខន បានអះអាងថា អ្នក
 ទោសបួនដប់ត្រូវបានគេយកទៅបូមឈាមនៅពេលជាមួយគ្នានិង
 បូមទាល់តែ «អស់ឈាមរហូតស្លាប់» តែម្តង ។ នៅពេលដែលសួរថា
 តើការបូមឈាមដើម្បីសម្លាប់អ្នកទោសឬ ប្រាក់ ខន បានឆ្លើយ
 ថា «តាមអ្វីដែលខ្ញុំបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែក នៅពេលដែលឈាមត្រូវ
 បានបូមចេញ គ្មានអ្នកទោសណាម្នាក់នៅរស់ទេពីព្រោះអ្នកទោស
 ទាំងនោះបានស្លាប់នៅពេលកំពុងបូមឈាមទៅហើយ» ។

ការពិសោធរវ័ជ្ជសាស្ត្រក៏មានកើតឡើងនៅទូលស្ទែន

ដែរ គឺតាមរយៈការធ្វើតេស្តថ្នាំដែលដលិតដោយខ្លួនឯងទៅលើ
 អ្នកទោសដែលមានរបួសជាជាន់ឲ្យថ្នាំដែលដលិតនៅបស្ចិមប្រទេស
 ដល់អ្នកជំងឺ ។ ស្ថានភាពព្យាបាលដ៏គ្រោះថ្នាក់ដែលកើតឡើងនៅ
 ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមក៏មានកើតឡើងនៅទូលស្ទែនដែរ ។ សេក ដន
 ពេទ្យក្មេងម្នាក់នៅទូលស្ទែនចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៨ បានផ្តល់សក្ខីកម្ម
 អំពីបទពិសោធន៍ចែកថ្នាំ និងលាងរបួសឲ្យអ្នកទោសនៅក្នុងកុក
 នោះ ។ នៅពេលដែល សេក ដន ធ្វើការនៅទូលស្ទែន គាត់គឺ
 ជាមនុស្សដែលមិនចេះអក្សរ ហើយក៏មិនធ្លាប់ទទួលបានការបណ្តុះ
 បណ្តាលអំពីការព្យាបាលមុនពេលត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យទៅធ្វើការ
 នៅស-២១ ដូចក្មេងដទៃដែរ (ខុច បានអះអាងថា ក្មេងប្រុសៗមក
 ពីខេត្តត្រូវបានគេជ្រើសរើសឲ្យធ្វើជាពេទ្យនៅស-២១ ដោយ
 សារតែការអប់រំ និង ការចងចាំដ៏តិចតួចរបស់អ្នកទាំងនោះ) ។
 សេក ដន បានអះអាងថា អ្នកទោសភាគច្រើនដែលគាត់ ព្យាបាល
 មានជំងឺរាក ក្តៅខ្លួន ឬឈឺក្បាល និងមានរបួសនៅខ្នង ម្រាមដៃ
 និងម្រាមជើង បណ្តាលមកពីការធ្វើពិសោធកម្ម ។ ប៉ុន្តែ សេក ដន
 «ដឹងច្បាស់ថាគ្មានថ្នាំអ្វីទេមានតែថ្នាំអាចម៍ទន្សាយសម្រាប់យក
 ទៅព្យាបាលអ្នកទោសទាំងនោះ ហើយមានតែទឹកអំបិលប៉ុណ្ណោះ
 សម្រាប់លាងរបួស ។ ជាន់នេះទៅទៀត អ្នកទោសត្រូវបានឲ្យថ្នាំ
 គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីទុកជីវិតសម្រាប់ស្លាប់មើល ហើយរបួសរបស់អ្នក
 ទោសត្រូវបានគេព្យាបាលរយៈពេលខ្លីបន្ទាប់មកយកទៅធ្វើ
 ពិសោធកម្មម្តងទៀត ។ បន្ទាប់ពីចៅក្រម ស៊ីលវៀ ខាតក្រាយត៍
 និងចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវីរ៉េ បានស្នើឲ្យ សេក ដន
 រៀបរាប់ពីថ្នាំដែលគាត់ឲ្យអ្នកជំងឺ សេក ដន បាននិយាយថា :

«ថ្នាំនោះត្រូវបានដលិតនៅក្នុងស្រុក ។ ថ្នាំនោះគឺជាថ្នាំ
 អាចម៍ទន្សាយ ។ ថ្នាំនោះមានពណ៌ខ្មៅ ហើយត្រូវបាន
 ដលិតក្រោយឆ្នាំ១៩៧៥ ។ ថ្នាំនេះអាចព្យាបាលខ្លះជា
 សះស្បើយ ពីព្រោះថ្នាំខ្លះមានប្រសិទ្ធភាព ហើយថ្នាំខ្លះមិន
 មានប្រសិទ្ធភាពទេ ។ ខ្ញុំធ្លាប់បានដឹកថ្នាំនោះអស់ជាច្រើន
 ដែរ ប៉ុន្តែវាមិនមានប្រសិទ្ធភាពអ្វីសោះ ។ ខ្ញុំដឹកថ្នាំនោះពី
 ព្រោះខ្ញុំឃ្នា ។

ពេទ្យកុមារផ្សេងទៀតនៅទូលស្ទែនបានអះអាងថា ខ្លួន
 មិនចេះអក្សរ និងបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលកម្រិតមូលដ្ឋាន

ព្រមទាំងអាចត្រឹមតែផ្តល់ថ្នាំដែលផលិតដោយខ្លួនឯងដល់អ្នកទោសដែលមានជំងឺ និងរូបសប្បុរសភាព ។ ណាំ ម៉ុន ពេទ្យនៅទូលស្វែនដែលបានក្លាយទៅជាពេទ្យនៅពេលដែលគាត់មានអាយុ ១៥ ឆ្នាំបាននិយាយថា មានការចែកថ្នាំបរទេសដូចជា ប៉ារ៉ាសេតាម៉ុលដល់អ្នកទោសនៅដំណាក់កាលដំបូងនៃរបបខ្មែរក្រហម ។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលថ្នាំនេះអស់ពីស្តុក ក៏ចាប់ផ្តើមមានការប្រើ «ថ្នាំបុរាណ» សម្រាប់ព្យាបាលអ្នកជំងឺ ។ ណាំ ម៉ុន បានផ្តល់សក្ខីកម្មថាគាត់មិនដឹងថាមានអ្វីខុសទេនៅក្នុងថ្នាំនោះ ។ ខ្មែរក្រហមបានឲ្យថ្នាំទៅគាត់ហើយប្រាប់គាត់ថាវាក៏ទៅឲ្យអ្នកទោស ។ គាត់បានបែងចែកថ្នាំនោះតាមរយៈការមើលផ្លាកនៅលើដបថ្នាំពីព្រោះគាត់មិនចេះអក្សរ ។

បន្ថែមពីលើការធ្វើពិសោធន៍នៅទូលស្វែន ខុច ហាក់ដូចជាបង្ហាញថាខ្លួនជាអ្នកអនុវត្តនូវការពិសោធន៍ទៅលើអ្នកជំងឺក្រោមបញ្ជារបស់ នួន ជា ។ នៅពេលដែលមានការសួរនៅក្នុងអត្ថន័យនៃជម្រះថាតើ ខុច បានចូលរួមក្នុងការដឹកនាំពិសោធន៍នៅស-២១ ដោយរបៀបណា ខុច បានឆ្លើយថា :

លោកប្រធាន ខ្ញុំជាអ្នកធ្វើដោយខ្លួនឯង ។ គ្មានអ្នកណាដឹងពីរឿងនេះទេ គឺមានតែមនុស្សពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះដែលដឹង ។ នោះគឺខ្ញុំ និងពូ នួន ជា ។ ខ្ញុំអនុវត្តវាដោយផ្ទាល់ ។ ខ្ញុំបានឲ្យថ្នាំទៅមនុស្សបីនាក់ពីគ្រាប់ក្នុងមួយថ្ងៃ គឺរយៈពេលបីថ្ងៃ ។ អ្នកដទៃបានឃើញខ្ញុំយកអ្នកទាំងបីនាក់នេះទៅស្នាក់នៅផ្នែកកូរូប និងថតរូប ។ នៅពេលថ្ងៃ ខ្ញុំបានយកថ្នាំទៅឲ្យអ្នកទាំងនេះដោយផ្ទាល់ ។ ដូច្នេះខ្ញុំធ្វើដោយខ្លួនឯង ហើយអ្នកដទៃដឹងថាវាគឺជាការពិសោធន៍ ហើយជនរងគ្រោះផ្ទាល់ក៏ដឹងដែរ ។ នេះគឺជាសកម្មភាពទ្រង្រងមួយប្រភេទទៀតដែលខ្ញុំបានប្រព្រឹត្ត ។

បន្ទាប់មក ខុច បានអះអាងថា គាត់បានផ្លាស់ប្តូរថ្នាំដែលមានជាតិពុលដោយជំនួសថ្នាំប៉ារ៉ាសេតាម៉ុលវិញ ហើយគ្មានការអនុញ្ញាតពី នួន ជា ទេ : «ដោយថ្នាំនោះស្ថិតនៅក្នុងសំបកខ្ញុំបានផ្លាស់ប្តូរសារធាតុនៅក្នុងនោះដោយជាតិប៉ារ៉ាសេតាម៉ុលវិញ ។ ខ្ញុំបានចាក់ថ្នាំនៅក្នុងសំបកនោះចោល ហើយដាក់មេរ្យថ្នាំប៉ារ៉ាសេតាម៉ុលជំនួសវិញ ។ ខុច បានអះអាងថា គាត់បានធ្វើ

ដូច្នោះពីព្រោះគាត់ភ័យខ្លាចថាថ្នាំរបស់ នួន ជា អាចមានសារធាតុពុល ដូច្នេះប្រសិនបើអ្នកទោសស្លាប់ «នោះគឺស្ថិតនៅក្រោមស្នាដៃរបស់គាត់ដែលជាអ្នកឲ្យថ្នាំមានជាតិពុលដល់អ្នកទោស ។ នេះជាមូលហេតុដែលខ្ញុំព្យាយាមដកខ្លួនចេញពីការសម្លាប់មនុស្សដោយផ្ទាល់» ។

ការពិសោធន៍បានបន្តនៅទូលស្វែនរហូតដល់ការផ្តល់រំលំខ្មែរក្រហមពីអំណាចដោយកងទ័ពវៀតណាម ។ ការបូមឈាមប្រហែលជាត្រូវបានបញ្ចប់នៅរយៈពេលប៉ុន្មានខែមុនពេលដែលពេទ្យនៅទូលស្វែន និងមន្ទីរពេទ្យនៅភ្នំពេញដែលត្រូវបានប្រៀនឲ្យចេះពីរបៀបបូមឈាមនិងផ្លាស់ប្តូរឈាមត្រូវបានបញ្ចប់ ។ ខុចនិងបុគ្គលិកពេទ្យផ្សេងទៀតដែលនៅទូលស្វែនបន្តស្នាក់នៅក្នុងកុករហូតដល់ល្ងាចថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

៥) ការពិសោធន៍ : អ្វីដែលគណៈមជ្ឈិមបក្សដឹង

ដោយសារតែ ប៉ុល ពត បញ្ជាឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរថ្នាំបរទេសទៅជាថ្នាំដែលផលិតដោយខ្លួនឯងដើម្បីព្យាបាល គណៈមជ្ឈិមបក្សផ្សេងទៀតក៏ដឹងច្បាស់ពីការពិសោធន៍របស់ខ្មែរក្រហមដែរ ។ ទាំង ប៉ុល ពត និង ខៀវ សំផន និយាយដោយផ្ទាល់និងជាសាធារណៈអំពីតម្រូវការនៃការប្រើប្រាស់ថ្នាំដែល «កំពុងស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលធ្វើដោយដៃ» ដែលមិនដឹងថាវាមានប្រសិទ្ធភាពប៉ុណ្ណាទេ ។ ពាក្យសម្តីរបស់អ្នកទាំងពីរនេះមិនត្រឹមតែអាចបញ្ជាក់ថាអ្នកទាំងពីរបានដឹងពីការប្រើប្រាស់ថ្នាំដែលផលិតដោយខ្មែរក្រហមទេ ថែមទាំងដឹងពីការដាក់កំហិតឲ្យប្រើប្រាស់ទៀតផង ។

នួន ជា ក៏ហាក់ដូចជាបានដឹង និងយល់ស្របថា ថ្នាំរបស់កម្ពុជាគឺជាថ្នាំធម្មតា ។ ក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយកាលពីខែកក្កដា ១៩៧៨ ទៅកាន់បក្សពលករកុម្មុយនិស្តរដ្ឋាភិបាល នួន ជា បានអះអាងថា ក្នុងការព្យាបាលអ្នកជំងឺ ការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់កម្មាភិបាលពេទ្យក្នុងការប្រកាន់ជំហរបក្សមានសារសំខាន់ជាន់ការបណ្តុះបណ្តាល ។ នួន ជា បានអះអាងទៀតថា គួរតែបដិសេធនូវមនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ទោះបីជាវាមានឥទ្ធិពលដល់សុខភាព និងស្ថានភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនក៏ដោយ :

យើងបានព្យាយាមប្រៀនប្រជាជនយើងឲ្យដឹងពីគោលការណ៍មួយនៃភាពម្ចាស់ការដើម្បីកុំឲ្យប្រទេសជាមិត្ត

បរទេសលំបាកដល់យើង ។ ខណៈពេលដែលប្រទេសជា
មិត្តភាពនឹងជួយយើង ប្រទេសទាំងនោះត្រូវតែធ្វើបដិវត្ត
ដើម្បីខ្លួនឯងនិងធ្វើឲ្យជីវភាពរបស់ប្រជាជនខ្លួនរីកចម្រើន
សិន ។ ដូច្នោះយើងបានព្យាយាមអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បី
បញ្ចៀសនូវជំនួយបរទេសដើម្បីជម្នះនូវការលំបាកទាំង
អស់ដោយមិនចាំបាច់មានជំនួយប្រសិនបើមិនចាំបាច់ ។

នៅទីបញ្ចប់ ក្នុងនាមរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកិច្ចការសង្គម
អៀង ធីរិទ្ធ គ្រប់គ្រងទៅលើការថែទាំសុខភាពនៅក្នុងប្រទេស
ដូច្នោះគាត់ក៏ជាអ្នកដឹងពីការប្រើប្រាស់ថ្នាំដែលដលិតដោយខ្លួនឯង
ដើម្បីពិសោធន៍ ។

មានភស្តុតាងសំខាន់ដែលអាចបញ្ជាក់ថា គណៈមជ្ឈិមបក្ស
មានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការពិសោធន៍ដែលកើតឡើងនៅមន្ទីរឃុំយ៉ាង
ដូចជាទទួលស្វែងជាដើម ។ ខុច បានប្រាប់អ្នកកាសែតនៅដើម
ឆ្នាំ១៩៧៩ថា នួន ជា ដឹង និងមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពនៅ
ទទួលស្វែងច្រើន ដែលរួមមានការសម្លាប់ ការពិសោធន៍ថ្នាំនិងការបង្ក
ឲ្យធ្លាក់មើយសារភាព ។ នៅក្នុងសវនាការថ្ងៃទីមួយ ខុច បានសារ
ភាពថាគាត់ធ្វើការដោយផ្ទាល់ជាមួយ សុន សេន ដែលជាមជ្ឈមន្ត្រី
ក្រសួងការពារជាតិ និង នួន ជា ។ អ្នកទាំងពីរនេះត្រូវបានគេជឿថា
ជាអ្នកគំណាងឲ្យគណៈ អចិន្ត្រៃយ៍ ។ នៅក្នុងសក្ខីកម្មថ្ងៃទី១៦
ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩ ខុច បាននិយាយថា នួន ជា ដឹងពីការ
ពិសោធន៍មនុស្សនៅទទួលស្វែង ហើយបានបញ្ជាឲ្យ ខុច ផ្តល់ថ្នាំពុល
ទៅឲ្យអ្នកជំងឺដើម្បីធ្វើពិសោធន៍ទៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃថ្នាំនោះ ។
ការបញ្ជាឲ្យមានការស្រាវជ្រាវទៅលើថ្នាំពុលត្រូវបានគេជឿថា
កើតចេញពីគណៈមជ្ឈិមបក្សដែលមាន នួន ជា ជាអ្នកមានទំនាក់
ទំនងជាមួយ ខុច ។

ចំពោះការពាក់ព័ន្ធទៅលើករណីពិសោធន៍ថ្នាំនៅទទួលស្វែង
របស់ នួន ជា គឺជាករណីផ្ទាល់បំផុតដែលទាក់ទងនឹងបទឧក្រិដ្ឋ
ចំពោះការពិសោធន៍ថ្នាំ ហើយ នួន ជា បានធ្វើការសវនាមនេះដោយ
ផ្ទាល់ជាងចុងចោទដទៃទៀតដែលកំពុងតែរង់ចាំការកាត់ទោសនៅ
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ ប៉ុន្តែដោយសារតែកត្តាទីបស់ខ្លួននៅ
គណៈ អចិន្ត្រៃយ៍ និងគណៈមជ្ឈិមបក្ស ខៀវ សំផន និង អៀង សារី
ក៏ទំនងជាដឹងពីការពិសោធន៍ដែលត្រូវបានអនុវត្តនៅស-២១ នេះ

ដែរ ។ របាយការណ៍សម្រាប់ និង សកម្មភាពផ្សេងទៀតនៅស-២១
ត្រូវបាន នួន ជា និងមានចំណារទៅកាន់និងមកពី «បង» ឬក៏ពាក្យ
ថា «អង្គការ» ដែលជាគណៈ អចិន្ត្រៃយ៍បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាផង ។
របាយការណ៍ដែលបញ្ជូនទៅគណៈមជ្ឈិមបក្សបន្តិក្សាថា យ៉ាង
ហោចណាស់ក៏សមាជិកផ្សេងទៀតដឹងពីការសម្លាប់ និងការធ្វើ
ទារុណកម្មនៅទទួលស្វែងដែរ ប៉ុន្តែអ្នកទាំងនោះមិនបានធ្វើអ្វីមួយ
ដើម្បីទប់ស្កាត់ឡើយ ។

៦) សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

អត្ថបទនេះមានគោលបំណងចងក្រងនូវបទល្មើសនៃការ
ព្យាបាលដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមពីឆ្នាំ
១៩៧៥ - ១៩៧៩ សេចក្តីសម្រេចមិនអនុញ្ញាតឲ្យប្រជាជនកម្ពុជា
ភាគច្រើនទទួលបានការព្យាបាល និងសេចក្តីសម្រេចធ្វើការពិសោធន៍
ថ្នាំទៅលើមនុស្ស ។ ផ្នែកបញ្ចប់នៃអត្ថបទនេះនឹងវិភាគទៅលើ
លទ្ធភាពនៃការចោទប្រកាន់ នួន ជា, ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ
ពីបទសម្លាប់ដែលបណ្តាលមកពីគោលនយោបាយសុខាភិបាល ។
ដូចដែលអាចចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសនេះគឺត្រូវអះអាងថាបទ
ល្មើសនេះត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសហគមន៍អន្តរជាតិថាជា
ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥ - ១៩៧៩
ដែលជាយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ។ ការចោទប្រកាន់ពេទ្យ
ណាហ្ស៊ីនៅក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរពីបទការធ្វើពិសោធន៍
ថ្នាំទៅលើអ្នកទោសដ្ឋីហូនៅតុលាការយោធានូវមើលក្រោម
ច្បាប់ទី១០ បានផ្តល់កម្រិតសម្រាប់ចោទប្រកាន់ជនត្រូវចោទ
ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិចំពោះការបញ្ជា និងអនុញ្ញាតឲ្យ
មានការពិសោធន៍មនុស្សដោយមិនមានការយល់ស្របពីជនរង
គ្រោះ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ដោយសារតែភ្នាក់ងារមិន
មានតួនាទីផ្តល់ការថែទាំសុខភាពដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ដូច្នេះវាមានការ
លំបាកក្នុងការបញ្ជាក់ថា មុនឆ្នាំ១៩៧៥ មានការចោទប្រកាន់ពី
ការបដិសេធមិនផ្តល់ការថែទាំសុខភាពថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំង
មនុស្សជាតិ ។ ដូច្នេះ អត្ថបទនេះនឹងធ្វើការប្រៀបធៀបស្ថានភាព
ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីឆ្នាំ១៩៧៥ - ១៩៧៩ ទៅនឹង
ស្ថានភាពនៅមន្ទីរឃុំយ៉ាងរបស់រដ្ឋដែលមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលមានតួនាទី
ត្រូវផ្តល់ការព្យាបាលជំងឺ និងរួមផលប្រជាជន ។ **ឡូរ៉ា វីលីម**

ការចោទប្រកាន់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម រំពួកដល់ជនចង្រៃគ្រោះនៅអូរត្រកូន

ដូចជាអ្នករងគ្រោះដោយរបបខ្មែរក្រហមដទៃទៀតដែរ ជនជាតិចាមបានទទួលរងការចោទប្រកាន់ទៅលើមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងបួនរូបមាន អៀង សារី, អៀង ធីរិទ្ធ, ខៀវ សំផន, និង ឆន ជា យ៉ាងអន្តរសា។ ការចោទប្រកាន់កាលពីថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ទី ១៧ ខែកញ្ញា បានបំពេញការបង្ហាញរបស់ជនជាតិចាមដែលមានតម្លៃជាប្រវត្តិសាស្ត្រនិងតាមដូរច្បាប់។

ក្នុងចំណោមបទចោទប្រកាន់លើមេដឹកនាំទាំងបួនរូបដែលបានបែងក្នុងសន្និសីទកាសែត (ទម្រង់កម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ទម្រង់កម្មសង្គ្រាម ទម្រង់កម្មប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរំលោភបំពានលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៥៦) ទម្រង់កម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទៅលើជនជាតិចាមនិងជនជាតិវៀតណាមបានទាក់ទាញការចាប់អារម្មណ៍របស់ជនជាតិចាមយ៉ាងខ្លាំង ពីព្រោះការចោទប្រកាន់នេះមានសារសំខាន់ដូចជាក្នុងនិងសមហេតុផល។ រហូតមកដល់ពេលនេះ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងបួនរូបនៅមិនទាន់

សារភាពកំហុសរបស់ខ្លួននៅឡើយ។ ពីដំបូងឡើយ គោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហមបង្កដល់ប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ប្រជាជនទូទៅ ប៉ុន្តែក្រោយមកជនជាតិចាមត្រូវបានសម្រាំងទុកសម្រាប់ការសម្លាប់នៅអូរត្រកូនដោយសារហេតុផលជាតិពន្ធនិងសាសនានៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម។

ជាក់ស្តែង បើយោងតាមសាច់រឿងរបស់ ម៉ាន ជនជាតិចាមរាប់រយគ្រួសារដែលបានបញ្ជូនមកពីទីតាំងផ្សេងៗ ជាពិសេសមកពីខេត្តកំពង់ចាមត្រូវបានសម្រាំងទុក ហើយបញ្ជូនទៅសម្លាប់នៅអូរត្រកូន ខេត្តកំពង់ចាម ដែលស្ថិតនៅក្នុងវត្តអូរត្រកូនក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៧។ មានតែ ម៉ាន និងប្រពន្ធរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះដែលបានរស់រានមានជីវិត ដោយសារគាត់អាចលាក់ខ្លួននិងពួនសម្លំនៅក្នុងអូរប្រឡាយអស់ជារយៈពេលច្រើនថ្ងៃច្រើនយប់។ គាត់បានស្នើឱ្យសាលាក្តីខ្មែរក្រហមកាត់ទោសអ្នកដែលប្រព្រឹត្តទម្រង់កម្មសាហាវបែបនេះមកលើគាត់និងប្រជាជនទាំងអស់។

អ្នកកូមនៅក្នុងវេទិកាពិភាក្សាពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

យូសុះ មូហាំម៉ាត់ ដែលជាហាគីមភូមិសាច់សួរបានរីករាយ នៅពេលទទួលដំណឹងអំពីការចោទប្រកាន់នេះ ដោយសារគាត់ បាត់បង់សាច់ញាតិជាច្រើននៅក្នុងការសម្លាប់នៅអូរត្រកួន ។ គាត់បានបញ្ជាក់ថា បន្ថែមទៅនឹងទីតាំងសម្លាប់នៅអូរត្រកួន ការ ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញរបស់ខ្មែរក្រហមទៅលើជនជាតិចាម ដោយ រួមមានការហាមប្រាមមិនឲ្យប្រណិប័តន៍ខាងផ្នែកសាសនានិង ប្រពៃណីនៅតំបន់ផ្សេងទៀតដែលគ្រប់គ្រងដោយខ្មែរក្រហម គឺអាចដាក់បន្ទុកការទទួលខុសត្រូវលើមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបន្ថែម ទៀត ។

ជនជាតិចាមជាច្រើន ទាំងអ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនិងអ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងធម្មតា ព្រមទាំងជនជាតិ ចាមទូទៅបានរៀបចំខ្លួនជាស្រេចសម្រាប់សវនាការលើសំណុំ រឿង០០២ និងចូលរួមឲ្យបានសកម្មជាងការចូលរួមក្នុងសំណុំ រឿង០០១ ។

អារម្មណ៍សំ ដែលបានបាត់បង់ឪពុកនិងប្អូនប្រុសនៅក្នុង ការបះបោរនៅភូមិស្វាយយ៉ាងបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅផ្នែក គាំពារជនរងគ្រោះរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ ។ គាត់បានមានប្រសាសន៍ថា គាត់មានការពេញ

ចិត្តនឹងការចោទប្រកាន់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយរៀបចំ ខ្លួនដើម្បីចូលបំភ្លឺ ប្រសិនបើតុលាការអញ្ជើញរូបគាត់ ។ គាត់បាន រៀបរាប់ថា «ការចោទប្រកាន់ពីបទប្រល័យពូជសាសន៍គឺជា រឿងត្រឹមត្រូវ ។ ពួកខ្ញុំរង់ចាំឲ្យវាកើតឡើង ។ ខ្ញុំមានរឿងដើម្បី និយាយប្រាប់តុលាការ ។ ខ្ញុំជឿថា អ្នកដទៃទៀតក៏មានរឿងជា ច្រើនដើម្បីនិយាយប្រាប់តុលាការដែរ ។ យើងចង់បានយុត្តិធម៌ ។

របបខ្មែរក្រហមបានប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ប្រជាជនកម្ពុជា ស្ទើរគ្រប់រូប ហើយការចោទប្រកាន់ពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ របស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមមិនមែនមានន័យថា ជនជាតិចាមរង គ្រោះជាងគេទេ ប៉ុន្តែជាការរកយុត្តិធម៌ទៅលើទង្វើដែលមេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហមប្រព្រឹត្តយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរមកលើជនជាតិភាគតិចក្នុងអំឡុង នៃការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ។

បើពិនិត្យមើលទៅលើការចង់ចូលរួមរបស់សហគមន៍ចាម នៅក្នុងដំណើរការតុលាការ អ្វីដែលសាលាក្តីខ្មែរក្រហមត្រូវធ្វើ គឺត្រូវធានាឲ្យបាននូវសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងការចូលរួមយ៉ាង ពេញលេញក្នុងដំណើរការដូចគ្នា ។ សំខាន់បំផុតដែរ សាលាក្តី ខ្មែរក្រហមត្រូវពន្លឿនសវនាការដើម្បីរកយុត្តិធម៌ជូនជនរងគ្រោះ ឲ្យបានទាន់ពេលវេលានិងប្រកបដោយអត្ថន័យខ្ពស់ ។ សូ ហ្វារីណា

ការឃោសនាសម្រាប់ការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម : ដីកាដោះស្រាយនៅក្នុង សំណុំរឿង០០២ មុនអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ក) សេចក្តីផ្តើម

នៅថ្ងៃទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានបញ្ជូនដីកាដោះស្រាយសម្រាប់សំណុំរឿងលេខ០០២ ដោយធ្វើការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទទាំងបួនពីបទទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងអំឡុងពេលដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងពេលខ្មែរក្រហម (ឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៧) ។ ជនជាប់ចោទទាំងបួនដែលជាប់ឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្ននៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៧ នេះគឺជាសមាជិករបស់គណៈកម្មការរដ្ឋប្បវេណីខ្មែរក្រហម ឬគណៈកម្មការកណ្តាលដែលនៅរស់រានមានជីវិត ។

ដីកាដោះស្រាយចាប់ផ្តើមធ្វើឡើងភ្លាមបន្ទាប់ពីសាលក្រមលើកទីមួយត្រូវបានប្រកាសដាក់ទោសប្រធានមន្ទីរស-២១ កាំង ហ្គេកអារ៉ា ហៅ ខុច ដោយសាលាក្តីខ្មែរក្រហមកាលពីថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ។ ដីកាដោះស្រាយបានផ្តល់សិទ្ធិអំណាចឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាចាប់ផ្តើមធ្វើការស៊ើបអង្កេតជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់នេះពីបទចោទប្រកាន់ទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ទ្រង់ទ្រាយធំសង្គ្រាម អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរំលោភបំពានក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៥៦ ។ រឿងក្តីនេះនឹងគ្របដណ្តប់ព្រឹត្តិការណ៍ច្រើនជាងរឿងក្តី ខុច ដែលមានតែទ្រង់ទ្រាយធំមួយចំនួនដែលប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរឃុំឃាំងស-២១ ឬកុកទួលស្នែង ។ ដោយសារតែលក្ខណៈធំធេងនៃទ្រង់ទ្រាយធំដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយខ្មែរក្រហម នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបអង្កេតកាលពីឆ្នាំ២០០៧ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្គាប់ឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតផ្តោតការស៊ើបអង្កេតលើទ្រង់ទ្រាយធំមួយចំនួននៅតាមតំបន់ជាក់លាក់មួយចំនួន ។ ទ្រឹស្តីដ៏មានឥទ្ធិពលនៃរឿងក្តីរបស់ជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់នេះគឺថាខ្មែរក្រហមបានប្រើប្រាស់ជនល្មើសដើម្បីអនុវត្តគម្រោងបដិវត្តន៍របស់ខ្លួន ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេត

នេះកាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ ដោយចេញដីកាដោះស្រាយចំនួន៧៧៧ទំព័រ ដែលនេះគឺជាប្រធានបទសម្រាប់អត្ថបទមួយនេះ ។ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបានសន្មតថានឹងចាប់ផ្តើមដំណើរការនៅខែមករា ឆ្នាំ២០១១ នេះ ។

២) ទ្រង់ទ្រាយធំដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់

វិធានផ្ទៃក្នុងរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមចែងថាបង្គោលភ័ស្តុតាងដើម្បីបញ្ជូនជនល្មើសមកជំនុំជម្រះគឺថា «ភ័ស្តុតាងដែលគ្រប់គ្រាន់ប្រឆាំងនឹងជនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់» ទាក់ទងនឹងទ្រង់ទ្រាយធំដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ។ សម្រាប់ការអនុវត្តបង្គោលភ័ស្តុតាងនេះត្រូវបានរក្សាទុកជា «ឆន្ទានុសិទ្ធិសេរី» របស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសម្រេចថាជនជាប់ចោទអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងអំឡុងពេលដែលនៅក្នុងយុត្តាធិការតាមសាច់រឿងរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមដែលស្ថិតនៅក្រោមការទទួលខុសត្រូវច្រើនទម្រង់ ។

ក) ទ្រង់ទ្រាយធំប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ

ទ្រង់ទ្រាយធំប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ គឺជាបទទ្រង់ទ្រាយធំសង្គ្រាមមួយប្រភេទដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបទទ្រង់ទ្រាយធំតាមច្បាប់អន្តរជាតិនៅពេលដែលទ្រង់ទ្រាយធំនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងបរិបទជាការវាយប្រហារជាប្រព័ន្ធ ឬជាទ្រង់ទ្រាយធំមកលើប្រជាជនស៊ីវិលដោយមានការទទួលបានដឹងពីការវាយប្រហារនោះ ។ អត្ថបទរបស់លក្ខន្តិកៈសាលាក្តីខ្មែរក្រហមផ្តល់និយមន័យឲ្យបទទ្រង់ទ្រាយធំនេះខុសពីនិយមន័យរបស់ច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិដោយរួមបញ្ចូលលក្ខខណ្ឌដែលថា ការវាយប្រហារនោះត្រូវតែធ្វើឡើងដោយ «មូលដ្ឋានជាតិ នយោបាយ ជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ ឬសាសនា...» ។ យោងតាមដីកាដោះស្រាយ ការវាយប្រហារសំដៅមកលើប្រជាជនស៊ីវិលរួមមាន ការកាប់សន្តិសុខដោយ «ការគ្រប់គ្រងជាលក្ខណៈផ្តាច់ការលើប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ដោយស្របទៅតាមគោលដៅរបស់ខ្មែរក្រហម ដើម្បីបង្កើត

បដិវត្តន៍សង្គមនិយមដ៏លឿនមួយនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានិងដើម្បីកម្ចាត់ខ្មាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅបក្ស ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអះអាងថាទម្រង់កម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិគឺជាការចោទប្រកាន់បន្ទាប់បន្សំមួយដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ៖ ការជម្លៀសប្រជាជនស៊ីវិលទូទាំងប្រទេសម្តងហើយម្តងទៀត ការបង្ខំឱ្យរស់នៅតាមសហករណ៍ក្រោមស្ថានភាពលំបាកជាទ្រង់ទ្រាយធំ ការប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មដោយបង្ខំ ការកម្ចាត់សមាសធាតុក្បត់ និងការបង្ខំឱ្យមានការរៀបការ ។ ដីកាដោះស្រាយកត់សម្គាល់ឃើញថា ៖ បើទោះបីជាការបង្កើតឡើងនូវគម្រោងមនោគមវិជ្ជាមួយមិនអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាសមាធាតុនៃបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិស្របច្បាប់ក៏ដោយ ក៏ការអនុវត្តគម្រោងដែលត្រូវបានអនុម័តដោយការប្រើប្រាស់ជនល្មើសឱ្យប្រព្រឹត្តទម្រង់កម្មតាមបញ្ជារបស់ខ្មែរក្រហមនេះឆ្លុះបញ្ចាំងពីលក្ខណៈនៃការវាយប្រហារជាប្រព័ន្ធ និងជាទ្រង់ទ្រាយធំ ។

ការអនុវត្តគម្រោងនេះបានទាមទារឱ្យមានការរៀបចំគម្រោងមជ្ឈឹមកម្រិតខ្ពស់ដែលមាន «លក្ខណៈផ្តាច់ការចាប់ពីថ្នាក់លើរហូតមកដល់ថ្នាក់ក្រោម...» ។ ដីកាដោះស្រាយអះអាងថា «ទ្រង់ទ្រាយធំនៃការវាយប្រហារត្រូវបានដឹងពុំដោយជនជាប់ចោទនិងជនដែលរស់នៅក្នុងប្រព្រឹត្តិកម្មផ្ទាល់ដោយសារតែការចេញបញ្ជាពីកម្មាភិបាលបក្សនិងបុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវការអនុវត្តគោលនយោបាយ ។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសម្រេចថាជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់នេះគួរតែត្រូវបានកាត់ទោសសម្រាប់បទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដូចតទៅ ៖ ការសម្លាប់បំផុតពូជ ឃាតកម្ម ការដាក់ឱ្យធ្វើជាទាសករ ការជម្លៀស ការឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ការរំលោភផ្លូវភេទ និងសកម្មភាពព្រៃផ្សៃផ្សេងៗទៀត ។ បទចោទប្រកាន់ពីអំពើឃាតកម្មនិងការសម្លាប់បំផុតពូជបណ្តាលមកពីការធ្វើបន្ទុកកម្មខ្លាំងរបស់ខ្មែរក្រហម (មកលើសមាជិកនៃបបមុន) និងការសម្លាប់ដែលប្រព្រឹត្តនៅ

តាមមន្ទីរសន្តិសុខនិងតាមទីតាំងសម្លាប់ផ្សេងៗ ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៧៧ ការសម្លាប់សមាជិករបស់សហគមន៍ជនជាតិវៀតណាមនិងចាម បានកើនដល់កម្រិតខ្ពស់ដែលមានលក្ខណៈស្មើនឹងការសម្លាប់បំផុតពូជដែរ ។ បន្ថែមលើនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបង្ហាញថាជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់នេះអាចនឹងត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទសម្លាប់បំផុតពូជសម្រាប់ចំនួនមនុស្សស្លាប់ដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ដែលបណ្តាលមកពីការជម្លៀសប្រជាជនជាទ្រង់ទ្រាយធំ និងដោយសារស្ថានភាពរស់នៅតាមមន្ទីរសន្តិសុខ ។ បទចោទប្រកាន់ពីការដាក់ឱ្យធ្វើជាទាសករ ការឃុំឃាំង និងការធ្វើទារុណកម្មក៏បណ្តាលមកពីអំពើហិង្សាដែលកើតមាននៅតាមកសិដ្ឋានការងារសហករណ៍ និងមន្ទីរសន្តិសុខដែលសមាជិកខ្មែរក្រហមបាន

ឆន ជា

អនុវត្ត «ការគ្រប់គ្រងផ្តាច់ការលើសិទ្ធិរបស់បុគ្គលទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ប្រជាជនដែលរស់នៅតាមទីកន្លែងទាំងអស់នោះ» ។ សកម្មភាពរំលោភបំពានលើសិទ្ធិសេរីភាពនៅតាមកសិដ្ឋានការងារនិងសហករណ៍ក៏ត្រូវបានចាត់ទុកជាការឃុំឃាំងដងដែរ ។ បទចោទប្រកាន់ពីការជម្លៀសក៏ពាក់ព័ន្ធនឹងជនជាតិវៀតណាមដែលត្រូវបានបង្ខំឱ្យចាកចេញពីប្រទេសកម្ពុជាក្រោយពេលដែលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់កាប់អំណាច ។

លើសពីនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានរកឃើញថាការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញផ្នែកនយោបាយ (មកលើបញ្ហាជន និងជនដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងរបបមុន) ផ្នែកសាសនា (មកលើសមាជិករបស់សហគមន៍ចាម និងអ្នកប្រកាន់ខ្ជាប់សាសនាព្រះពុទ្ធ) និងផ្នែកពូជសាសន៍ (មកលើប្រជាជនវៀតណាម) មានចំនួនស្មើនឹងការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរលើសិទ្ធិមូលដ្ឋានរបស់មនុស្សដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់អនុសញ្ញាអន្តរជាតិនិងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ។ បទចោទប្រកាន់លើការប្រព្រឹត្តអំពើព្រៃផ្សៃផ្សេងៗទៀតតាមរយៈការវាយប្រហារលើតម្លៃរបស់មនុស្សក្នុងបញ្ចូលការបង្កតម្លៃអារម្មណ៍ ទីកន្លែងរស់នៅ ការថែទាំសុខភាព និងអនាម័យក្នុងការរស់នៅដែលកើតមាននៅក្នុងអំឡុងពេលជម្លៀសប្រជាជន

ឲ្យទៅរស់នៅក្នុងស្ថានភាពដែលលំបាកនៅតាមសហគមន៍
កាណុង ។ បទចោទប្រកាន់ពីការរំលោភរដ្ឋប្បវេណីបណ្តាលមកពីការ
រៀបការដោយបង្ខំនិងបំណងស្នេហាទាំងបង្ខំដែលត្រូវបានចោទ
ប្រកាន់ថាជាអំពើព្រៃផ្សៃដែរ ។

ខ) ទក្រងកម្មសង្គ្រាម

ជាមួយគ្នានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក៏បានចោទ
ប្រកាន់ជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ
លើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ : ការសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា
ការធ្វើធុរកិច្ច ការប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗ ការបង្កឲ្យ
មានរបួសធ្ងន់ធ្ងរ ឬឈឺចាប់ខ្លាំងដូចជាឈឺរូបរាងកាយ និងសុខភាព
ដោយចេតនា និងការរើសអើង ឬការរុំខ្លួនជនស៊ីវិលដោយខុស
ច្បាប់ ។ ទង្វើជាច្រើននៅក្នុងបទចោទប្រកាន់
ពីទក្រងកម្មសង្គ្រាមនេះមានលក្ខណៈប្រហាក់
ប្រហែលគ្នានឹងសកម្មភាពដែលត្រូវបាន
ចោទប្រកាន់ថាជាទក្រងកម្មប្រឆាំងនឹង
មនុស្សជាតិដែរ ។ បទចោទប្រកាន់ពីទក្រងកម្ម
សង្គ្រាមក៏រួមបញ្ចូលទាំងទក្រងកម្មប្រព្រឹត្ត
ដោយកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជាមកលើប្រជាជន
រៀនណាមនិងការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិរបស់
ប្រជាជនដោយសារតែការរត់ភៀសខ្លួនចូល
ប្រទេសរៀនណាម ។

អៀន សារី

បទចោទប្រកាន់ពីទក្រងកម្មសង្គ្រាមក៏ផ្អែកលើការកើត
មាននូវជម្លោះប្រដាប់អាវុធរបស់ប្រទេស និងទំនាក់ទំនងរវាង
សកម្មភាពដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធច
សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអះអាងថា ភ្លាមៗក្រោយពេល
ដែលកងទ័ពរដោះខ្មែរក្រហមបានចូលមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ
ស្ថានភាពជម្លោះប្រដាប់អាវុធជាអន្តរជាតិបានកើតមានឡើង
រវាងប្រទេសកម្ពុជានិងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមរៀនណាម
បើទោះបីជាជម្លោះប្រដាប់អាវុធនេះមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់រហូត
មកដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ក៏ដោយ ។ ជម្លោះប្រដាប់អាវុធនេះ
បានបន្តរហូតដល់រៀនណាមបានវាយបែកទីក្រុងភ្នំពេញនៅថ្ងៃ
ទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ការចោទប្រកាន់ទាំងនេះឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យ

ឃើញពីការរកឃើញរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅក្នុងការ
វិនិច្ឆ័យទោស ខុច ថាជម្លោះនៅតាមព្រំដែន និងការវាយលុកចូល
ទឹកដីរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងរៀនណាមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ - ១៩៧៧
បានចាត់ទុកថាជាជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិ ។

គ) អំពើប្រល័យពូជសាសន៍

សំណួរដែលសួរថាតើខ្មែរក្រហមពិតជាបានប្រព្រឹត្តអំពើ
ប្រល័យពូជសាសន៍មែនដែរឬទេនោះបានក្លាយជាការពិភាក្សា
វែកញែកដ៏តានតឹងទាំងនៅក្នុងនិងក្រៅប្រទេសកម្ពុជា ។ ជាក់
ស្តែង ប្រទេសកម្ពុជាមានលក្ខណៈខុសប្លែកពីប្រទេសដែលត្រូវ
បានចាត់ទុកថាជាប្រទេសដែលទទួលរងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍
ក្រោយអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដំបូងបង្អស់បានកើតមានឡើង

រួចមកហើយ អំពើហិង្សាដែលប្រព្រឹត្តដោយ
ខ្មែរក្រហមមិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអំពើ
ប្រល័យពូជសាសន៍យោងតាមអនុសញ្ញា
អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ឆ្នាំ១៩៤៨
ឡើយ ។ នេះគឺដោយសារតែហេតុថាក្រុម
ជនដៃដល់ និងក្រុមជនរងគ្រោះមានសញ្ជាតិ
ជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ និងសាសនាដូចគ្នា ។
ដុយទៅវិញ ជនរងគ្រោះបានទទួលរងអំពើ
ប្រល័យពូជសាសន៍ដោយសារតែពួកគេជា
សមាជិករបស់ក្រុមនយោបាយ សង្គម និងក្រុមសេដ្ឋកិច្ចដែល
ប្រឆាំងនឹងគោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហម ។ បន្ទាប់ពីការ
វិភាគវែកញែក និងកិច្ចព្រមព្រៀងត្រូវបានសម្រេចធ្វើឡើងរួច
មក អ្នកចេញសេចក្តីព្រាងអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍
បានច្រានចោលការការពារលើក្រុមនយោបាយ ក្រុមសង្គម ក្រុម
សេដ្ឋកិច្ច និងក្រុមស្រដៀងគ្នាផ្សេងទៀត ។ បើទោះបីជាអំណះ
អំណាចយោងតាមទ្រឹស្តីបានចែងថា ការវាយប្រហារមកលើ
ក្រុមខាងលើនេះអាចចូលទៅក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជ
សាសន៍ក៏ដោយ ក៏សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអនុវត្តវិធីសាស្ត្រ
ស្របតាមអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ហើយធ្វើការ
ចោទប្រកាន់តែពីទក្រងកម្មដែលប្រព្រឹត្តមកលើក្រុមជនជាតិ
ភាគតិច ចាម និងរៀនណាមតែប៉ុណ្ណោះ ។

យោងតាមសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត គោលដៅបដិវត្តន៍របស់ខ្មែរក្រហម គឺដើម្បីបង្កើតជាសង្គមតែមួយដោយគ្មានការបែងចែករណ៍ ដោយលុបបំបាត់ភាពខុសគ្នានៃវប្បធម៌ វណ្ណៈ ពូជសាសន៍ សាសនា ជាតិ និងជាតិពន្ធុ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានកត់សម្គាល់ឯកសារនៅក្នុងភ័ស្តុតាងដែលអះអាងថាការលុបបំបាត់ចោល ឬការប្រព្រឹត្តិអំពើប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះមកលើក្រុមជនជាតិភាគតិចត្រូវបានសម្រេចជាស្ថាពរ ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបាននិរទេសសមាជិករបស់សហគមន៍ជនជាតិភាគតិចចាម និងតាបសង្កត់លើវប្បធម៌របស់ជនជាតិចាម ។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនេះត្រូវបានធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីការសម្លាប់ជនជាតិចាមជាទ្រង់ទ្រាយធំកាលពីដើមឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយបានបណ្តាលឲ្យប្រជាជនចាមប្រមាណ៣៦ ភាគរយ បានបាត់បង់ជីវិត យោងតាមរបាយការណ៍ប្រជាសាស្ត្រដែលត្រូវបានកត់ត្រាទុក ។ សម្រាប់ប្រជាជនវៀតណាមដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានកត់សម្គាល់ថាជាក្រុមជាតិពន្ធុ ក្រុមជាតិ ឬក្រុមពូជសាសន៍វិញត្រូវបានរងគ្រោះដោយសារការជម្លៀសដោយបង្ខំ ។ បន្ទាប់មកទៀត ខ្មែរក្រហមបានចេញសេចក្តីប្រកាសតាមរយៈទស្សនាវដ្តីទ្រង់បដិវត្តន៍ និងតាមរយៈវគ្គបណ្តុះបណ្តាលកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមថាឲ្យសម្លាប់សមាជិករបស់សហគមន៍វៀតណាមដែលនៅសេសសល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទាំងអស់ ។ បើទោះបីជាចំនួនជនរងគ្រោះមិនសូវគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបញ្ជាក់ថាការសម្លាប់នេះជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក៏ដោយ ក៏សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសម្រេចថាភ័ស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿងបានបង្ហាញឲ្យឃើញថា ចំនួនប្រជាជនដែលត្រូវបានសម្លាប់នោះគឺជាភ័ស្តុតាងដ៏ចម្បងមួយស្តីពីគោលបំណងរបស់ខ្មែរក្រហមក្នុងការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុមណាមួយទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក ។ ជាក់ស្តែង យោងតាមរបាយការណ៍អ្នកជំនាញផ្នែកប្រជាសាស្ត្រ ប្រជាជនវៀតណាមដែលនៅសេសសល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហមស្ទើរតែទាំងអស់ត្រូវបានសម្លាប់ចោល ។

ឃ) ទម្រង់កម្មក្នុងស្រុក

ដូចគ្នានឹងលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការកូនកាត់ផ្សេងៗ ជាច្រើនទៀត លក្ខន្តិកៈរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមអនុញ្ញាតឲ្យមានការកាត់ទោសពីបទទម្រង់កម្មក្នុងស្រុកស្របគ្នានឹងទម្រង់កម្មអន្តរជាតិផងដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ បទចោទប្រកាន់ពីទម្រង់កម្មក្នុងស្រុកនេះអាចនឹងធ្វើការកាត់ទោសយោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៤៩ ដែលក្រមនេះមិនត្រូវបានទុកជាមោឃៈដោយខ្មែរក្រហមបានឡើយ ។ នៅក្នុងរឿងក្តី ខូច សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបដិសេធមិនធ្វើបទចោទប្រកាន់នេះយោងតាមច្បាប់ក្នុងស្រុកដោយផ្អែកលើទ្រឹស្តីដែលថាទម្រង់កម្មនេះអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់យោងតាមលក្ខខណ្ឌរដ្ឋប្បវេណី ។ បណ្តឹងទទួរណ៍ចេញ

ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យមានបទចោទប្រកាន់បន្ថែម ហើយបូកបន្ថែមទម្រង់កម្មក្នុងស្រុកស្តីពីការធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ចូលទៅក្នុងដីកាដោះស្រាយរបស់រឿងក្តី ខូច ។ យ៉ាងណាមិញ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសេចក្តីសម្រេចមួយថា តើលក្ខន្តិកៈដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យលើកម្រិតទោស បានបញ្ឈប់ការកាត់ទោសពី

បទទម្រង់កម្មបែបនេះឬយ៉ាងណា ។ ដូច្នេះហើយបានជាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនអាចសម្រេចថា តើ ខូច មានទោស ឬមិនមានទោសពីបទទម្រង់កម្មក្នុងស្រុកនេះ ។ នៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទទាំងបួនពីបទមនុស្សឃាត ការធ្វើទារុណកម្ម និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើផ្នែកសាសនានិងទុកការកិច្ចឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចថា តើបទចោទប្រកាន់ខាងលើនេះត្រឹមត្រូវឬក៏យ៉ាងណា ។

ង) ទ្រឹស្តីស្តីពីការទទួលខុសត្រូវ

ដីកាដោះស្រាយចែងថា ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់កម្រិតទាំងអស់ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់របស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមគឺជាផ្នែករបស់ច្បាប់អន្តរជាតិក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម

រួមមានទ្រឹស្តីការប្រព្រឹត្តទុក្ខកម្មរួមផងដែរ ។ ជាក់ស្តែង ទម្រង់
 បែបបទរបស់ទ្រឹស្តីស្តីពីការប្រព្រឹត្តទុក្ខកម្មបានព្រាងចេញ
 ជាដីកាដោះស្រាយនេះឡើង ។ យោងតាមសហចៅក្រមស៊ើប
 អង្កេត គោលដៅរួមនៃទស្សនវិស័យដឹកនាំរបស់ខ្មែរក្រហមគឺ
 ដើម្បីនាំមកនូវ «បដិវត្តន៍សង្គមនិយមដ៏ល្បឿន» មួយនៅក្នុង
 ប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈវិធានការ «មហាលោតដោះ» និងការពារ
 បក្សប្រឆាំងនឹងខ្មាំងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅបក្សក្របមធ្យោបាយ
 ទាំងអស់» ។ ដូចដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ
 ជនជាប់ចោទនិងជនដទៃទៀតបានអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួនដើម្បី
 សម្រេចគោលដៅរួមនេះតាមរយៈការធ្វើសកម្មភាពនិងទុក្ខកម្ម
 ធ្ងន់ធ្ងរ ។ បន្ថែមលើនេះ ដីកាដោះស្រាយធ្វើការចោទប្រកាន់
 ជនជាប់ចោទពីការរៀបចំកម្រោងការញុះញង់ ការទប់ស្កាត់ និង
 ជំរុញឲ្យមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ទុក្ខកម្ម
 កម្មសង្គ្រាម និងទុក្ខកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្ស
 ជាតិ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ជនជាប់ចោទ នួន ជា,
 អៀង សារី និង ខៀវ សំផន ត្រូវបានចោទ
 ប្រកាន់ពីការមានទំនួលខុសត្រូវខ្ពស់សម្រាប់
 ទុក្ខកម្មទាំងនេះអស់ ។ យ៉ាងណាមិញ
 សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសម្រេចថា
 អៀង ធីរិទ្ធ មិនមានអំណាចគ្រប់គ្រងលើ
 ជនដែលរស់នៅក្នុងទុក្ខកម្មទាំងអស់

ខៀវ សំផន

នោះដែលនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវសម្រាប់ទុក្ខកម្មនោះក្នុងនាម
 ជាថ្នាក់ដឹកនាំម្នាក់នោះទេ ដោយសារតែមានភស្តុតាងមិនគ្រប់
 គ្រាន់ ។

៣) សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

វាក្មេងអ្វីក្នុងទម្រង់នេះដែលជាជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់នេះ
 គឺជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់របស់ខ្មែរក្រហមដែលមានការទទួលខុសត្រូវ
 លើការបង្កើតជាកម្រោងបដិវត្តន៍ដែលនាំមកនូវសេចក្តីវិនាស
 អន្តរាយដ៏ធំធេង ។ សំណុំរឿង០០២នឹងសម្រេចឲ្យបានថា តើ
 ជនជាប់ចោទទាំងនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះបទទុក្ខកម្មអ្វីខ្លះដែល
 បានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងការអនុវត្តកម្រោងបដិវត្តន៍ទាំងប្រទេស
 កម្ពុជា ដោយសារតែកម្មភាពបាលខ្មែរក្រហមថ្នាក់កណ្តាលមិនមាន

ការប្រុងប្រយ័ត្ននៅក្នុងការអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។ រហូត
 មកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ ជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់នេះបានប្រកាស
 មិនទទួលស្គាល់ការចូលរួមពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងបទល្មើសដែលអ្នកនៅ
 ក្រោមបង្គាប់បានប្រព្រឹត្តឡើយ ហើយបានទុកការទទួលខុសត្រូវ
 ពីបទទុក្ខកម្មទាំងនេះលើអ្នកស្មោះស្ម័គ្រនឹងបក្សដែលបានស្លាប់ទៅ
 ហើយនោះ ជាពិសេសគឺ ប៉ុល ពត ជាដើម ។

ដោយសារតែដីកាដោះស្រាយសម្រាប់សំណុំរឿង
 ០០២ត្រូវបានចេញប្រកាសហើយនោះ សហចៅក្រមស៊ើប
 អង្កេតអាចប្តូរទៅផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើសំណុំរឿងលេខ
 ០០៣ និង០០៤វិញម្តង ដែលនឹងរួមបញ្ចូលជនជាប់ចោទ
 ថ្នាក់ក្រោមចំនួនប្រាំនាក់ទៀត ។ អត្តសញ្ញាណរបស់ជនជាប់ចោទ
 ទាំងប្រាំនាក់នេះមិនទាន់ត្រូវបានបញ្ជាក់ឲ្យដឹងនៅឡើយទេ ប៉ុន្តែ

លទ្ធភាពនៃការចោទប្រកាន់បន្ថែមទៀតត្រូវ
 បានរារាំងដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន
 ដែលចង់ឲ្យសាលាក្តីខ្មែរក្រហមបញ្ចប់ត្រឹម
 សំណុំរឿង០០២នេះ ហើយបិទដំណើរការ
 កាត់ទោសទៅទៀត ។ ជាក់ស្តែង សេចក្តី
 សម្រេចក្នុងការកាត់ទោសរឿងក្តីបន្ថែម
 ទៀតនេះបានធ្វើឲ្យមានការបែកបាក់គ្នានៅ
 ក្នុងតុលាការកូនកាត់នេះ ដោយសហព្រះរាជ
 អាជ្ញាជាតិនិងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ

បានប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះ ចំណែកឯខាងក្រុមអន្តរជាតិ
 វិញគាំទ្រសេចក្តីសម្រេចនេះ ។

បញ្ហានេះបានទាមទារឲ្យមានសេចក្តីសម្រេចចេញពីអង្គ
 បុរេជំនុំជម្រះដើម្បីជំរុញឲ្យមានការកាត់ទោសរឿងក្តីពីរនេះ
 បន្ថែមទៀត ។ បើទោះបីជារឿងក្តីរបស់ ខុប បានដំណើរការយ៉ាង
 រលូនក៏ដោយ ក៏សំណុំរឿង០០២នេះនឹងបណ្តាលឲ្យសាលាក្តី
 ខ្មែរក្រហមប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាថ្មីៗជាច្រើនទៀតដោយសារតែ
 ភាពស្មុគស្មាញរបស់រឿងក្តីនេះនិងដោយសារតែមានដើមបណ្តឹង
 រដ្ឋប្បវេណីរាប់ពាន់នាក់បានចូលរួមដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។

វ៉ែន ថាន់ស្កាក់

និព្វានចងចាំ

(ភគបថ)

ខ្ញុំខឹងនឹងក្លាយខ្លាំងណាស់ រួចហើយម្នាលសាច់វាកុំឲ្យ ធ្វើដូច្នោះទៀត ។ គិតទៅក្មេងអាយុ៦ឆ្នាំចេះរកពាក្យភូតកុហក និងល្បិចដើម្បីដោះសាយករួចខ្លួននេះក៏ព្រោះតែវាអត់មាន អាហារហូប ។

ស្រ្តីកំណាច

គ្រួសារខ្ញុំធ្វើការណាស់ ព្រោះខ្លាចអ្នកស្រុករាយការណ៍ ទៅអង្គការថ្នាក់លើ ហើយយកទៅសម្លាប់ ជាពិសេសម៉ាកខ្ញុំព្រោះ កាត់ធ្លាប់ជាកូនអ្នកចម្ការ កាត់ធ្លាប់ធ្វើការឈរលំបាក ។ ថ្ងៃមួយ បងស្រីខ្ញុំទៅស្នូរស្រូវបានទាស់សម្តីជាមួយនឹងអ្នកស្រុកក្នុងភូមិ នោះឈ្មោះ មីតាំ ជាស្រ្តីកាចនិងឆ្លាសណាស់ ហើយចេះតែរករឿង និងបង្កជម្លោះជាមួយបងស្រីខ្ញុំជាហូរហែច្រើនលើកច្រើនដង

ហើយដោយសារបងស្រីខ្ញុំទ្រាំពុំបាន កាត់ក៏ប្រកែកគាត់នឹងវា ។ ម្តាយខ្ញុំព្រួយ បានម្តាយខ្លាំងណាស់ចំពោះរឿងបងស្រី ។ នៅពេល នោះឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមមានផែនការថ្មី ដោយយកអ្នកណា ដែលគេគិតថាជាខ្លាំងអង្គការ ឬដឹងថាមានខ្សែស្រឡាយជាយួន អ្នករាជការ ឬអ្នកជំនួញទៅសម្លាប់ចោល ។ ក្នុងឆ្នាំដែលនោះ ថៃថា នឹងជៀប និងកូនកូចៗទាំងបីរបស់កាត់ត្រូវក្រុម មីតាំ

រាយការណ៍ឲ្យអង្គការយកគ្រួសារកាត់ទៅសម្លាប់ចោលទាំងអស់ ព្រោះពេលព្រលប់ថ្ងៃនោះ ឈ្មួញបានបើកកាណូតមកដឹកគ្រួសារ បងខ្ញុំចេញទៅដោយកុហកថា កាត់និងគ្រួសារត្រូវប្តូរទីលំនៅថ្មី ។ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក ខ្ញុំមិនដែលបានជួបមុខបងខ្ញុំ ឬពួកដំណឹង ពីគ្រួសារកាត់ឡើយ ។ អ្វីដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំខ្លាចដង្ហកូនចិត្តនោះក៏ ក្លាយ កូចៗរបស់ខ្ញុំទាំងបីនាក់ដែលមិនមានកំហុស និងមិនទាន់យល់អ្វី ទាំងអស់ត្រូវកាត់ឈ្មួញយកទៅសម្លាប់ចោលទៀត ហើយតើពេល នោះបងខ្ញុំតក់ស្លុតយ៉ាងណាពេលឃើញឈ្មួញវាយសម្លាប់កូន របស់កាត់មុននៅចំពោះមុខកាត់ ។

អាហារពិសេស

ឥឡូវនេះគ្រួសារខ្ញុំសល់មនុស្សតែប្រាំបីនាក់ប៉ុណ្ណោះ ដែលពីមុនមានសមាជិក១៤នាក់ពេលចេញពីផ្ទះ កុងស៊ីន មកក៏ ប៉ា ម៉ាក ថៃស្រី បងម៉ុ បងពៅ រូបខ្ញុំ និងប្អូនខ្ញុំអាញ និងបង ដឹងដូចម្តេច រិត ។ ថៃស្រី និង បងរិត ជាមនុស្សពេញវ័យ ម៉្លោះ ហើយត្រូវគេបំបែកឲ្យទៅកងចល័តនៅស្រុកផ្សេងៗ ពេលយប់ មួយនោះមិនដឹងជាប៉ាបានឆ្លាពីណាមកទេឲ្យខ្ញុំយកទៅច្រកការុន ហើយបោះទៅក្នុងទឹកស្ទឹង រួចឲ្យខ្ញុំនៅដាំបារហូតដល់វាល្អក៏ទឹក ឆាប់ទើបយកមកឲ្យកាត់វិញ ។ ប៉ាយកន្លានោះទៅព្រលះយក សាច់ធ្វើម្ហូប ហើយពេលនោះដោយសារសេចក្តីស្រែកយួនខ្លាំង ពេកយើងហូបគ្មានសល់អ្វីឡើយ ។ យើងហូបឆ្អែតតែមួយពេល ប៉ុណ្ណោះ ក្រោយមក ខ្ញុំដើរទៅមើលក្នុងថ្នកក្របីចាប់កូនស្ទើនយក មកស្ងោរហូបសូម្បីតែអំបិលក៏គ្មានបង់ដែរ ។ ថ្ងៃមួយនោះមាន ក្មេងម្នាក់អាយុស្របាលនឹងខ្ញុំវាចាប់ឈ្មើមួយដែលទើបនឹងជ្រុះ ចេញពីក្របី (ព្រោះឈ្មើនោះទាមក្របីយូរហើយ) ហើយខ្លួន របស់វាឡើងប៉ោងប៉ែកដែលយកទៅបោះចូលក្នុងកុកក្រើងដុះលាន់ សូរភូស បន្ទាប់មកវាយកមកទាំងពាក្យស៊ីយ៉ាងឆ្ងាញ់ធ្វើឲ្យក្មេងដែល ឈរមើលវាស្រឡាំងកាំងគ្រប់គ្នា ។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានមនុស្សស្លាប់បន្តបន្ទាប់រហូតឡើង ស្លាប់ក្នុងភូមិដោយសារការអត់ឃ្នាន ។ ខ្ញុំឃើញតែមនុស្សសែង

ខ្មោចចេញក្រៅភូមិយកទៅកប់នៅទីទួលខាងក្រោយ ហើយសាកសពភាគច្រើនត្រូវគេដឹកកប់រក្សាប៉ុណ្ណោះព្រោះអ្នកសែងខ្មោចនោះក៏គ្មានកម្លាំងកំហែងដើម្បីដឹកដីដែរ ។ ជួនកាលពេលព្រឹកឡើង យើងឃើញឆ្កែចងកាយយកសកសពហែកស៊ីក៏មានដែរ ។

ឈ្មួញយកពុកទៅទុកនៅទួលភ្នំ

ខ្ញុំមានវិប្បដិសារីចំពោះកំហុសដែលខ្ញុំធ្វើមិនត្រូវចំពោះប៉ា ។ ថ្ងៃមួយ ខ្ញុំ និងប្អូនខ្ញុំ អាញ យកមុននីឡូធ្វើជាមង្គុសកូនត្រី និងកំពិសនៅខាងក្រោយភូមិដើម្បីយកមកស្លុបបន្ថែមលើរបបដែលចុងភៅចែកឲ្យ ។ នៅពេលនោះ យើងទាំងអស់គ្នាមានការពិបាកក្នុងការស្វែងរកម្ហូបណាស់ ព្រោះមនុស្សម្នាក់ៗអត់ឃ្នានហើយខិតខំដើរស្វែងរកអាហារគ្រប់គ្នាដែរ ។ ពីរនាក់បងប្អូនខ្ញុំខំប្រឹងអូសមង្គុសខ្លួនស្តុកកំព្រីង ពេលនោះខ្ញុំមើលមុខប្អូនខ្ញុំ អាញ ដែលត្រូវទឹកយូរទៅខ្លួនវាឡើងស្វាងរកឈាមគ្មាន ហើយទម្រង់មុខរបស់វាស្រដៀងទៅនឹងក្បាលខ្មោចដូច្នោះដែរ ខ្ញុំស្តុកក្នុងចិត្តខ្លាំងណាស់ព្រោះអាណិតប្អូន ។ ចៃដន្យណ្ណ មានកង្កែបមួយកូយ៉ាងធំចូលក្នុងមង្គុសយើង ខ្ញុំលើកមង្គុសឡើងដុតពីទឹករួចក្តោបយកឡើងលើគោក បន្ទាប់មកយើងប្រញាប់ប្រញាល់យកវាមកឲ្យប៉ាម៉ាក់ចាត់ចែងស្ទើរ ខ្ញុំ និង អាញ សុំយកស្បែកកង្កែបម្នាក់មួយទៅដាក់ហាលថ្ងៃដើម្បីទុកហូបទៀត ។ ស្បែកឡើង ពេលខ្ញុំត្រឡប់មកពីកងកុមារវិញ ឃើញបាត់ស្បែកកង្កែបមួយ ចំណែកប៉ាប្រាប់ថាគាត់យកពិសាអស់ហើយ ពេលនោះខ្ញុំខឹងនឹងប៉ាជាខ្លាំង រួចហើយរអ៊ូរទាំងហួតធ្វើឲ្យប៉ាម្នាក់មេរត់ដេញវាយខ្ញុំ ។ បន្ទាប់មក ប៉ាបានរអិលជើងដួលដ្កាប់មុខទៅនឹងដីធ្វើឲ្យគាត់ឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ។ នៅក្នុងឆ្នាំដែលនោះ ខ្ញុំលែងបានជួបមុខប៉ារហួត ព្រោះពេលល្ងាចមួយនោះ ប្រធានក្រុមបានមកប្រាប់ឲ្យប៉ារៀបចំខ្លួនដើម្បីទៅដាំដំឡូង ។ ខ្ញុំឃើញផ្ទាល់ភ្នែក នៅពេលនោះប៉ាបានពាក់មួកស៊ីក្លាត លឺចាប់កាប់មួយ និងស្តាយបង្កើតខោអាវ រួចដើរចេញទៅបាត់ ។ ក្រោយមក ក្មេងៗក្នុងភូមិវាចំអកឲ្យខ្ញុំថា «ឪឡែងគេយកទៅដាំដំឡូងនៅទួលភ្នំ» ព្រោះទួលភ្នំជាកន្លែងដែលខ្មែរក្រហមយកមនុស្សទៅសម្លាប់ ហើយក៏ជាកន្លែងដែលឈ្មួញយកបងខ្ញុំ និងក្លាយខ្ញុំទាំងបីនាក់ទៅសម្លាប់នៅទីនោះដែរ ។

ព្រលឹងវិលវល់

បងប្អូនខ្ញុំទាំងអស់បានក្លាយទៅជាក្មេងកំព្រាឪពុកចាស់តាំងពីពេលនោះមក ។ ពេលនោះ នៅក្នុងភូមិខ្ញុំលែងឃើញមនុស្សប្រុសជម្លៀសមកពីទីក្រុងទៀតហើយ ព្រោះខ្លះបានស្លាប់ដោយអត់បាយ និងខ្លះទៀតត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ចោលអស់ ។ គ្រួសារខ្ញុំនៅសល់តែគ្នា៦ នាក់ប៉ុណ្ណោះក្នុងចំណោម១៤ នាក់ពេលដែលចេញមកពីភ្នំពេញ ។ ចំណែកបងដីដូនមួយ បងវិតត្រូវកងទ័ពខ្មែរក្រហមចាប់បានយកទៅសម្លាប់ចោល ព្រោះគាត់

គ្រួសាររបស់ ថៃ ចំនុំទូ

រត់គេចចេញពីកងចល័តក្នុងគោលបំណងភៀសខ្លួនទៅទល់ដែនដើម្បីគេចចេញពីការអត់ឃ្នាន និងការងារធ្ងន់ធ្ងរ ។ បងវិត បានមកពន្យល់សប្តិម៉ាក់ ឲ្យម៉ាក់ទៅជួយគាត់ផង ព្រោះគាត់ត្រូវគេអារសាច់ វះពោះឈឺដូរខ្លាំងណាស់ ។ ក្រោយមក យើងមិនដែលបានទទួលដំណឹងពីគាត់ទេ ។ ក្នុងឆ្នាំនោះ ដីវិតរបស់យើងខ្មោចដូរខ្លាំងណាស់ ម្នាក់ៗខំត្រងរស់យ៉ាងរ៉េទេនាជាទីបំផុត ។ ម៉ាក់ប្រាប់ខ្ញុំឲ្យដើរចេះស្មៅពុកមាត់បង្កនឹងយកមកស្មៅហូបដោយ

សូម្បីតែអំបិលក៏គ្មានបង់ក្នុងសម្លដែរ ។ ម៉ាកដឹងពីការរស់នៅស្រុក ចម្ការនិងចេះស្និទ្ធស្នាលណាស់ព្រោះគាត់ជាកូនកសិករធ្លាប់រស់នៅ ចម្ការ ដូច្នោះគាត់អាចទ្រាំទ្រការអត់ឃ្នាននិងការងារលំបាកបាន ច្រើន ។ ដួងកាលក្រោយពេលធ្វើការងារចប់ ម៉ាកបាននាំទៅកោះ ស្រែនៃយកមកលើឲ្យស្រួយ ហើយបុកឲ្យម្តងទៀតហូបគ្រាន់បានឆ្អែក មួយពេល ។ ចំណែកបឋមរបស់ចុងភៅវិញរកគ្រាប់អង្ករមិន ឃើញទេ ព្រោះក្នុងមួយខ្លះឆ្នោតគេដាក់អង្ករតែប៉ុន្តែទឹកដោះគោ

ដើររកកលនឹងលង់ ស្រាប់តែពេលនោះមានបាច់ត្រកូនមួយយ៉ាង ធំអណ្តែតមក ខ្ញុំស្រវាចាប់គោន ហើយបណ្តែតខ្លួនមកដល់ក្រើយ ម្ខាង ។ ចាប់តាំងពីពេលខ្ញុំយល់សប្តិមក ក្រុមចុងភៅបានចាត់តាំង មនុស្សទៅដឹកត្រកូនពីស្រែក្រោមមកស្នូតអ្នកនៅក្នុងភូមិហូបជា រៀងរាល់ថ្ងៃ ។ នៅទីនោះចុងភៅបេះយកតែខាងចុងខ្លីៗប៉ុណ្ណោះ ចំណែកខាងកលរឹង និងមានបូស គេបោះចោល ។ ខ្ញុំក៏ទៅរើស យកមកឲ្យម៉ាកគាត់ជាកង់តូចៗ រួចហើយស្វែរទុកលាយជាមួយ នឹងបឋមហូប ។ ក្នុងឆ្នាំនោះ ខ្ញុំនិងបងប្អូនហូបតែកល់ត្រកូនប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែអាចរស់ជីវិតរហូតដល់រដូវប្រូតកាត់ស្រូវវិញ ។

ខែឆ្នើកកើតទុក្ខ

រំពុកពីក្មេងៗ កូនអ្នកស្រុកស្តាប់ខ្ញុំ និងរង់ចាំឱកាសធ្វើបាប ខ្ញុំ ពេលខ្ញុំបាក់កម្លាំងដោយសារអត់អាហារ ។ នៅយប់ខែភ្លឺមួយ ខ្ញុំដេកមិនលក់សោះហាក់ដូចជាមានអ្វីមកប្រាប់ឲ្យខ្ញុំចុះក្រោមដុះ ហើយដើរសំដៅទៅមាត់ស្ទឹងនៅខាងមុខដុះ ។ ពេលនោះខ្ញុំគ្មាន អារម្មណ៍ភ័យខ្លាចទេ ខ្ញុំក៏អង្គុយលើបូសដើមអម្ពិលជួរដែលដុះ លយទៅមាត់ស្ទឹងដើម្បីសម្លឹងមើលទឹកស្ទឹងដែលចាំងជ្រាតដោយ សារពន្លឺព្រះខែ ។ នៅពេលនោះ ស្រាប់តែខ្ញុំពួសឡើងក្មេងប្រុស ម្នាក់ស្រែកសួរពីខាងក្រោមដុះថា «អាត្ម! នៅទេឲ្យវាចុះដីមក» ។ ខ្ញុំក្រឡេកទៅឃើញអាម្នាក់ដែលស្រែកសួរនោះឡើងលើកាំដំណើរ ទៅរកម្តាយខ្ញុំ ចំណែកខាងក្រោមដុះមានក្មេងពីរបីនាក់ទៀតពួន នៅតាមជើងសសរ ។ ពួងចុះ ម្តាយខ្ញុំក៏ប្រាប់វាថា «វាចេញទៅ ក្រៅបាត់ហើយ» ។ យប់នោះ ខ្ញុំនៅឆ្ងល់ថាពេលនោះខែភ្លឺច្បាស់ ហេតុអ្វីវាមើលមិនឃើញខ្ញុំអង្គុយនៅនឹងកល់អម្ពិលចម្ងាយ ប្រមាណតែ២០ម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះពីមុខដុះ ។ ក្រោយមក មានក្មេង ម្នាក់មកចំអកឲ្យខ្ញុំ ថាខ្ញុំ «អាត្ម! អ្នកហែលហើយ កុំអីថ្ងៃមុនអ្នក ទៅដាំដំឡូងនៅទួលភ្នំជាមួយទីអ្នកមិនខាន» ។ ក្រោយមក ពេលខ្ញុំចេញទៅវាលស្រែខាងក្រោយដុះ ស្រាប់តែមានក្មេង ម្នាក់ចេះតែដើរតាមខ្ញុំពីក្រោយ ខ្ញុំនឹកក្នុងចិត្តថាវាមុខជាមាន បំណងអ្វីមិនល្អមកលើខ្ញុំហើយ ។ ខ្ញុំដើររលឹក ឆាកក្រោយ បណ្តើរខ្លាចក្រែងវាលបរវាយខ្ញុំពីក្រោយ ហើយពេលខ្ញុំដើរភ្លេច ខ្លួនមួយភ្លែតស្រាប់តែនៅក្បាលខ្ញុំផ្នែកខាងក្រោយពួសរដស ខ្ញុំឆាកក្រោយយកដៃស្តាប់ក្បាលដឹងថា វាយកចម្លាមបាញ់ក្បាល

ប៉ុណ្ណោះសម្រាប់មនុស្ស៣៥នាក់ ។ ដូច្នោះ អ្នកដែលអត់ឃ្នានខ្លាំង ត្រូវដើរចេះស្និទ្ធស្នាលស្នាមស្នាមមកហូបបន្ថែមទៀត ។ តាំងពីតូចមកខ្ញុំដូចជាមានគ្រូបាឡាយតាមថែរក្សាខ្ញុំ ព្រោះរាល់ពេលដែលមានរឿងគ្រោះថ្នាក់កើតឡើង ខ្ញុំតែងយល់ សប្តិឃើញមុនជានិច្ច ។ នៅពេលយប់មួយនោះ ពេលដេកលក់ ខ្ញុំ បានយល់សប្តិឃើញថាបានហែលកាត់ស្ទឹងស្មៅដែលស្ថិតនៅ ចំពីមុខដុះខ្ញុំ ប៉ុន្តែនៅពេលខ្ញុំហែលដល់ពាក់កណ្តាលស្ទឹងក៏ទន់ដៃ

ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំទប់ស្ការភ័យចរត់ដេញវាពីក្រោយ ប៉ុន្តែខ្ញុំដេញវាពុំទាន់ទេ ព្រោះខ្ញុំមិនមានកម្លាំង ។ ពេលនោះ ក្បាលខ្ញុំឆ្អឹងហើម និងឈឺ ចាប់ដោយសារត្រូវនឹងគ្រាប់ដីល្អិត ។

ជីវិតខ្ញុំពេលនោះកាន់តែលំបាក ព្រោះប្រធានកងបាន បំបែកខ្ញុំចេញពីម្តាយទូទៅរស់នៅជាមួយកងកុមារ ។ ពេលខ្ញុំ មកដល់ដំបូង ក្មេងៗអ្នកស្រុកមិនហ៊ានតស៊ូជាមួយខ្ញុំទេ ឥឡូវនេះ ក្រុមវាធ្វើបាបខ្ញុំស្ទើររាល់ព្រឹក ដោយចាប់ខ្ញុំសែន រួចបោះទៅក្នុង ទឹកស្រះធ្វើឲ្យខ្ញុំរងការព្រួយកំពេលខែរង ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំមិនហ៊ានតប តនឹងវាទេ ព្រោះខ្លួនធ្វើបាបកាន់តែខ្លាំង ។ ថ្ងៃមួយ ពេលរដូវ ស្រូវដាក់គ្រាប់ ប្រធានកងឲ្យខ្ញុំដើរតាមភ្នំស្រែមើលចាប់កុំឲ្យស៊ី ស្រូវដោយសារតែសេចក្តីស្រែកយានខ្ញុំយកដៃចូតស្រូវដែលទើប នឹងដាក់ទឹកដោះប្រមាណដប់គ្រាប់ស្រាប់តែក្មេងអ្នកមូលដ្ឋាន ឃើញក៏ទៅប្រាប់ឈ្មួញមកចាប់ខ្ញុំចងស្លាបសេក រួចវាយទាត់ ធ្លាក់រហូតដួលក្តាប់មុខ ទើបយកខ្ញុំទៅដាក់យុំក្នុងវត្តក្រសាររង់ចាំ ដល់ពេលយប់នឹងយកខ្ញុំទៅសម្លាប់ ។ ប៉ុន្តែសំណាងល្អ ពេលឈ្មួញ កំពុងបណ្តើរខ្ញុំ ស្រាប់តែពូម្នាក់ឈ្មោះ ឌុត ឃើញ ខ្ញុំ ហើយ កាត់ក៏ទៅនិយាយជាមួយនឹងឈ្មួញសុំយកខ្ញុំទៅជួយរែកទឹក ក្រោយបន្ថែមប្រាប់ដុតដុតចុងភៅ ទើបខ្ញុំបានរួចរស់ជីវិតចាប់ ពីពេលនោះមក ។

ទឹកភ្នែកខ្មែរជ្រាំង

ពេលរដូវវស្សាបន្តិកនឹងដុតទៅ ប្រធានកងវិបល្លាសបញ្ជូន ខ្ញុំមកឲ្យរែកទឹកចាក់ខ្ទះដាំឲ្យពួកអ្នកភូមិហូប ។ ខ្ញុំត្រូវរែកទឹកឆ្អឹង ច្រាំងពីស្ទឹងមកចាក់ខ្ទះ និងពាងមួយថ្ងៃៗ រាប់រយដើរដែលពេល នោះខ្ញុំមានវ័យ ១៤ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ដែលជាវ័យត្រូវចូលសាលា រៀន ។ ប៉ុន្តែទោះបីខ្ញុំធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងររបបនោះក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំហាក់ មានសំណាងជាងអ្នកភូមិដទៃដែរព្រោះខ្ញុំបានហូបឆ្កែត ។

ក្រោយមក នៅខែច្រាំង ពូសាម ប្រធានកងបានបន្ថែម ការងារឲ្យខ្ញុំជួយរែកទឹកភ្នែកយកទៅចាក់ខ្ទះរម្ងាស់ស្ករដែលធ្វើឲ្យ ខ្ញុំកាន់តែមានឱកាសល្អ និងមានកម្លាំងខ្លាំង ដោយសារមាន ជាតិស្ករក្នុងខ្លួនដែលកន្លងមកខ្ញុំពុំដែលបានស្គាល់សោះឡើយ ។ ថ្ងៃ មួយ ខ្ញុំរែកស្ករកាត់វត្តក៏ជួបនឹងចៃស្រីដែលមានដំបៅដើរត្រូវ ប្រធានភូមិបញ្ជូនមកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យស្ថិតនៅក្នុងបរិវេណ

វត្ត ហើយខ្ញុំក៏លួចឲ្យកាត់ដឹកខ្ទះដើម្បីឲ្យកាត់មានកម្លាំងកំហែង ឡើងវិញ ។ តាមពិតទៅពេលនោះ ពូសាម ដឹងពីរឿងនោះដែរ ប៉ុន្តែដោយសារកាត់ជាមនុស្សមានចិត្តធម៌ក៏ចេះតែធ្មេចភ្នែកធ្វើ មិនដឹងមិនឮទេ ។

រាល់ថ្ងៃ ក្រៅពីរែកទឹកចាក់ខ្ទះចុងភៅនិងរែកទឹកភ្នែកដង ខ្ញុំក៏ជួយរែកទឹកដាក់ដុះ ពូសាម ដែរ ព្រោះខ្ញុំនៅជាមួយនឹងកាត់ ។ យប់មួយពេលខ្ញុំដេករៀបលក់ទៅហើយ ស្រាប់តែឮ ពូសាម និយាយប្រាប់ប្រពន្ធកាត់ថា បងអាណិត អាម៉ុ (បងខ្ញុំ) ណាស់ ព្រោះកាលពីថ្ងៃមុនត្រូវកងឈ្មួញវាយដំធ្វើបាប និងប្រមូលយក ទៅសម្លាប់ចោល ដោយចោទវាថាឈ្មួញគ្រាប់កនៅពេលយប់ ហើយបងក៏ទៅជួយនិយាយសុំលើកទោសឲ្យវាដែរ កុំអីឈ្មួញយក ទៅសម្លាប់បាត់ហើយ ។ ពេលនោះ ប្រពន្ធ ពូសាម លាន់មាត់ថា «អើ! បងជួយ អាម៉ុ ផងទៅ» ។ ខ្ញុំគិតក្នុងចិត្តថា ពូសាម និងប្រពន្ធ កាត់យកចិត្តទុកដាក់ និងអាណិតអាសូរបងប្អូនខ្ញុំ ដូច្នោះខ្ញុំបានរស់ នៅជាមួយកាត់ទៅទៀត ។

ខ្ញុំមានកំហុសអ្វី?

ខ្ញុំបានហូបឆ្កែតតែមួយរយៈពេលប៉ុណ្ណោះ ស្រាប់តែថ្ងៃ មួយ ពូសាម មកប្រាប់ខ្ញុំឲ្យទៅនៅជាមួយម្តាយវិញចុះ ធ្វើខ្ញុំស្ងួត ចិត្ត ហើយភ័យខ្លួន ដោយមិនដឹងថាតើខ្ញុំធ្វើអ្វីខុសបានជាគាត់មិនឲ្យ ខ្ញុំនៅតទៅទៀត ។ ពូសាម បានយក អាដា (វាធ្លាប់វាយជាមួយ ខ្ញុំកាលពីមកដល់ស្មោងដំបូង ហើយខ្ញុំវាយសន្តិភាពវាវហូតយំ) មកនៅនិងធ្វើការជំនួសខ្ញុំវិញ ។ ខ្ញុំពុំដឹងពីមូលហេតុអ្វីបានជា ពូសាម ដេញខ្ញុំចេញទេ ។ ជីវិតខ្ញុំត្រូវលំបាក និងជួបឧបសគ្គថ្មី ទៀតជាមិនខាន ។ មិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំត្រូវជួបការស្រែកយានយ៉ាង ខ្លាំងរហូតស្ទើរតែដើរមិនរួច ហើយសូម្បីដើរទាក់នឹងស្មៅចិញ្ចៀន ក៏ខ្ញុំដួលក្តាប់មុខទៅនឹងដីយ៉ាងឆាយស្រួលដែរ ។ អ្វីក៏ដោយឲ្យតែ ស៊ីកើត ខ្ញុំស៊ីទាំងអស់សូម្បីតែស្លឹកឈើស្មៅក៏ខ្ញុំបេះស៊ីដែរ ។ ថ្ងៃ មួយ ខ្ញុំរើសបានដំឡូងមួយដុំប៉ុនមេដើរ ខ្ញុំអរណាស់យកទៅដុត នៅលើដុះស្រាប់តែចែងឲ្យអាក្រក់ខ្ញុំរហូតជ្រុះពីដៃធ្លាក់ទៅដី ។ ពេលនោះមានចឹកពាយកទៅ ខ្ញុំខំដេញមាន់ដើម្បីដណ្តើមយកមក វិញ ប៉ុន្តែវាមិនព្រមទម្លាក់ចោលសោះ ហើយរត់គេចយ៉ាងលឿន ខ្ញុំរើសដុំឈើមួយដុំកប់តម្រង់វាទើបវាទម្លាក់ចោល ។ ខ្ញុំអរណាស់

ហើយទៅរើសយកដំឡូងនោះលាន់ទឹកហូបវិញ ។ ក្រោយពីប្រាប់ និងបងប្អូនខ្ញុំស្ងប់ទៅ ម៉ែក៏ខំធ្វើការទាំងឈឺទាំងដាដើម្បីកុំឲ្យ ប្រធានភូមិរាយការណ៍យកទៅសម្លាប់ ។ ក្រោយពីធ្វើការចប់ ម៉ែក៏ខំដើរស្វែងរកស្លឹកឈើ ឬក៏បន្លែអ្វីដែលអាចហូបបានដូចជា គល់ល្អផ្លែដែលអ្នកស្រុកគេបោះចោល ។ ថ្ងៃមួយ ពេលម៉ែក៏បាន គល់ចេកមួយដុំមកទុកស្នេហាលាយជាមួយនឹងទឹកបបរ ខ្ញុំក៏លួចចិត្ត មួយដុំមកដុតហូប ពេលនោះម៉ែក៏ឃើញក៏យកដេវ៉ាវាយត្រូវខ្នង ដៃខ្ញុំរកស្បែកចេញឈាមសម្លាករហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

អារ៉ូឡើងអំ

ខែវស្សាកន្លងទៅចូលដល់រដូវប្រុតកាត់ដំបូង ខ្ញុំខំដើររក មើលអ្វីដែលអាចហូបបានរហូតដល់មន្ទីរធ្វើការរបស់កម្មាភិបាល ខ្មែរក្រហម ក៏ឃើញរទេះដឹកស្រូវមួយដែលដឹកស្រូវមកចាក់លើ កម្រាលកន្ត្រែនៅក្បែរនោះ ។ គ្រាប់ស្រូវខ្លះធ្លាក់កប់ក្នុងដី ដែល មើលទៅហាក់ពុំមានឃើញមានគ្រាប់ស្រូវទេ ហើយចែងឲ្យខ្ញុំ ឃើញ អារ៉ូ ជាកូនរបស់មីន សរ ម្ចាស់ផ្ទះដែលខ្ញុំនៅជាមួយនៅ ទីនោះ ។ ពេលមុននោះ អារ៉ូ ជាមនុស្សស្នូតបូកទេ ប៉ុន្តែក្រោយពី ខ្មែរក្រហមយកវាទៅអប់រំ អារ៉ូ ក៏ក្លាយជាមនុស្សផ្សេងទៅវិញ ព្រោះពេលវាឃើញខ្ញុំកើបដីក្បែរនោះមកដុំចេញដើម្បីស្រង់យក គ្រាប់ស្រូវ វាបានយល់ព្រមឲ្យខ្ញុំកើបដី ។ ប៉ុន្តែពេលខ្ញុំប្រមូលបាន គ្រាប់ស្រូវប្រមាណមួយហោប៉ៅអារ៉ូស្រាប់តែវាចោទខ្ញុំថា «ខ្ញុំ លួចស្រូវរបស់អង្គការ រួចក៏ចាប់ខ្ញុំយកទៅដាក់ទណ្ឌកម្មដោយឲ្យ បែនស្រូវនៅក្នុងមន្ទីរនោះ» ។ នៅពេលកំពុងបែនស្រូវ កូនអ្នក ស្រុកម្នាក់ដែលពីពេលមុនតែងតែចង់ធ្វើបាបខ្ញុំ ក្រឡេកឃើញខ្ញុំក៏ លាន់មាត់ថា «អូ! អាត្មា រួចវាដើរមកវាយខ្ញុំ ធ្វើឲ្យខ្ញុំគេចផង រង ផង ប៉ុន្តែវាយខ្ញុំពុំត្រូវ ។ ខ្ញុំគិតក្នុងចិត្តថា បើមិនបណ្តោយឲ្យវាវាយ ត្រូវទេមុខជាខឹងខ្លាំងមិនខាន ។ ពេលនោះ ខ្ញុំក៏ងើយមុខឲ្យវាវាយ ប៉ុន្តែចែងឲ្យអាក្រក់ដៃវាវាយមកត្រូវនឹងធ្មេញខ្ញុំចេញឈាម ចំណែកវាក៏ឈឺដៃដែរ ។ វាខឹងខ្ញុំខ្លាំងណាស់ រួចក៏ស្ទុះចេញទៅ ក្រៅ ហើយពួកស្រូវមាំស្ទីនរោងឡើង ធ្វើឲ្យខ្ញុំនឹកឃើញភ្លាមថាវាទៅ បញ្ជោះមាំស្ទីនភ្លើងដើម្បីឆក់ខ្ញុំ ភ្លាមនោះខ្ញុំក៏គេចខ្លួន ។ ពេលមកដល់ មាត់ទ្វារក្រោយក៏ជួបនឹងមីនម្នាក់ជាកូនចៅចិនដែលមកពីទីក្រុង ភ្នំពេញដែរបានឃាត់ខ្ញុំថា «គេចទៅ បើគេចាប់បាន គេនឹងយកទៅ

សម្លាប់ហើយ» ។ ខ្ញុំគិតភ្លាមថា «ទោះបីមិនគេច ក៏កង់តែយប់នោះ ក្រុមវានឹងយកខ្ញុំទៅវាយចោលជាមិនខាន» ។ កុណាបុណ្យទឹកដោះ មួយថ្ងៃ ខ្ញុំក៏ចុះទៅទឹកក្នុងស្ទឹងដែលស្ថិតនៅខាងក្រោយមន្ទីរ ហើយខ្ញុំត្រាំក្នុងទឹកស្ទឹងក្រោមមកម្តុំព្រៃហូតដល់ព្រលប់ ទើបលូន តាមមាត់ស្ទឹងស្មោងដើម្បីគេចពីទីនោះ ។ ពេលនោះ ខ្ញុំសំឡេង កងឈ្នួបស្រែកថា «បាត់ខ្លាំងម្នាក់ហើយវើយជួយរកគ្នា» ខ្ញុំភ័យ ខ្លាំង ណាស់រួចក៏ខំសម្លឹងស្ទឹងមិនហ៊ានក្រើកទេ ទោះបីជា រងាញ់រញ្ជាក់យ៉ាងណាក៏ដោយ ។ ខ្ញុំសំឡេងកងឈ្នួបដិះសេះ តាមរកខ្ញុំ ។ បន្ទាប់ពីកងឈ្នួបចេញទៅដុតអស់ ខ្ញុំបានរត់ទៅរក ចៃស្រី ។ ពេលឃើញប្អូនភិតភ័យដូច្នោះ គាត់ក៏រំលែកបបរដែល កងចល់តែចែកឲ្យមកខ្ញុំហូបខ្លះ ។ ស្រែកឡើង ទើបខ្ញុំលួចមកកង កុមារវិញ ។

បងស្លាប់អត់បាយ

អ្វីដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំខ្លាចផ្សារក្នុងចិត្តទៀតនោះ គឺបងស្រីទីបី ឈ្មោះ បងពៅ ដោយសារកាយសម្បទាមិនល្អ សុខភាពមិនមាំមាំ ធ្វើឲ្យគាត់ឈឺបាក់កម្លាំងដើរមិនរួច ។ ថ្ងៃមួយខ្ញុំឃើញ បងពៅ លាក់លៀមនឹងយើង ពេលម៉ែក៏ឈ្លេចសួរទើបដឹងថា គាត់លប ចាប់បានដីធុកមួយមួរក្នុងចង្កេះសំពត់បម្រុងនឹងដុតហូប ដោយ សារគាត់ឃ្នានខ្លាំងពេក ។ ក្រោយមកទៀត បងពៅ យកព្រឹក្រ ស្បែកក្របីដែលពុំដឹងជាសល់ពីឆ្នាំណាមកដាក់ស្នេហាស៊ី ប៉ុន្តែម៉ែក៏ ហាមឃាត់ព្រោះស្បែកក្របីនោះស្នេហាមិនដុយទេ ។ ខ្ញុំដឹងថា បងខ្ញុំឃ្នានខ្លាំងណាស់ ។ ដល់រដូវប្រុតកាត់ទៅហើយ បងពៅ ឈឺកាន់តែធ្ងន់ទៅៗ ពេលនោះម៉ែក៏បានស្រូវមួយកំប៉ុនមកបុក នឹងត្បាលដើម្បីដាំបាយឲ្យកូនហូប ។ ប៉ុន្តែអន្តិចា បងពៅ បានត្រឹម តែឃ្នានប៉ុណ្ណោះ ព្រោះពេលនោះគាត់ខ្សោយណាស់ទៅហើយ ។ បងពៅ ក៏ដណ្តប់ភួយសម្ល់ដេកទៅ ។ រហូតព្រឹកឡើង ពេល ម៉ែក៏ ដាស់គាត់ឲ្យក្រោកឡើងទើបដឹងថាគាត់ស្លាប់បាត់ទៅហើយ ហើយ ក៏មិនដឹងស្លាប់ចាប់គាំងពីថ្ងៃណាដែរ ព្រោះសាកសពឡើងរឹងទៅ ហើយ ។ ពេលនោះ ប្រធានភូមិបានហៅម៉ែក៏ឲ្យទៅប្រុតស្រូវនៅ វាលខាងក្រោយភូមិ ទោះបីម៉ែក៏សុំយកកូនទៅកប់ក៏គេមិនយល់ ព្រមដែរ ។ ម៉ែក៏ដើររលើសម្លឹងមើលខ្មែរក្រហមសែនបងស្រីខ្ញុំ យកទៅកប់បណ្តើរ ហើយគាត់ក៏ប្រាប់ឲ្យខ្ញុំទៅតាមមើលខ្មោចបង

តើគេយកទៅកប់ឯណា ។ ខ្ញុំដើរតាមមើលខ្មែរក្រហមយកទៅកប់ នៅក្រោយភូមិក្រោមដើមគ្រួសែកមួយដើម ដោយគេដឹកដី ជម្រៅត្រឹមជង្គង់លូមតែដាក់សពចុះប៉ុណ្ណោះ ។ ខ្ញុំបានត្រឹមតែ ឈរមើល ប៉ុន្តែពុំអាចធ្វើអ្វីបានឡើយទោះបីដឹងថាពេញនោះ រាក់អាចឲ្យឆ្កែចងកាយស៊ីក៏ដោយ ។ មួយថ្ងៃក្រោយមក ខ្ញុំដើរ កាត់ផ្លូវបន្តស្រី ខ្ញុំក៏ឃើញផ្លូវឡើងប្រាំនិងផ្គុំនិងជមកក្រៅព្រោះ កប់រាក់ពេកនៅទីទួលមួយក្រោយភូមិដែលពោរពេញដោយ រណ្តៅកប់សពគ្រូរឺឆ្កែចងកាយយកសពហែកស៊ីទាញចេញមក ក្រៅដោយសារខ្មែរក្រហមកប់សពរាក់ពេក ។ នៅពេលនឹកឃើញ រឿងនេះឡើង ខ្ញុំនឹកអាណិតអាសូរ បងពៅ ខ្មាំងណាស់ ។

ខ្មោចកាប៉ូល

ដោយសារស្រែកឃ្នានខ្មាំងពេក ខ្ញុំដើរក្របំទឹកនៃដើម្បី រកអ្វីដែលអាចស៊ីបានទោះយប់ថ្ងៃណាក៏ដោយ ។ ខ្ញុំដើរកាត់ទីទួល កប់ខ្មោចពេលយប់តែម្នាក់ឯង តែខ្ញុំហាក់ដូចជាពុំមានអារម្មណ៍ ខ្មោចខ្មោចឡើយ ។ ថ្ងៃមួយម៉ោងប្រមាណជាប្រាំបួនយប់ទៅហើយ ខ្ញុំដើរកាត់វាលស្រែរួចឆ្លងកាត់ទួលដើមពោធិ៍ដែលឈូបខ្មែរ ក្រហមទើបយកខ្មោចទៅកប់ថ្មីៗដើម្បីឆ្លងមកក្រោយភូមិ ស្រាប់ តែមកដិតដល់ភូមិ ខ្ញុំឃើញឆ្មារមួយពណ៌សធំប៉ុនឆ្កែកម្ពស់ត្រឹមភ្នែក មនុស្សចាស់រត់កាត់មុខខ្ញុំចូលទៅក្រោមដើមក្រសាំង រួចស្រែក ម៉េវយ៉ាងខ្លាំង ហើយក៏បាត់ស្រមោលនៅក្រោមដើមក្រសាំង នោះទៅ ។ ខ្ញុំក៏ចេះតែដើរមកទៀត មកដល់កាំដណ្តើរមុខផ្ទះ ខ្ញុំហាក់ដូចជាមានអារម្មណ៍ព្រឺសម្បុរ រួចគិតក្នុងចិត្តថា ក្នុងភូមិនេះ ពុំដែលឃើញមានឆ្មារអ្នកស្រុកណាទេព្រោះតាមដឹងត្រូវប្រជាជន ចាប់ស៊ីអស់ហើយ ហើយប្រសិនបើជាឆ្មារមែន ក៏ពុំមានប៉ុនឆ្កែដែរ ហើយក៏ពុំមានឆ្មារណាសម្បុរសអីចឹងដែរ ។ ពេលនេះខ្ញុំក៏ចាប់ផ្តើម ភ័យញ័រ រួចស្ទុះឡើងកាំដណ្តើររត់ទៅរកម៉ាក់ ហើយយុំក្លាយយ៉ាង ដិតសម្លែងទៅ ។ ស្ត្រីឡើង ទើបខ្ញុំនឹកឃើញថា ពិតជាខ្មោច តាប៉ូ លងខ្ញុំហើយ ព្រោះអីកាលពីប៉ុន្មានខែមុននេះ តាប៉ូ ត្រូវ ឈូបខ្មែរក្រហមយកទៅដុតនៅក្រោមដើមក្រសាំងនោះ ។

រងគ្រោះព្រោះកំនុំ

ជីវិតខ្ញុំចេះតែទៅមុខយ៉ាងលំបាក ពេលល្ងាចថ្ងៃមួយខ្ញុំពុំ បានទៅកងកុមារទេ ។ ខ្ញុំបានយកកូនផ្គុំមួយទៅវាលស្រែរកបាច

ត្រី ពេលនោះខ្ញុំបានប្រទះឃើញប្អូកស្រែមួយមានត្រីច្រើនក៏ចុះ ទៅចាប់បានកូនត្រី និងកំពឹសច្រើនណាស់ ។ ខ្ញុំក្រែកអរខ្មាំងណាស់ រួចក៏ប្រញាប់ត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ។ ម៉ោងប្រមាណជាប្រាំល្ងាចទៅ ហើយ ម៉ាក់ដាក់បបរជាមួយនឹងកូនត្រីនិងកំពឹសដែលខ្ញុំចាប់បាន ។ ខ្ញុំឃ្នានខ្មាំងណាស់នឹកថានឹងបានឆ្មារមាត់ម្តងហើយ ព្រោះមួយ ឆ្មារហើយពុំដែលបានរសជាតិត្រីស្រស់បែបនេះហូបទេ ។ ពេល បបរឆ្អិន ម៉ាក់លើកដាក់មកលើរនាបរួចយកចានដួសចែកឲ្យកូន (ខ្ញុំពុំចាំពេលនោះមានអ្នកណានៅជាមួយខ្លះទេ) ហើយខ្ញុំយក ស្លាបព្រាដួសបបរមកដូបម្រុងនឹងដាក់ចូលទៅក្នុងមាត់ទៅហើយ ស្រាប់តែមានក្មេងៗពីរបីនាក់មកដល់មុខផ្ទះ រួចស្រែកហៅខ្ញុំឲ្យចុះ ក្រោម ។ ពេលចុះមកដល់ដីស្រាប់តែវាវាត់ខ្ញុំជាមួយនឹងខ្សែភី សម្រាប់វាយគោ និងទាត់ធ្លាក់ខ្ញុំនៅនឹងមុខម្តាយខ្ញុំ រួចហើយវា អូសខ្ញុំយកទៅចងស្លាបសេកនៅពីមុខចន្ទលំរទេះគោ ។ នៅខាង មុខទេះនោះក៏មានកូនរបស់ប្រជាជនថ្មីពីរបីនាក់ទៀត ដែលក្មេង មូលដ្ឋានទាំងនោះចាប់យកមកពីភូមិផ្សេងដែរ ។ ក្មេងៗមូលដ្ឋាន ទាំងនោះវាយខ្ញុំឲ្យរត់ពីមុខទេះគោ ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាពេលនោះក្មេង ចិត្តម្តាយខ្ញុំខ្មោចផ្សាយ៉ាងណានោះទេ ពេលគាត់ឃើញកូនត្រូវកេ វាយទាត់ធ្លាក់ធ្វើបាបនៅនឹងមុខគាត់ ហើយគាត់ពុំអាចជួយបាន នោះ ។

មកដល់កន្លែងកងកុមារ ក្មេងៗទាំងនោះស្រាយយើងពី ចំណង់ ហើយវាឲ្យយើងបីនាក់វាយគ្នា បើអ្នកណាឈ្នះនឹងបានរួច ខ្លួន ខ្ញុំខិតខំប្រមូលកម្លាំងដើម្បីតស៊ូជាមួយនឹងក្មេងរងគ្រោះពីរ នាក់ទៀត ហើយទីបំផុតខ្ញុំបានផ្តួលក្មេងពីរនាក់នោះឲ្យចុះចាញ់ទាំង អស់ ។ តាមពិត ក្មេងមូលដ្ឋានទាំងនោះចង់ធ្វើបាបខ្ញុំជាងគេ ព្រោះ ខ្ញុំល្បីតាំងពីមកដល់ភូមិនេះដំបូងម៉្លេះ ។ មិនដូចអ្វីដែលក្រុមវាបាន ប្រាប់ខ្ញុំទេ ព្រោះនៅពេលដែលខ្ញុំផ្តួលក្មេងពីរនាក់នោះរួចហើយ ស្រាប់តែក្រុមវាវាយវាយជានិច្ចហើយលោតធ្លាក់ខ្ញុំពីម្ខាង ទៅម្ខាង ដោយពេលនោះមានមេកងវាម្នាក់អង្គុយសើចយ៉ាង សប្បាយ ។ ខ្ញុំឈឺចុកចាប់ខ្មាំងណាស់ ព្រោះក្រុមវាទាត់ធ្លាក់តាម អំពើចិត្ត រួចហើយវាយកង្វែងបាត់ខ្លះមកលាបមុខខ្ញុំថែមទៀត រហូតទាល់ តែម៉ាក់មកសំពះអង្វរវាទើបលែងធ្វើបាបខ្ញុំ ។

ដែនការលួចស្រូវ

យើងរស់នៅទេពាខ្លាចជួរខ្លាំងណាស់ ម្នាក់ៗស្តាប់សល់តែស្បែកដណ្តប់ឆ្អឹង ខ្លះក៏ហើមមុខ មាត់ ដៃ ជើង បាក់កម្លាំងស្លាប់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ មួយវាស្រូវក្នុងផុតទៅចូលដល់រដូវរំហើយ ស្រូវចាប់ផ្តើមទុំ ខ្ញុំនិងក្មេងៗក្នុងភូមិបាននាំគ្នាទៅលួចបូកស្រូវក្នុងស្រែក្រោយភូមិ ។ ពេលកំពុងបូកស្រូវ ស្រាប់តែមានទាហានខ្មែរក្រហមម្នាក់ដែលពួនឃ្នាមើលនៅលើចុងភ្នែកចុះមកចាប់យើងបានទាំងបួននាក់ ហើយឲ្យយើងអង្គុយជាជួរ រួចហើយសួរចម្លើយម្នាក់ម្តងៗ ។ ក្នុងចំណោមក្មេងៗទាំងនោះ មានតែខ្ញុំម្នាក់ប៉ុណ្ណោះជាកូនប្រជាជនថ្មីក្រៅពីនោះកូនអ្នកមូលដ្ឋានទាំងអស់ ។ ភាសាអ្នកស្រុកនៅទីនោះរដឹមមិនដូចអ្នកនៅភ្នំពេញទេ ម៉្លោះហើយបើវាដឹងថាខ្ញុំជាអ្នកថ្មីវាមុខជាសម្លាប់ខ្ញុំជាមិនខាន ។ ដោយហេតុតែទេពកោសល្យព័កំណើត ខ្ញុំខិតខំនិយាយតាមរបៀបកូនអ្នកស្រុកម៉្លោះហើយធ្វើឲ្យទាហានខ្មែរក្រហមម្នាក់នោះ មិនអាចបែងចែកថាខ្ញុំជាកូនអ្នកថ្មីបានទេ ។ នៅទីបំផុត វាឲ្យខ្ញុំនិរ រួចហើយវាយកដៃកចុងកាំភ្លើងវាយយើងម្នាក់ៗ ប្រាំដងទើបព្រមដោះលែងឲ្យយើងត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ។

ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំនិងកូនអ្នកស្រុកបីនាក់ក៏បានរៀបចំដែនការលួចប្រូតស្រូវពេលយប់ៗ ពេលយប់នឹងតមើលភ្នំពុំស្គាល់ យើងក៏នាំគ្នាចេញទៅដោយខ្ញុំដើរក្រោយគេបង្អស់ ចំណែកខាងមុខមាន អាខន នាំមុខ ។ ទៅដល់ស្រែ យើងក៏ដើរតាមភ្នំស្ងាបៗមិនមានអ្នកណាហ៊ានមាត់ឡើយ ដើរបានបន្តិចស្រាប់តែអាខន ឈប់រួចរាងមកក្រោយធ្វើជាសញ្ញាឲ្យឈប់ដោយនាំគ្នាក្រាបចុះទៅកៀនភ្នំស្រែដើម្បីរង់ចាំស្តាប់មនុស្ស មួយសន្ទុះក្រោយមក ខ្ញុំបានឮសំឡេងមនុស្សប្រសព្វនាក់ដដែលក្នុងនោះក៏ជាទាហានខ្មែរក្រហមដែលទើបបញ្ជូនមកថ្មី ។ ពេលក្រុមវាដើរមកដល់កន្លែងយើងក្រាប ស្រាប់តែវាជាន់ចំកណ្តៅវាវរបស់ អាអៀបដែលវាក្រែងយកចេញពីភ្នំស្រែ ។ ទាហានម្នាក់នោះក៏លាន់មាត់ថា «ជាន់ដែកអ្វី» រួចហើយក៏ឈ្លោកមើលការុនពណ៌សដែលខ្ញុំយកទៅដាក់ស្រូវ រួចហើយស្រែកបន្តទៀតថា «ស្ទីគេសៗ» ប៉ុន្តែសំណាងល្អវាមិនឃើញមនុស្ស ហើយទាហានទាំងនោះក៏ដើរហួសទៅ ។ យើងម្នាក់ៗព្រលឹងចុងសក់ព្រោះនឹកថា បើវាចាប់បានមុខជាយកយើងទៅសម្លាប់ចោលជាមិនខាន ។

ខ្ញុំជឿជាក់ទៅលើព្រេងសំណាងរបស់ខ្ញុំ តាមពិតជីវិតខ្ញុំត្រូវអស់ច្រើនលើកច្រើនសាមកហើយ ព្រោះបើសិនក្រុមវាចុះពិលមើលតែបន្តិចពួកយើងមុខជាស្លាប់ ។ យើងក្រាបនៅជាប់នឹងភ្នំស្រែ ហើយវាដើរជាន់លើកណ្តៅវានិងឈ្លោកមើលការុនពណ៌សប៉ុន្តែមើលមិនឃើញមនុស្សក្រាបដៃឡើយនោះទេ ។ ក្នុងឆ្នាំនោះអ្នកមូលដ្ឋានពុំសូវធ្វើបាបពួកអ្នកថ្មីទេ ព្រោះមានការផ្លាស់ប្តូរអ្នកក្របក្រងចាស់ ដោយយកទាហានមកពីខេត្តផ្សេងមកនៅតំបន់នេះវិញ ចំណែកអ្នកចាស់មួយចំនួនក៏ត្រូវគេសម្លាប់ដោយចោទថា «ចូលដៃនឹងពួកខ្លាំង» ។

មេក្របី

ក្រោយមក ខ្ញុំត្រូវប្រធានក្រុមបិទពន្ធនាគារទៅយូរលក្របីនិងជួយបែនស្រូវនៅស្រែក្រោម ។ ពេលនោះ យើងហាក់ដូចជាមានអារម្មណ៍ថាស្ថានភាពស្រុកទេសមានការប្រែប្រួល ព្រោះអ្នកមូលដ្ឋានចេះតែខ្សឹបខ្សៀវក្នុងការផ្លាស់ប្តូរ ។ មិនយូរប៉ុន្មានខ្ញុំបានឮសូរក្រាបកាំភ្លើងធំក្នុងៗពីចម្ងាយ ធ្វើឲ្យម្នាក់ៗមានសេចក្តីក្រេកអរខ្លាំងណាស់ ប៉ុន្តែពុំមានអ្នកណាហ៊ានមាត់ឡើយ ។ ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមកស្រាប់តែប្រជាជននាំគ្នាឡើងពីស្រែមកកាន់រោងស្នាក់នៅ រួចនាំគ្នារៀបចំអីវ៉ាន់ត្រឡប់ទៅភូមិវិញ ។ ពេលនោះខ្ញុំមិនយល់ពីហេតុការណ៍និងរឿងប្រទេសជាតិអ្វីទេ ដោយខ្ញុំចេះតែដើរតាមចាស់ៗ ហើយពេលនោះខ្ញុំមានមេក្របីមួយក្បាលដែលអង្គការឲ្យមើលថែ ខ្ញុំក៏ដឹកលើខ្នងក្របីត្រឡប់មកភូមិវិញដែរ ។ ពេលនោះ ថ្ងៃជ្រៅទៅហើយ យើងត្រូវធ្វើដំណើរទាំងយប់ ហើយដោយអស់កម្លាំងនិងហៅហត់ខ្លាំង ខ្ញុំក្រាបដេកនៅលើខ្នងក្របីមួយយប់ទើបភ្លឺទើបបានមកដល់ភូមិវិញ ។ តាមពិតខ្ញុំមានសំណាងជាងអ្នកដទៃ ព្រោះបានដឹកក្របីវូតមកដល់ភូមិ ។ មកដល់ផ្ទះពេលខ្ញុំឃើញម្តាយខ្ញុំបានរៀបចំបង្កើតអង្គុយសម្រាប់ហូបតាមដូរខ្ញុំរើសបានកង់ម៉ូតូពីរ រួចហើយក៏រៀបចំធ្វើទេសសម្រាប់ដាក់អីវ៉ាន់អូសត្រឡប់ទៅភូមិកំណើតភាគវិញ ។

សល់តែសម្បកខ្លួន

ម្តាយខ្ញុំ និងកូន៤នាក់ ដែលមានបងស្រី២នាក់ ខ្ញុំ និងប្អូនប្រុស អាញី បានរៀបចំរទេះឈើ ។ ពេលនោះដោយសារម្តាយខ្ញុំជាកូនអ្នកចម្ការ ម៉្លោះហើយកាត់មានទេពកោសល្យក្នុងការឆ្ការ

មួយចំនួនដែលមនុស្សប្រុសធ្វើបាន ។ ខ្ញុំនឹងម៉ាកយកលើនិងខ្លួន កង់រួចដំឡើងជារទេះដាក់ស្រូវអង្ករខ្លះទុកសម្រាប់ហូបតាមផ្លូវ ។ យើងចេញដំណើរភ្លាមៗ ព្រោះមិនចង់ឃើញភូមិនេះទៀតទេ ។ យើងធ្វើដំណើរតាំងពីពេលព្រឹកព្រលឹម រហូតពេលល្ងាចទើប យើងឈប់សម្រាក និងដាំបាយហូប ។

យើងដើរអស់រយៈពេល១៥ថ្ងៃទើបដល់កំពង់ធំ ។ ខ្ញុំ មានការសោកស្តាយចំពោះកំហុសខ្លះដែលខ្ញុំបានធ្វើចំពោះម៉ាក ក្នុងពេលធ្វើដំណើរ ព្រោះពេលខ្ញុំខឹងម៉ាកម្តងៗ ខ្ញុំបានយកដែក ភ្លៅរទេះទៅជាមួយដើម្បីកុំឲ្យគាត់ធ្វើដំណើរទៅមុខ ។ តាមពិតទៅ ចរិតក្មេងពុំមានការគិតគូរអំពីខុសត្រូវ ហើយធ្វើតាមតែចិត្តនឹក ឃើញប៉ុណ្ណោះ ។ មកដល់ក្រុងកំពង់ធំយើងត្រូវសម្រាកនៅទីនោះ ជាច្រើនយប់ទៀត ដើម្បីរង់ចាំរថយន្តរបស់កងទ័ពវៀតណាម ដឹកជញ្ជូនត្រឡប់ទៅខេត្តកំពង់ចាមវិញ ។ យើងបានឡើងឡាន រួចមកចុះនៅក្រុងកំពង់ចាម ។

អស់រយៈពេលប្រាំមួយឆ្នាំ ទើបខ្ញុំបានមកឃើញផ្ទះ ដែលខ្ញុំបានកើតនិងរស់នៅពីតូចកន្លងមក ដោយខ្មែរក្រហមកាស យកគ្នារលើអស់រលីងនៅសល់តែគ្រោងផ្ទះប៉ុណ្ណោះ ។ ម្តាយខ្ញុំពុំ ដឹងជាមានអារម្មណ៍បែបណាទេនៅពេលដែលបាត់បង់ជីវិតប្តីខ្ញុំ និងបងស្រី ហើយបាត់ផ្ទះដែលគាត់ខិតខំសន្សំលុយ កាក់ទម្រាំបាន ទិញ ។ យើងត្រូវដេកនៅក្រោមសំយាបផ្ទះខ្លួនឯង ។ ម្តាយខ្ញុំមិន ដឹងគិតយ៉ាងដូចម្តេចទេ ណាមួយកូននៅតូចៗ ចំណែកខ្លួនជាស្ត្រី មេម៉ាយ ។ ម៉ាកក៏សម្រេចចិត្តថា ត្រឡប់ទៅនៅផ្ទះ កុងស៊ីន ចាំ គិតតទៅទៀត ។ នៅពេលនោះ ស្រាប់តែពង្រឹងមកថា មនុស្ស ទាំងអស់ដែលនៅក្នុងផ្ទះ កុងស៊ីន ត្រូវគេសម្លាប់អស់ហើយ ។

ម្តាយខ្ញុំមិនជឿពីតម្រូវនេះទេ តែគាត់តក់ស្លុតក្នុងចិត្ត ខ្លាំងណាស់ ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាក្នុងចិត្តរបស់គាត់ឈឺចាប់ប៉ុណ្ណាទេនៅ ពេលដែលព្រាត់ប្រាស់ក្រសួងស្ទើរតែអស់ទៅហើយនោះ ។ ពេលនោះ ខ្ញុំមិនចាំថាត្រូវធ្វើដំណើរអស់ប៉ុន្មានថ្ងៃទើបមកដល់ផ្ទះ កុងស៊ីន ទេ ។ ពេលចូលមកដល់ក្នុងបងផ្ទះភ្លាម ម៉ាកទ្រហោយ ព្រោះអ្នកដែលចេញមកទទួលគាត់នោះគឺជាប្អូនដីដូនមួយគាត់ ដែលនៅរស់ ហើយមករស់នៅផ្ទះកុងខ្ញុំ ព្រោះម៉ាកនឹកថាមនុស្ស ក្នុងក្រសួងកុងស្រាប់គ្មានសល់ម្នាក់ទេ ។ ក្រោយមកទើបដឹងថា

បងប្អូនម៉ាកនៅរស់បងប្រុសម្នាក់និងប្អូនប្រុសបីនាក់ដែលនៅ ភូមិផ្សេងពីនោះ ចំណែកប្អូនស្រីគាត់ពីរនាក់ដែលនៅទីនេះត្រូវ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ចោលទាំងក្រសួងតែម្តង ។ ប្អូនប្រុសពៅម៉ាក ម្នាក់ដែលនៅរស់ពីការសម្លាប់នេះបានតែចូលព្រៃ ប៉ុន្តែក្រោយ មកក៏ចាញ់ឈោសនាគន់ទីពេញព្រៃ ហើយត្រូវទាហានវៀតណាម បាញ់គ្រាប់បែកសម្លាប់នៅក្បែរភូមិនោះដែរ ។ ពេលទទួលដំណឹងថា ប្អូនពៅស្លាប់ ម្តាយខ្ញុំទ្រហោយដង សើចដងហាក់បីដូចជាមនុស្ស ភ្លេច ព្រោះម៉ាកទើបបានជួបប្អូនពៅប៉ុន្មានថ្ងៃមុនប៉ុណ្ណោះ មិននឹក ស្មានថា គាត់ស្លាប់ដូច្នោះសោះ ។ ពេលនោះ ខ្ញុំមិនអាចរៀបរាប់ ពីអារម្មណ៍ឈឺចាប់របស់ម្តាយខ្ញុំបាននោះទេ ខ្ញុំបានត្រឹមតែអង្គុយ យំជាមួយគាត់ប៉ុណ្ណោះ ។

ក្រោយមក ម៉ាកឃើញប្រជាជនធ្វើដំណើរទៅភ្នំពេញ ហើយបានអង្ករត្រឡប់មកភូមិវិញ គាត់ក៏សម្រេចចិត្តនាំកូនៗ ដើរទៅភ្នំពេញដែរ ដើម្បីទៅមើលថាតើយើងអាចរស់នៅកន្លែង នោះទេ ។ ម៉ាកនិងខ្ញុំដើរថ្ងៃបីយប់ទើបដល់ភ្នំពេញ នៅពេលនោះ មនុស្សប្រុសៗ ដែលមានកម្លាំងបានចូលទៅក្នុងក្រុងយកបានកង់ និងរបស់ផ្សេងៗល្អៗយកមកដូរអង្ករបានច្រើនណាស់ ។ ចំណែក ម៉ាកនិងខ្ញុំពុំស្គាល់កន្លែងទុកសម្ភារទេ និងមានកម្លាំងខ្សោយ ដូច្នោះ រើសបានតែសំបកដបយកទៅដូរអង្ករបានតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ ដោយសារគ្មានបងប្អូននៅភ្នំពេញ ហើយពិបាកក្នុងការស្នាក់នៅ និងការហូបចុកផង ម៉ាកក៏សម្រេចចិត្តត្រឡប់មកផ្ទះនៅភូមិ អូរឡើងវិញ ។ ជីវិតខ្ញុំរសាត់អណ្តែតក្នុងកោះក្រើយនិងត្រូវជួប បញ្ហាជាច្រើនទៀតក្នុងជីវិតយុវវ័យរបស់ខ្ញុំ ។

រឿងរ៉ាវដែលកើតឡើងនៅក្នុងភូមិចក សង្កាត់កំពង់ចិន ដើរ ស្រុកស្មោង ខេត្តកំពង់ធំ បានធ្វើឲ្យម្តាយខ្ញុំ បងប្អូនខ្ញុំចង់ចាំ នូវការឈឺចាប់ ទុក្ខសោក និងការបាត់បង់ក្រសួងដែលមិនអាច បំភ្លេចបាន ។ ក្រសួងនីមួយៗនៅសល់តែមនុស្សស្រីនិងក្មេងៗ ប៉ុណ្ណោះ ចំណែកមនុស្សប្រុសបានស្លាប់ស្ទើរទាំងអស់ ដោយការ ធ្វើការហួសកម្លាំង ការអត់អាហារ ជំងឺ និងត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅ សម្លាប់ ។ ក្រសួងខ្លះទៀតស្លាប់ទាំងអស់តែម្តងដូចជាក្រសួង បងស្រីខ្ញុំប្រាំនាក់ប្តី បងមុំ និងក្រសួងសាច់ញាតិខ្ញុំជាច្រើននាក់ ទៀត ។ **ថៃ ថន្និទ្ធ**

ការឈឺចាប់បាណសាយ

ចាប់តាំងពីតុលាការខ្មែរក្រហមបានប្រកាសសាលក្រម កាត់ទោស ខូច ដែលជាប្រធានកុក្កុលស្មែរឲ្យជាប់ពន្ធនាគាររយៈ ពេល៣៥ឆ្នាំមក ឪពុករបស់ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ធ្ងរស្បើយយ៉ាងខ្លាំងពី ព្រោះកាត់យល់ថាតុលាការនេះពិតជាអាចរកយុត្តិធម៌ជូនជនរង គ្រោះដែលបានបាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ជាពិសេសបានផ្សះផ្សារបួសផ្លូវចិត្តរបស់អ្នកដែលបានឆ្លងកាត់ របបនេះ ។

ឪពុករបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ស៊ុន រ៉ាត និងម្តាយឈ្មោះ តាំង មួយចេត សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិក្របន្តារ ឃុំលាច ស្រុកភ្នំក្រវាញ ខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ មុនឆ្នាំ១៩៧៥ គ្រួសាររបស់ឪពុកខ្ញុំរស់នៅ ស្រុកសំពៅមាសខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ នៅពេលដែលខ្មែរក្រហម ចូលមកគ្រប់គ្រងនៅក្នុងស្រុកនេះ គ្រួសាររបស់ឪពុកខ្ញុំដែលមាន សមាជិកទាំងអស់ដប់ពីរនាក់ និងគ្រួសារដទៃទៀតត្រូវបានជម្លៀស ឲ្យទៅរស់នៅស្រុកភ្នំក្រវាញ ។ តាមផ្លូវធ្វើដំណើរ ឪពុករបស់ខ្ញុំ បានឃើញទាហានខ្មែរក្រហមយំរងទុក្ខរងវេទនារបស់ប្រជាជន ដើម្បីដាក់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់អង្គការ ។ ធ្វើដំណើរអស់រយៈពេល ជាច្រើនថ្ងៃ គ្រួសារឪពុកខ្ញុំក៏បានមកដល់ភូមិសាង ឃុំសំរោង ។ នៅទីនោះ អង្គការបានបែងចែកឲ្យពួកគាត់ធ្វើការទៅតាមកង ផ្សេងៗពីគ្នា ។

ដោយសារតែអង្គការស៊ើបដឹងថា ក្រុមគ្រួសាររបស់ឪពុកខ្ញុំ ធ្លាប់ធ្វើជាក្រុមគ្រឿង អង្គការបានបែងចែកឲ្យពួកគាត់រស់នៅ ដាច់ដោយឡែកពីប្រជាជនចាស់ ហើយថែមទាំងដាក់គ្រួសាររបស់ គាត់នៅក្នុងការតាមដានទៀត ។ បន្ទាប់មក ឪពុកខ្ញុំដែលមានអាយុ ទើបតែ១៤ឆ្នាំត្រូវបានបង្ខំឲ្យចូលកងចល័តយុវជនដែលមាន សមាជិកប្រហែល២០០ នាក់ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ ប្រធានកងយុវឈ្មោះ នាង ដែលជាជនជាតិចាម ។ អង្គការ បានបង្ខំឲ្យឪពុករបស់ខ្ញុំដឹកប្រឡាយ លើកទំនប់ និង ដាក់ប្រាស ។ ដោយសារតែប្រធានកងនោះកាចនិងតែងតែបង្ខំប្រជាជនធ្វើការ ឲ្យទាន់តាមដៃនៃការរបស់អង្គការ ដូច្នោះទោះបីជាឪពុកខ្ញុំធ្វើការ

ហៅហាត់អស់កម្លាំងនិងឈឺយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏គាត់មិនដែលហ៊ាន សុំច្បាប់យល់សម្រាកឡើយ ដើម្បីកុំឲ្យអង្គការស៊ើបសួរ ។ ឪពុក ខ្ញុំរៀបរាប់ឲ្យដឹងថា ថ្ងៃមួយអង្គការបានដាស់ការងារកាត់ឲ្យទៅ បញ្ជាន់ស្រូវនៅក្នុងសហករណ៍មួយឆ្ងាយពីភូមិ ។ នៅពេលនោះ គាត់ក៏បានជួបជាមួយឪពុករបស់គាត់ រួចគាត់បានហុចសំបុត្រ មួយច្បាប់ឲ្យឪពុកខ្ញុំដែលបានរៀបរាប់ថា «កូន!ពេលនេះបងស្រី របស់កូនកំពុងតែមានជំងឺធ្ងន់ណាស់ ឪពុកមិនបានទៅសួរសុខទុក្ខទេ ពីព្រោះឪពុកកំពុងតែមានជំងឺហើម ដូច្នោះសូមកូនទៅមើលបង ជំងឺសឪពុកផង» ។ ក្រោយពីឪពុកខ្ញុំមើលសំបុត្រនេះរួច គាត់ក៏ ប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅកាន់សហករណ៍វិញភ្លាម ។

មួយឆ្នាំក្រោយមក ជំងឺសឪពុកខ្ញុំឈ្មោះ ស្បើន ក៏បានស្លាប់ ដោយសារអត់អាហារនិងជំងឺរាកមូល ។ មិនយូរប៉ុន្មាន បងស្រី របស់ឪពុកខ្ញុំឈ្មោះ ស៊ុន រស្មី ក៏មានជំងឺគ្រុនញាក់យ៉ាងខ្លាំងរហូត អង្គការបញ្ជូនទៅសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យកំពង់ដីវិស្វិតនៅឃុំ សំរោង ស្រុកភ្នំក្រវាញ ។ នៅទីនោះដោយសារតែគ្មានគ្រូពេទ្យពិនិត្យ ជំងឺឲ្យបានដិតដល់ មួយរយៈក្រោយមកបងស្រីឪពុកខ្ញុំក៏ស្លាប់ ទៅ ។ មួយថ្ងៃក្រោយមក នៅពេលដែលឪពុកខ្ញុំត្រឡប់ទៅកាន់ សហករណ៍របស់គាត់ អ្នកជិតខាងម្នាក់បាននិយាយប្រាប់ឪពុក របស់ខ្ញុំថា «បងស្រីរបស់កូនបានស្លាប់ទៅហើយ» ។

ចំណែកលោកយាយរបស់ខ្ញុំវិញឈ្មោះ ព្រំ ស្បើម នៅ ពេលដែលបានឮដំណឹងថាកូនស្រីស្លាប់ គាត់បានសុំការអនុញ្ញាត ពីប្រធានសហករណ៍ដើម្បីមកមើលកូន ។ បន្ទាប់មក លោកយាយខ្ញុំ បានសុំឲ្យអ្នកនៅកងជាមួយគាត់ដែលចេះអុំទូកដឹកសាកសពកូន យកទៅកប់ ។ លោកយាយខ្ញុំបានយំសោកស្តាយអាណិតកូន ជាខ្លាំងព្រោះមិនបានទៅមើលថែទាំជាលើកចុងក្រោយ ។ ក្រោយ ពីកប់សាកសពកូននៅក្នុងព្រៃរួចមក មិនយូរប៉ុន្មានប្អូនប្រុស ឪពុកខ្ញុំឈ្មោះ ស៊ុន សុខា ហៅ (ម៉ាប់) ក៏ត្រូវស្លាប់ទៀតដោយសារ តែមានជំងឺហើមនិងគ្រុនចាញ់ ។

ថ្ងៃមួយ នៅពេលអង្គការដឹងថាឪពុកខ្ញុំជាកុមារកងចល័ត

ប្រធានកងឈ្មោះ គន ប្រធានបង្គំកុំបាយឡើយរូបស្នំ ។ ខ្មែរក្រហម មិនត្រឹមតែមិនឲ្យកាត់ហូបបាយប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងកំណត់ឲ្យ ឡើយរូបស្នំសមាជិកកងរបស់កាត់កាប់ដីដែលមានទទឹងប្រាំម៉ែត្រនិង បណ្តោយហាសិបម៉ែត្រឲ្យហើយក្នុងមួយថ្ងៃ បើមិនអីចឹងទេនឹង ត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មជាមិនខាន ។ ដូច្នោះហើយឡើយរូបស្នំនិងសមាជិក កងរបស់កាត់បាននាំគ្នាក្រោកពីព្រលឹមដើម្បីធ្វើការឲ្យខានដែនការ របស់អង្គការ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាឡើយរូបស្នំធ្វើការខានដែនការហើយ ក៏ដោយ ក៏អង្គការនៅតែបន្តមករកឲ្យកាត់ទៀតដដែល ។ ដោយសារការខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើការខ្លាំងពេក មួយរយៈក្រោយ មកឡើយរូបស្នំកើតជំងឺគ្រុនញាតិថែមទាំងមិនអនុញ្ញាតឲ្យឈប់ សម្រាកទៀតផង ។

មិនយូរប៉ុន្មាននៅពេលដែលកងទ័ពខាងតំបន់និរតីបានចូល គ្រប់គ្រងនៅក្នុងតំបន់នេះ ការរស់នៅកាន់តែមានការរីកបន្តិចជាងមុន ទៅទៀត ដោយអង្គការបានយកប្រជាជនដែលមកពីខេត្តស្វាយរៀង អ្នកមានសញ្ជាតិវៀតណាម និងអ្នកជាប់និន្ទាការជាហោប៉ៅទៅ សម្លាប់ចោលទាំងអស់ ។ ឡើយរូបស្នំនិយាយថា ពេលនោះនារីម្នាក់ ដែលធ្លាប់រៀនជាមួយកាត់កាលពីមុនត្រូវបានអង្គការយកទៅ សម្លាប់ក្រោយពីស្ទើរបដិសេធនោះមានសញ្ជាតិវៀតណាម ។

ចំណែកមិត្តភក្តិរបស់ឡើយរូបស្នំ ឈ្មោះ ផល ប្រធានកង សម្លាប់ខ្លួននៅកម្ពុជាស្រីដែរ ព្រោះតែខ្លាចអង្គការយកកាត់ទៅ សម្លាប់នៅពេលស្ទើរបដិសេធកាត់ធ្វើជាហោប៉ៅ ។ ក្រោយមក អង្គការបានចាត់តាំងឡើយរូបស្នំឲ្យយូរក្របីនៅឆ្ងាយពីភូមិ រយៈពេលប្រាំខែ ។ នៅទីនោះ ឡើយរូបស្នំតែងតែព្រួយបារម្ភពីសុវត្ថិភាព របស់ខ្លួនជាទីច្រើន ព្រោះកាត់តែងតែឃើញ ពូនាង ដែលជាប្រធាន កងឈ្មោះសំលៀងកំបិតជាញឹកញាប់ដោយប្រាប់ថាយកទៅសម្លាប់ សត្វឈ្នួស ប៉ុន្តែតាមពិត ពូនាង បានសម្លាប់មនុស្សរួចហើយ ដោយកាត់ឃើញកំបិតមានស្នាមឈាមប្រឡាក់ហើយ ។

ក្រោយពេលដែលវៀតណាមបានចូលមកដោះនៅក្នុង ១៩៧៧ ឡើយរូបស្នំបានជួបជុំជាមួយក្រុមគ្រួសាររបស់កាត់ វិញ ។ ទោះបីជារបបនេះបានកន្លងផុតទៅអស់រយៈពេលជាង៣១ ឆ្នាំហើយក៏ដោយ ក៏ឡើយរូបស្នំមិនដែលភ្លេចនូវបទពិសោធន៍ ដែលកាត់បានឆ្លងកាត់នៅក្នុងរបបនេះដែរ ។ បន្ទាប់ពីជួបជុំគ្នា បានមួយរយៈ ជីវិតឈ្មោះ ស៊ិន មុត បានទទួលអនិច្ចកម្មដោយ សារជំងឺ ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨៥ ឡើយរូបស្នំបានរៀបការជាមួយ ម្តាយខ្ញុំនិងប្រកបរបររកស៊ីបន្តិចបន្តួចដើម្បីចិញ្ចឹមកូនចំនួនបីនាក់ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។ **ស៊ិន សុផិតា**

ក្រុមគ្រួសាររបស់ ស៊ិន សុផិតា

ការរួចរស់ជីវិតពីសង្រ្គាម

ឪពុករបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ស ឈិន អាយុ៦៥ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅភូមិព្រែកទន្លេ ឃុំព្រែកទន្លេ ស្រុកឯកភ្នំ ខេត្តបាត់ដំបង ។ សព្វថ្ងៃនេះ គាត់រស់នៅភូមិឃុំនេះដដែល ។

នៅឆ្នាំ១៩៦០ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សាក្នុងស្ថាន (ខេត្តបាត់ដំបង) ។ ក្រោយមក ដោយសារតែជីវភាពក្រីក្រខ្លះខាតពេក ឪពុកខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តឈប់រៀន ត្រឹមថ្នាក់ទី៦ (ចាស់) ដើម្បីមកជួយធ្វើស្រែឪពុកម្តាយ ។ ប៉ុន្តែប្រហែលកន្លះឆ្នាំក្រោយមក គាត់ក៏ត្រឡប់មកចូលរៀនវិញដើម្បីបង្កើនចំណេះដឹងបន្ថែមទៀត ។ នៅឆ្នាំ១៩៦៨ ដីការរបស់ខ្ញុំបានឲ្យគាត់ទៅបួសជាព្រះសង្ឃនៅវត្តឯករដ្ឋស្ថិតនៅភូមិព្រែកទន្លេ ដើម្បីតបស្នងសង្គមឪពុកម្តាយ និងបន្តការសិក្សានៅទីក្រុង

បាត់ដំបង ។ នៅទីនោះ ដោយសារតែឪពុករបស់ខ្ញុំរៀនពូកែទាំងអក្សរខ្មែរ និងធម៌អាថ៌កំបាំង ព្រះចៅអធិការវត្តឈ្មោះ ភារទូច ក៏បានឲ្យគាត់ជួយបង្រៀនព្រះសង្ឃចំនួន៣០ អង្គនៅវិទ្យាល័យពុទ្ធិកៈបន្ថែមទៀត ។ លោកភារ ទូច តែងតែប្រាប់គាត់ថា «ឈិន ឯងចេះប៉ុន្មានហ្នឹងបានហើយ មិនចាំបាច់ទៅរៀនទៀតទេ» ។ ពួកគេចេះ គាត់នៅស្ងៀមមិនហ៊ានប្រកែកជាមួយព្រះចៅអធិការឡើយ ។ បង្រៀននៅទីនោះបានរយៈពេល១ឆ្នាំ គាត់ក៏សុំព្រះចៅអធិការសឹក ដោយប្រាប់ថា «ខ្ញុំចង់ទៅរៀនបន្ថែមទៀត» ។ បន្ទាប់ពីលាចាកសិក្សាបទ គាត់បានទៅរៀនគូរគ្រឿងនៅសាលាវិទ្យាល័យមុនីវង្សប្រហែលកន្លះឆ្នាំ ដើម្បីគ្រឿងចូលថ្នាក់ទី៥ (ចាស់) ។ ទន្ទឹមពេលជាមួយគ្នានោះដែរ គាត់ក៏បានដាក់ពាក្យចូលធ្វើការនៅរោងចក្រក្រចៅ និងរោងចក្រកិនស្រូវក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ។ ប្រហែលមួយសប្តាហ៍ រោងចក្រទាំងពីរនោះបានហៅគាត់ឲ្យចូលបម្រើការងារជាបន្តបន្ទាប់ ។ ពេលនោះ គាត់សម្រេចចិត្តបោះបង់ការសិក្សា ហើយចូលបម្រើការងារនៅរោងចក្រកិនស្រូវតែអាង ដើម្បីបានលុយខ្លះមកផ្គត់ផ្គង់ក្រួសារ ។ នៅទីនោះ ថៅកែគាត់បានចាត់តាំងឲ្យធ្វើជាអ្នកដុះបារី ប្រហែលមួយសប្តាហ៍ដំឡើងថានេះជាអ្នកបារីស្រូវ និងរយៈពេល២ឆ្នាំក្រោយមកជាអ្នកត្រួតពិនិត្យបញ្ជីរោងចក្រ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧២ ដោយសារតែឪពុករបស់ខ្ញុំធ្វើការបានល្អ ថៅកែរោងចក្របានផ្សំផ្គុំក្នុងស្រីរបស់គាត់ឈ្មោះ លីម គឹមអ៊ាន ត្រូវជាម្តាយបង្កើតរបស់ខ្ញុំឲ្យរៀបការជាមួយគាត់ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៣ គាត់ត្រូវបានដំឡើងតួនាទីជាអ្នកគ្រប់គ្រងទូទៅ និងឆ្នាំ១៩៧៤ ជាអនុប្រធានរោងចក្រ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយពីខ្មែរក្រហមបានឡើងកាន់កាប់អំណាច ប្រធានសហករណ៍ឈ្មោះ យុត ធៀន បានជម្លៀសម្តាយខ្ញុំឲ្យដើរទៅស្រុកថ្មគោល ។ ពេលដឹងថាម្តាយខ្ញុំចេញទៅតែម្នាក់ឯង ឪពុកខ្ញុំបានរៀបចំអីវ៉ាន់យ៉ាងប្រញាប់ប្រញាល់ចាកចេញ

ឪពុកម្តាយ ស សេនកា

ដោយនាំបងស្រីទីពីរឈ្មោះ ស៊ីណា អាយុប្រហែល២ឆ្នាំ និង បងស្រីទីមួយឈ្មោះ ស៊ីនួន មានអាយុប្រហែល៥ឆ្នាំទៅជាមួយ ។ ធ្វើដំណើរអស់រយៈពេលជាច្រើនថ្ងៃ ឪពុកខ្ញុំក៏បានជួបជាមួយ ម្តាយខ្ញុំវិញ ។ ពេលដើរមកដល់ភូមិវាលទ្រាតាមបណ្តោយផ្លូវជាតិ លេខ៥ ខ្មែរក្រហមបានបំបែកឪពុកខ្ញុំឲ្យរស់នៅទីនោះ ចំណែក ម្តាយនិងបងស្រីរបស់ខ្ញុំទាំងពីរជម្លៀសទៅនៅក្នុងព្រៃបឹងខ្មៅ ដែលជាតំបន់ត្រួតពិនិត្យ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ប្រធានសហករណ៍បាន ដាក់ឈ្មោះឲ្យកាត់ថាជាពាយទុន ដោយសារកម្មករដែលបានធ្វើការ នៅក្នុងរោងចក្រកិនស្រូវជាមួយកាត់ពីរនាក់ឈ្មោះ ឆុន និង គុដ បានមកប្រាប់ ធ្វើន ដែលជាប្រធានសហករណ៍ថាកាត់ធ្លាប់ធ្វើជា អនុប្រធានរោងចក្រកិនស្រូវ ។ នៅពេលនោះ ធ្វើន ស្រាប់តែ មានបំណងចង់យកកាត់ទៅកសាង ។ ប៉ុន្តែព្រោះតែកាត់បានដឹង ខ្លួនមុន កាត់ក៏សុំឲ្យបញ្ជូនកាត់ទៅធ្វើការឆ្ងាយពីភូមិ ។ ក្រោយ ពីប្រធានកងអនុញ្ញាត អង្គការបានដាក់កាត់ឲ្យនៅកម្មវិធីជួរមុខ រួចបញ្ជូនទៅស្រុកកាស្រីក្រុង ខេត្តបាត់ដំបង ។ នៅទីនោះបានមួយ រយៈ កាត់បានពង្រឹងសាមរយៈបង្កើនដីដូនមួយរបស់កាត់ឈ្មោះ បិល សំបូរ ដែលធ្វើជាក្រុមច្រៀននៅមុខវត្តឯករដ្ឋនីបានប្រាប់ កាត់ថា «សារវត្ត ដែលជាឪពុកមារបស់កាត់ត្រូវខ្មែរក្រហម សម្លាប់បាត់ហើយ ដោយសារតែកាត់ចេះតែប្រឆាំងជាមួយ អង្គការជាច្រើនលើកច្រើនសា ដោយអាងថា មានអ្នកភូមិ ស្រឡាញ់រាប់អានកាត់ច្រើន ព្រោះកាត់មើលជំងឺឲ្យអ្នកជិតខាង ទាំងនោះបានជាសះស្បើយជាច្រើននាក់ ។ សំបូរ បានរៀបរាប់ពី ព្រឹត្តិការណ៍នោះថា «ខ្មែរក្រហមបីនាក់មាន យុត ធ្វើន (បច្ចុប្បន្ន នៅរស់) ដែលជាប្រធានសហករណ៍ ដោយ យឿន ប្រធានយុំ និង អេន ជាប្រធានឈូបបាននាំគ្នាមកចាប់កាត់ចងស្នាបសេក ហើយ បណ្តើរទៅដល់មុខវត្តឯករដ្ឋនីក៏បាញ់សម្លាប់» ។ សារវត្ត មិនទាន់ ដាច់ខ្យល់ស្លាប់ដង គេក៏យកពូថៅមកពុះចំខ្នងពីក្រោយ រួចខ្លះ យកថ្លើមចេញមកខាងក្រៅ ដោយស្រែកថា «យកថ្លើមអាខ្មាំង ទៅឆាស៊ី» ។ គ្រាន់តែឮភ្លាម កាត់ភ័យភ័យស្ងួតជាខ្លាំងរហូតដល់ សន្លប់បាត់ស្មារតី ។ សំបូរ បន្តថា «ពេលដែលគេចង់ចាប់ សារវត្ត កាត់ក៏បានដឹងមុនដែរ តែកាត់មិនព្រមគេចខ្លួនទេ ដោយសារអង្គការ កំរាមកំហែងក្រុមគ្រួសារកាត់ថា «បើសិនជាហ៊ានគេចខ្លួននឹងចុះ

ទៅចាប់សាច់ញាតិដែលពាក់ព័ន្ធនៅកម្រិតចោលទាំងពួង» ។ ដូច្នោះ ហើយទើប សារវត្ត មិនព្រមគេចទៅកន្លែងណាទេ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ក្រោយពីឪពុកខ្ញុំត្រឡប់មកពីស្រុកកាស្រី ក្រុង អង្គការបានតាមចាប់ខ្លួនរបស់កាត់ ។ ដោយសារតែកាត់ បានដឹងខ្លួនមុន កាត់ក៏រត់គេចខ្លួន ។ ពេលនោះ អង្គការខឹងនឹងកាត់ ជាខ្លាំង រហូតដាក់ឈ្មោះកាត់ថា «អាខ្មាំងឲ្យតែឃើញពេលណា ចាប់យកទៅកសាងពេលហ្នឹង» ។ លើសពីនេះទៅទៀត ពេលកាត់ លួចចូលភូមិម្តងៗ ប្រធានសហករណ៍ចេះតែនាំគ្នាមកប្រជុំគ្នា នៅផ្ទះកាត់ រួចប្រកាសប្រាប់ថា «នេះជាផ្ទះរបស់អាខ្មាំង» ។ ដោយសារតែភ័យខ្លាចខ្លាំងពេក ឪពុកខ្ញុំមិនដែលហ៊ានលួចមកជួប គ្រួសារទេ គឺតែងតែរត់ទៅលាក់ខ្លួននៅតាមវាលស្រែ និង ព្រៃព្រៃហូត ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ឪពុកខ្ញុំត្រឡប់មកផ្ទះជួបជុំគ្រួសារ បានពីរទៅបីថ្ងៃ មិត្ត ធ្វើន ក៏ជម្លៀសប្រជាជននៅក្នុងភូមិទាំង អស់ទៅរស់នៅស្រុកថ្មគោល ចំណែកឪពុកម្តាយខ្ញុំត្រូវបាន បញ្ជូនបន្តទៀតទៅដល់ស្រុកបរិល ។

រស់នៅទីនោះបានមួយរយៈ កងទ័ពវៀតណាមក៏ចូលមក រំដោះ ។ នៅពេលត្រឡប់មកដល់ផ្ទះ ឪពុកខ្ញុំបានចេញទៅរកគ្រី នៅភូមិមកដោះដូរអង្ករអ្នកស្រុកដើម្បីយកមកដាំ បាយហូប ។ ក្រោយមក ដោយសារតែជីវភាពនៅតែមានការខ្វះខាតដដែល កាត់ក៏បានសម្រេចចិត្តបបួល ពូហាត និងក្រុមអាង (ស្លាប់) ចាក ចេញពីផ្ទះទៅបើកអង្ករនៅជុំព្រំប្រទល់ប្រទេសថៃ ។ ការចាក ចេញនេះពិតជាត្រូវប្រថុយនឹងគ្រោះថ្នាក់ជាច្រើននៅតាមផ្លូវ ដោយត្រូវបំណាយពេលប្រហែល១សប្តាហ៍ ប៉ុន្តែបានអង្ករ ត្រឡប់មកវិញតែម្នាក់ចំនួន២០ ទៅ៣០ គីឡូក្រាមប៉ុណ្ណោះ ។ រយៈពេលជិតមួយឆ្នាំ ឪពុកខ្ញុំសន្សំប្រាក់ដែលបានពីការដូរអង្ករ បន្តិចបន្តួចនេះទិញបានមេកោមួយក្បាល ។

នៅឆ្នាំ១៩៨៦ ប្រធានភូមិឈ្មោះ ចាត បានប្រមូលអ្នក ភូមិមកប្រជុំ ហើយបានប្រកាសឲ្យឪពុកខ្ញុំធ្វើជាប្រធានយោធា ភូមិ ។ ដោយសារតែឪពុកខ្ញុំនៅតែមានគំនិតចង់សន្តិសុខនឹងអ្នក ដែលយកឪពុកមារបស់កាត់ទៅសម្លាប់ កាត់ក៏បានយល់ព្រម បំពេញតួនាទីនេះ ។ ក្រោយមក កាត់បានបញ្ឈប់គំនិតទាំងនេះ ចោល ដោយគិតឃើញថា «អ្នកទាំងនេះក៏ធ្វើតាមបញ្ជាគេដែរ

ម្យ៉ាងទៀតប្រសិនបើសងសឹកក៏បួនរបស់គាត់មិនរស់ឡើងវិញឡើយ ។ ដូច្នេះហើយគាត់បានគាំទ្រចិត្តខឹងខឹងក្នុងក្រុមការពារសន្តិសុខភូមិយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់វិញប្រសើរជាង ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ក្រោយពីឪពុកខ្ញុំត្រូវបានតែងតាំងជាប្រធានភូមិ ថ្នាក់លើបានកេណ្ឌកម្លាំងចំនួន៧៥ នាក់ រួមទាំងឪពុកខ្ញុំទៅសមរម្យប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពខ្មែរក្រហមដែលនៅសេសសល់ក្នុងក្រុងប៉ៃលិនចំនួនមួយខែកន្លះ ។ ប៉ុន្តែ ពេលចេញទៅតាមដូរដល់ភ្នំសំពៅ កងទ័ពខ្មែរក្រហមស្រាប់តែមកវាយស្នាក់ទ្រានរបស់គាត់ រហូតដល់ឃុំត្រែង ស្រុករតនៈមណ្ឌល ។ ដើម្បីទប់ទល់នឹងខ្មាំង ប្រធានកងពលលេខ៤ បានតែងតាំងគាត់ឲ្យធ្វើជាប្រធាន «ង» ដែលមានកូនចាហានចំនួន៧៥ នាក់ ។ នៅទីនោះ មានការប្រយុទ្ធយ៉ាងក្តៅកករវាងកូនដឹកបញ្ជាបណ្តាលឲ្យមនុស្សស្លាប់ជាច្រើន ដោយក្នុងនោះក្រុមរបស់គាត់ចំនួន៥៥ នាក់បានស្លាប់ និងរួស១៣នាក់ នៅសល់តែឪពុកខ្ញុំ និង គារ៉ឺន ជាប្រធានប៉ុណ្ណោះ ។ ដោយសារតែសាកសពច្រើនពេក និងសភាពការណ៍បន្ទាន់ដង ឪពុកខ្ញុំនាំគ្នារត់កាត់គ្រាប់សែនសាកសពអ្នកដែលស្លាប់ទាំងនោះដាក់ជាកំនរ ហើយដុត រួចខ្ទប់ឆ្នាំងជាកញ្ចប់ៗដាក់ចូលក្នុងសាក់កាដូរបស់គាត់ទុកយកមកដើម្បីស្រាវជ្រាវនៅស្រុកវិញ ។ មួយថ្ងៃៗមនុស្សស្លាប់និងរួសកាន់តែច្រើនឡើងៗ ថ្នាក់លើក៏ចាត់ឲ្យគាត់ទាំងពីរនាក់បញ្ជូនអ្នករួសទាំងនោះដាក់ទ្រានមកមន្ទីរពេទ្យខេត្តវិញ ។

ពេលត្រឡប់មកដល់ផ្ទះបានពីរ-បីថ្ងៃ ប្រធានសេនាជនឈ្មោះ ស៊ិន តុក បានតែងតាំងឪពុកខ្ញុំធ្វើជាប្រធានយោធាស្រុកឯកភ្នំបណ្តោះអាសន្ន ។ ប្រហែលកន្លះខែក្រោយមក ប្រធានសេនាជនស្រុកបានចាត់តាំងឲ្យឪពុកខ្ញុំទៅជាមួយគាត់ប្រយុទ្ធជាមួយកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមនៅភូមិក្បាលចោរ ដើម្បីការពារសន្តិសុខភូមិ ។ ពេលទៅដល់សមរម្យ ស្រាប់តែកងកម្លាំងការពាររបស់គាត់បានបាក់ទ័ពត្រូវទាហានខ្មែរក្រហមបាញ់រួសនិងស្លាប់ជាច្រើន ។ ចំណែក ស៊ិន តុក និង ឪពុកខ្ញុំដែលកំពុងតែជិះនៅលើកាណូតនៅកណ្តាលព្រែកនៅក្នុងព្រែកស្ថិតនៅក្រោមការឡោមព័ទ្ធរបស់ទាហានខ្មែរក្រហមដែរ ។ ដោយសារតែស្ថានភាពច្របូកច្របល់ ស៊ិន តុក បានយកកាំភ្លើងភ្នំឪពុកខ្ញុំ និងសំឡាតថា «អ្នក!

លោកចុះទឹក ហើយមុជរាវរកខ្មោចយកកាំភ្លើងឲ្យលឿនឡើង» ។ ពេលនោះ ឪពុកខ្ញុំតបវិញថា «មុជយ៉ាងម៉េចកើតបើខ្មាំងកំពុងតែបាញ់សន្ធឹងយ៉ាងនេះ» ។ ស៊ិន តុក មិនត្រឹមតែមិនស្តាប់សម្តីរបស់ឪពុកខ្ញុំទេ ថែមទាំងកំរាមថា «បើមិនលោតចុះទេ អញបាញ់សម្លាប់ចោលឥឡូវហើយ» ។ ទោះជាស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ឪពុកខ្ញុំមិនព្រមធ្វើតាមបញ្ជាដែរ រួចក៏លើកគ្រាប់បេសាវីរីនតម្រង់ទៅ តុក ហើយនិយាយថា «លោកឯងមិនងើបឡើងបាញ់ទៅវិញដើម្បីរកដូររត់សិនទេ នៅក្រាបក្បាលទូកធ្វើអីទៀត ងើបឡើងប្រយ័ត្នស្លាប់ទាំងអស់គ្នា» ។ ពេលនោះ ខ្មាំងបាញ់សន្ធឹងចេះតែខ្លាំងឡើងៗ កាប់ជួនមេយងឺតដង ហើយនៅសងខាងព្រែកនោះមានព្រៃដុះជុំវិញ ឪពុកខ្ញុំនឹកឃើញកាលគាត់នៅក្នុងសមរម្យដូចជាមួយកងទ័ពរៀតណាមក៏ស្រែកសន្ធឹងសំឡាតថា «ខាងជើងឡើង ខាងកើតព័ទ្ធ កុំបាញ់ ចាប់នៅវា» ។ ពេលនោះ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបាក់ស្បាតភ័យស្ទាន់ស្ទាក់នាំគ្នាដកទ័ពថយទៅវិញ ។ ឪពុករបស់ខ្ញុំមិនខឹងនឹងខ្មែរក្រហមប៉ុន្មានទេ ខឹងខ្លាំងជាងគេក៏អ្នកដែលគាំទ្រខ្មែរក្រហមទៅវិញព្រោះបានបន្ទូលទុកនូវពិការភាព ក្មេងកំព្រា និងព្រមទាំងខូចខាតហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធយ៉ាងសម្បើមដូចជា សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ផ្លូវថ្នល់ និងអគារផ្សេងៗជាច្រើនទៀត ។ ឪពុកខ្ញុំរៀបរាប់ថា «ខ្ញុំមិនចង់សងសឹកទៅទៀតទេ ព្រោះបួនប្រុសរបស់ខ្ញុំមិនរស់ឡើងវិញឡើយ ។ ចុងក្រោយ ខ្ញុំសំណូមពរឲ្យអ្នកដែលគាំទ្រខ្មែរក្រហមនោះជួយកសាងសមិទ្ធផលឲ្យបានច្រើនឡើងវិញផង» ។

ស សេនា

គម្រោងអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបោះពុម្ពសៀវភៅ «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ១៩៧៥-១៩៧៩» និង «សៀវភៅណែនាំគ្រូបង្រៀន» ដែលមានជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស ។ ប្រសិនបើសាធារណជនចង់អាន សូមមើលតាមរយៈគេហទំព័រ

<http://dccam.org/Projects/Genocide/Khmer.htm>
http://dccam.org/Projects/Genocide/pdf/DC-Cam_%20Teacher_Guidebook_Kh.pdf

ជីវិតរបស់ខ្ញុំបង្កប់បាយខ្លួនឯង

នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មិនថាប្រជាជនឬកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលប្រើប្រាស់នេះទេតែងតែធ្វើតាមបញ្ជារបស់អង្គការជានិច្ចដើម្បីរក្សាជីវិតរបស់ខ្លួនឲ្យគង់វង្ស ។ ផ្ទុយស្រឡះពីអ្នកទាំងនេះ ជីវិតរបស់ ហេង ពៅ បែរជាសុខចិត្តសម្លាប់ខ្លួន ដោយការបង្កប់បាយរបស់ខ្លួនឯងទៅវិញ ។

ពៅ បានរៀបរាប់ថា គ្រួសាររបស់គាត់មានស្រុកកំណើតនៅភូមិមហារាជ ឃុំបឹងត្រាញ់ត្បូង ស្រុកសំរោង ខេត្តតាកែវ ។ នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមចូលមកគ្រប់គ្រងភូមិនេះនៅឆ្នាំ១៩៧៣ គ្រួសាររបស់គាត់និងគ្រួសារដទៃទៀតនៅក្នុងភូមិមានការភ័យខ្លាចខ្លាំង ព្រោះខ្មែរក្រហមបានបញ្ជាឲ្យប្រជាជនទាំងអស់រៀបចំអីវ៉ាន់ចាក់ចេញពីផ្ទះរបស់ខ្លួន រួចធ្វើដំណើរទៅឃុំជើងកូន ស្រុកសំរោង ។ មួយសប្តាហ៍ក្រោយពីស្ថានភាពស្ងប់ស្ងាត់ ខ្មែរក្រហមក៏ប្រកាសឲ្យប្រជាជនដែលជម្លៀសទាំងអស់ត្រឡប់ទៅរស់នៅមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួនវិញ ។ បន្ទាប់មក ខ្មែរក្រហមបានបែងចែកប្រជាជនទាំងអស់ឲ្យធ្វើការទៅតាមកងរៀងៗខ្លួន ដែលសូម្បីតែកូនក្មេងនិងមនុស្សចាស់ក៏ត្រូវឲ្យធ្វើការជូនអង្គការដែរ ។ ពៅ បន្តថា ដោយសារតែបង្ខំឲ្យធ្វើការស្មើគ្នាសម្រាក ពីរ-បីថ្ងៃក្រោយមក បងៗរបស់គាត់ក៏រត់គេចពីការងារត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ។ ពេលនោះ មេកងខ្លាំងខ្លាំងរហូតដល់ចង់យកគាត់ទៅធ្វើទារុណកម្មទៀតផង ។ ដោយសារតែបារម្ភខ្លាចក្រែងអង្គការយកទៅកូនទៅសម្លាប់ ឪពុកម្តាយរបស់ ពៅ តែងតែដេញកូនត្រឡប់ទៅកងវិញជានិច្ច ។

ចំណែក ឪពុកម្តាយរបស់ ពៅ ទោះបីជាគាត់ធ្វើការអស់កម្លាំងយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏គាត់ទាំងពីរនាក់មិនដែលរអ៊ូឡើយ ហើយថែមទាំងធ្វើការលើសដែនការកំណត់ទៀតផង ។ ជាក់ស្តែងគាត់បានឃើញមន្ទីរឃុំមួយកន្លែងសម្រាប់ឃុំអ្នកទោសដែលមានកំហុស ដូចជាលួចដំឡូង ឬសត្វរបស់អង្គការហូប ឬអ្នកដែលហៅទៅកសាងជាច្រើនលើកហើយនៅតែមិនស្តាប់ អង្គការនឹងចោទប្រកាន់ថាជាខ្មាំងបដិវត្តន៍ រួចចាប់យកទៅដាក់នៅមន្ទីរឃុំនេះ ។

លើសពីនេះទៅទៀត គាត់បានឃើញខ្មែរក្រហមបញ្ជាឲ្យប្រជាជនរែកទឹកស្រាចដំណាំនៅលើព្រះវិហារវត្តស្រះដ៏ខ្ពស់នៅក្នុងភូមិបឹងត្រាញ់ជើង ដែលមួយរយៈក្រោយមកអ្នកទាំងនេះក៏ត្រូវស្លាប់ដោយសារតែបាក់កម្លាំង ។

ដោយសារការរស់នៅស្ថិតក្រោមការកាបសង្កត់ គ្មានសិទ្ធិសេរីភាព និងសម្លាប់មនុស្សយ៉ាងសាហាវព្រៃផ្សៃបែបនេះ ជីវិតរបស់ ពៅ សុខចិត្តបង្កប់បាយខ្លួនឯងជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ ពៅបានរៀបរាប់ថា «ទោះបីជាមានការអន្ទុករកពីម្តាយរបស់ខ្ញុំឲ្យព្យាយាមហូបបបរដែលអង្គការចែកឲ្យក៏ដោយ ក៏គាត់មិនព្រមហូបដែរ ។ ដូច្នេះហើយ រយៈពេល១៥ថ្ងៃក្រោយមក គាត់ក៏ទទួលអនិច្ចកម្មទៅ» ។ ក្រោយពីស្លាប់ភ្លាម ឈ្មួញខ្មែរក្រហមបានរុស្សាសាកសពរបស់គាត់យកទៅបោះចោលភ្លាម ដោយមិននៅរង់ចាំឲ្យម្តាយរបស់គាត់បានឃើញមុខជាលើកចុងក្រោយទេ ។ ពេលនោះ ម្តាយរបស់ ពៅ លួចយំ មិនឲ្យអង្គការដឹងឡើយ ។ ក្រោយមកប្រហែលជាឆ្នាំ១៩៧៧ ដីដូនរបស់ ពៅ ក៏ត្រូវស្លាប់ទៀតដោយសារតែជំងឺ ។

ពេលរៀនណាមួយមកដោះនៅឆ្នាំ១៩៧៧ គ្រួសាររបស់ ពៅ នាំគ្នាត្រឡប់មកលំនៅឋានវិញដោយមានដឹករបស់របរមួយចំនួនមកជាមួយទៀតផង ។ ទោះបីជា ពៅ កើតមិនទាន់របបខ្មែរក្រហមក៏ដោយ ប៉ុន្តែក្រោយពីឃើញភ័យស្តុកស្តុកដែលបន្ទុកដូចជាលាវដឹករាល់ជាច្រើនដែលនៅសេសសល់ក្នុងភូមិ និងតាមរយៈការរៀបរាប់អំពីបទពិសោធន៍របស់ឪពុកម្តាយគាត់ធ្វើឲ្យ ពៅ ចង់សិក្សានិងស្រាវជ្រាវអំពីរបបនេះខ្លាំង ។ ពៅ បានបន្តថា «ក្រោយពីខ្ញុំប្រឡងជាប់ទុតិយភូមិភ្លាម ខ្ញុំក៏ដាក់ពាក្យធ្វើជាគ្រូបង្រៀនតែម្តង ។ ក្រោយមក ទោះបីជាខ្ញុំប្រឡងធ្លាក់ពីលើកទៀតក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំនៅតែស្ម័គ្រចិត្តធ្វើគ្រូរហូតដល់ខ្ញុំទទួលបានជោគជ័យ ដោយឥឡូវនេះខ្ញុំជាគ្រូបង្រៀនផ្នែកប្រវត្តិវិទ្យា និងភូមិវិទ្យានៅវិទ្យាល័យកោះស្រឡៅ» ។

តាត លក្ខិណា

អង្រែ មី សួររកកូន និងក្មួយដែលបានបាត់ខ្លួននៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

លោកយាយ អៀង មី អាយុ៧៤ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិដូនបុស ឃុំចម្ការអណ្តូង ស្រុកចម្ការលើ ខេត្តកំពង់ចាម ។ លោកយាយមានកូនចំនួនប្រាំបួននាក់ ១) នុត សុន (ប្រុស), ២) នុត សៀន (ប្រុស), ៣) នុត សេត (ស្រី), ៤) នុត សៀង (ស្រី), ៥) នុត សីន (ប្រុស), ៦) នុត ស៊ីម (ប្រុស), ៧) នុត សំ (ប្រុស), ៨) នុត គុល (ប្រុស) និង ៩) នុត ច្រីប (ស្រី) ។ លោកយាយមានស្រុកកំណើតនៅភូមិដូនទឺង ឃុំឈូកខ្សាច់ ស្រុកបារាយណ៍ ខេត្តកំពង់ធំ ។ លោកយាយសូមប្រកាសសួររកកូនប្រុសឈ្មោះ នុត សុន ដែលមានអាយុ១៤ឆ្នាំ និងក្មួយរបស់គាត់ម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ឡេង ខន អាយុ១៣ឆ្នាំ ដែលត្រូវបានប្រធានភូមិឈ្មោះ តាអ៊ុត (សព្វថ្ងៃស្លាប់) បង្ខំឲ្យចូលបង្ហូរនៅពេលដែលខ្មែរក្រហមចូលមកកាន់កាប់ភូមិនេះ ។ ពេលនោះ ដោយមិនចង់ឲ្យកូនចាកចេញឆ្ងាយ លោកយាយបានបដិសេធមិនឲ្យកូនទៅទេ ព្រមទាំងយំអន្ទរថា «ក្មួយឯងបង្ខំយកកូនមីទៅធ្វើអី បើយកទៅវាប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ព្រោះកូនរបស់មីននៅតូចណាស់» ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ នៅពេលដែលអ្នកទាំងពីរត្រូវបានបញ្ជូនទៅប្រយុទ្ធនៅសមរក្ខមិស្រុកលើ អ្នកទាំងពីរបានឈូចរត់ក្រឡប់មកដូរវិញដើម្បីព្យាបាលជំងឺ ។ ពេលដែលឃើញមានមនុស្សរាងស្តម្ភ និងមានជំងឺជាប់ខ្លួនបែបនេះ លោកយាយអាណិតកូនជាខ្លាំងដោយបានរកកន្លែងឲ្យកូនសម្លាប់ខ្លួននៅក្នុងព្រៃទៀតផង ។ សម្រាកបានរយៈពេលបីថ្ងៃ ស្រាប់តែប្រធានភូមិឈ្មោះ អ៊ុត និងយោធាឈ្មួញឈ្មោះ វ៉ែត មកតាមកូនរបស់គាត់ដល់ដូរ ដោយប្រាប់ថា «មានពេទ្យគេមើលហើយ» ។ បន្ទាប់មក លោកយាយបានប្រាប់ថា «ឲ្យទៅធ្វើអី កូនរបស់ខ្ញុំឈឺបែបនេះ» ។ ឈ្មួញទាំងពីរមិនបានស្តាប់សម្តីរបស់គាត់ទេ ដោយប្រាប់មកវិញថា «ឈឺក៏ដោយ គេយកទៅមើលខ្លួនគេ» ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ កូនស្រីទីបីរបស់គាត់ឈ្មោះ នុត សេត បានជួប សុន នៅតាមផ្លូវទៅបារាយណ៍ម្តងទៀត ដោយពេលនោះគាត់ខូចឡាននៅកណ្តាលផ្លូវ ។ សេត ក៏បានសួរថា «បងឯងនៅហ្នឹងធ្វើអី ហើយតើបងឯងអត់ទៅលេងស្រុកទេឬ?» ពេលនោះបងប្រុសរបស់គាត់ឆ្លើយថា «បងខូចឡាន បងអត់បានទៅទេ ព្រោះមានការកិច្ចច្រើនណាស់» ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក លោកយាយមិនដែលបានទទួលដំណឹងពីកូន និងក្មួយរបស់គាត់ឡើយ ។

ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានស្គាល់ ឬមានដំណឹងពីកូន និងក្មួយរបស់លោកយាយ អៀង មី សូមមេត្តាទំនាក់ទំនងមកលោកយាយតាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០៨៩ ៨១៧ ៩៩៦ ឬ ០៨៩ ៨១៧ ៩៩៧ ឬតាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។

លោកយាយ អៀង មី និងកូនទីបី នុត សេត

សេចក្តីរំលឹកវិញ្ញាណក្ខណ៍អ្នកដែលបានស្លាប់ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា គ្រោងនឹង បោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅមានកត់ត្រាឈ្មោះរបស់អ្នកដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ កន្លងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងក្រងនូវឈ្មោះអ្នកដែលស្លាប់ជាងមួយលាននាក់រួចមកហើយ ។ ប្រសិនបើលោកយាយ លោកតា អ៊ី ពូ មីន ប្រាថ្នាចង់ឲ្យឈ្មោះសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមរយៈ អេឌីកុកថាយ ទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ៧៥៥ ៨៥៨ ឬ អ៊ីម៉ែល : truthkokthay@dccam.org ឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

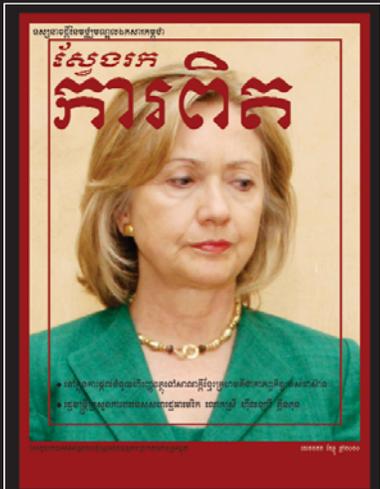
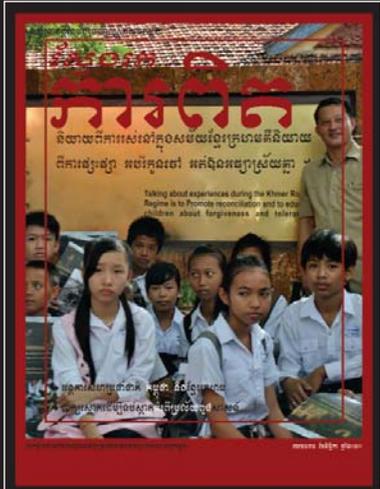
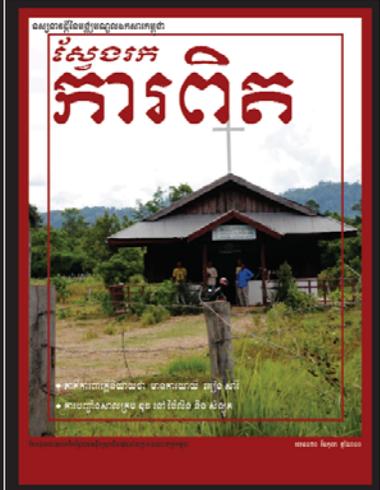
សូមផ្តល់ព័ត៌មានដូចខាងក្រោម:

- ១) ឈ្មោះអ្នកប្រកាសប្រាប់ ២) តើមានបងប្អូនបង្កើតរួមទាំងឪពុកម្តាយស្លាប់ ប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម? ៣) ឈ្មោះអ្នកស្លាប់ ៤) ភេទអ្នកស្លាប់ ៥) អាយុអ្នកស្លាប់ (បើអាចចាំបាន) ៦) ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នកប្រកាស (ឧទាហរណ៍ : ឪពុក ម្តាយ បងប្រុស ប្អូនប្រុស បងស្រី ឬប្អូនស្រី) ៧) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ : ស្លាប់នៅទីណា? មូលហេតុអ្វី?) ៨) វត្តភ្នំទាក់ទងនឹងអ្នកស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ : រូបថត ឯកសារ ឬវត្តដេងៗ) ៩) ព័ត៌មានសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាក់ទង (ឧទាហរណ៍ : លេខទូរស័ព្ទ អាសយដ្ឋាន) ។

ប្រសិនបើចង់ស្វែងរកអ្នកដែលបាត់ខ្លួនសូមផ្តល់ព័ត៌មានខាងក្រោម:

- ១) ឈ្មោះអ្នកបាត់ខ្លួន ២) ភេទ ៣) អាយុ ៤) ត្រូវជាអ្វី ៥) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការបែកគ្នា ៦) វត្តភ្នំទាក់ទងនឹងអ្នកបាត់ខ្លួន (ឧទាហរណ៍ : រូបថត ឯកសារ ឬវត្តដេងៗ) ។

ដើម្បីយុត្តិធម៌និងការចងចាំ
ដែលជាមូលដ្ឋាននៃសំខាន់ក្នុងការផ្សះផ្សាជាតិ

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពផ្សាយដោយរដ្ឋាភិបាល ដេនម៉ាក ន័រវ៉េ ស្វីតដេន និងសហរដ្ឋអាមេរិក

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានលេខ ០២៧១ ពម/៧៧ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា : ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ : (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ទូរសារ : (៨៥៥) ២៣ ២១០ ៣៥៨